

Z ukazom št. 119
je predsednik republike
27. 9. 1977 odlikoval
Titove zavode Litostroj
z redom dela z rdečo zastavo

Prva Kaplanova turbina na Neretvi

Verjetno ni Litostrojčana, ki ne bi slišal za Jablanico, za majhno mestece na reki Neretvi. Nekateri bodo pri tem takoj pomislili na HE Jablanico, v kateri se vrti 7 Francisovih turbin, ki jih je pred 20 leti izdelal Litostroj, drugi, mlajši, ki pri tem niso sodelovali, pa na legendarni most iz NOB. Približno 12 km niže od tega zgodovinskega mesteca na Neretvi v globokem kanjonu z imenom Grabovica litostrojki delavci že 6 mesecev gradijo elektrarno, kjer bo vgrajena prva Kaplanova turbina na tej reki.

Nekaj tehničnih podatkov HE Grabovica

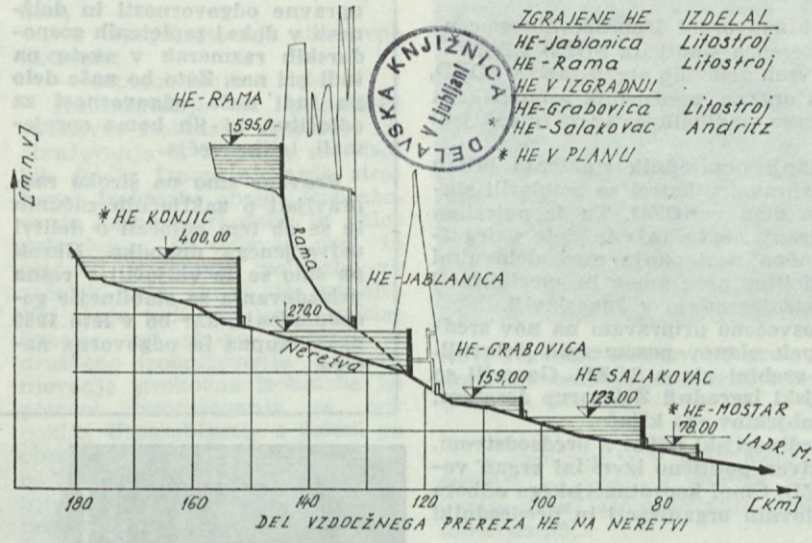
V njej bosta instalirana dva agregata z močjo 58,500 pri pretoku 190 m³/sek in pri padcu 36,6 metra. Skupna teža celotne opreme je približno 1700 ton. Kaplanovo turbino s takšno močjo smo že gradili (Srednja Drava II), vendar ne na takšnem padcu. Zato je objekt poseben zaradi do sedaj največjega spiralnega ohišja, kar smo jih izdelali v Litostroju.

Naj omenim, da tehta spirala preko 170 ton in ima vstopni premer 6,5 m. Na žalost pa večina Litostrojčanov ne bo imela priložnosti videti ta dež turbine, saj bodo spiralo v celoti sestavili naši delavci v sami elektrarni.

Kljub temu pa bo nekaj teh največjih delov potrebno dokončati pri nas v tovarni. Predvodilnik na primer, ki je sestavni del spirale, predstavlja za Litostroj zgornjo mejo tehnološke zmogljivosti. Drugi deli turbine so nam že znani in o njih ne bi govorili.

Naročnik oziroma investitor te opreme so »Hidroelektrarne na Neretvi« iz Mostarja, združene v SOZD elektrogospodarstva Bosne in Hercegovine.

Prevzem opreme in kontrola kvalitete izdelave opravljajo njihovi strokovnjaki, pomoč so na-

jeli samo pri modelnem preizkusu turbine.

Kako so zadovoljni z našim delom, se težko reči. Litostroj namreč z dobavo opreme zamuja, kar naročnika dodatno obremenjuje na vseh področjih dela, posebno pa finančno.

Moramo se zavedati, da gre za energetskega objekta, kako je z energijo danes pri nas in po svetu pa ni potrebno posebej navajati.

Seveda je naročnik zahteven tudi glede kvalitete, saj jo v vsakem trenutku lahko primerja s

kvaliteto tujih proizvajalcev. Povedati moramo, da isti naročnik gradi 20 km niže na isti reki podoben objekt HE Salakovac. Turbinsko opremo za ta objekt dobavlja avstrijska firma Andritz.

Vse to nas obvezuje, da moramo z vso resnostjo izpolnjevati pogodbene obveznosti in samo z izpolnjevanjem le-teh se nam odpirajo nadaljnje možnosti sodelovanja z istim naročnikom pri izkoriščanju vodne energije na tem telu naše širše domovine.

J. Pospiš

Izobraževanje za delo in samoupravljanje

Verjetno ni nikogar več med nami, ki ne bi vedel ali vsaj slišal za to, da v naši republici že več kot štiri leta teče najširša razprava o usmerjenem izobraževanju. Cilj te široke razprave je sprejetje zakona o usmerjenem izobraževanju in dejanski prehod na to novo preobrazbo srednjega šolstva že v šolskem letu 1980 do 1981.

Prav v teh dneh lahko rečemo, da se je razprava prevsila v pravi »finale«, saj smo tik pred sprejetjem predloga tega zakona, pa tudi novo šolsko leto se izredno hitro bliža.

Zakaj v razvoju celotne družbene skupnosti želimo in prehajamo na usmerjeno izobraževanje, v tem trenutku najbrž ni potrebno posebej razlagati. Pomembno je to, da je usmerjeno izobraževanje posledica potreb združenega dela širših družbenih potreb in razvoja vzgojnoizobraževalnih procesov.

Izobraževanje je bilo in bo neločljiv del našega dela, zato lahko rečemo, da z delom neposredno izvajamo tudi izobraževalno funkcijo, kar pomeni podružbljanje vzgoje in izobraževanja.

Predlog zakona o usmerjenem izobraževanju opredeljuje to kot izobraževanje za delo in samoupravljanje. Pri tem izhaja iz potreb dela in vsestranskega razvoja osebnosti v naši socialistični samoupravni družbi.

Da bi lažje razumeli širšo družbeno potrebo po spremembi izobraževanja po končani osnovni šoli, se moramo spomniti dokaj neurejenih razmer na tem področju. Lahko rečemo, da se sistem izobraževanja mladine po končani osnovni šoli v celotnem povojnem obdobju ni bistveno spremenil. Dopolnjevali so se le učni programi za posamezna področja, kar pa ni vplivalo na sistem. Tak proces izobraževanja pa je razen v nekaterih izjemah, nenehno poglobljal vrzel med združenim delom in izobraževalnimi organizacijami. Slabih posledic takega izobraževanja je več.

Najbolj očitna je ta, da je v mnogih panogah gospodarstva in nekaterih družbenih službah primanjkovalo ustreznih strokovnih kadrov, ponekod pa jih je bilo znatno preveč. Iz tega izhaja neurejeno in neracionalno zaposlovanje v gospodarstvu in v družbenih službah.

Na osnovi zakona o združenem delu ter zakona o svobodni menjavi dela je torej nastal, v skladu s potrebami združenega dela, predlog zakona o usmerjenem izobraževanju.

Usmerjeno izobraževanje bo v bistvu moralo postati načrtno spremljanje izobraževanja in razvoja posameznika glede na njegove sposobnosti, zmožnosti in nagnjenja, usposobiti ga moramo za ustvarjalno in uspešno delo, za samoupravljanje.

(Več o usmerjenem izobraževanju pa preberite na 3. str.)

K. G.

Zastopa nas več kot 900 delegatov

5. marca 1980 so se v delovni organizaciji Titovi zavodi Litostroj na pobudo Sveta za razvoj samoupravljanja pri Skupščini občine Ljubljana-Šiška sestali predsednik Sveta za razvoj samoupravljanja tovariš Franc Štajner, predsednik zbora združenega dela Skupščine Ljubljana-Šiška tovarišica Vlada Sever, predsednik občinskih sindikatov tovariš Vukašin Lutovac, organizacijski sekretar SZDL občine Ljubljana-Šiška tovarišica Vida Florjančič in predstavniki naše delovne organizacije. Iz naše delovne organizacije so se razgovora udeležili nekateri predstavniki osnovnih organizacij sindikata, delavskega sveta, delegacij in konferenc delegacije zbora združenega dela, samoupravnih interesnih skupnosti, samoupravne delavske kontrole, sekretarji osnovnih organizacij zveze komunistov ter predstavniki centra za samoupravljanje, DPO in informiranje. Sestanek je bil namenjen obravnavi problematike delegatskega sistema.

Uvodoma so bili gostje seznanjeni, da je delegatski sistem kot sestavni del samoupravljanja v Litostroju prodril v vse plasti družbenopolitičnega in samoupravnega življenja. V naši delovni organizaciji imamo preko 900 delegatov v različnih samoupravnih telesih. To število pa se je z rednimi oziroma nadomestnimi volitvami, ki smo jih uspešno opravili 28. februarja 1980, še povečalo.

V Litostroju imamo sedem posebnih in osem splošnih delegacij samoupravnih interesnih skupnosti, ki se združujejo v štiri konference delegacij. Enak princip povezovanja delegacij je tudi pri delegacijah zbora združenega dela.

Delegatski sistem kot pravica in dolžnost slehernega delavca in občana, ki ga opredeljuje Ustava SFRJ in SRS kot temeljni dokument naše družbe, Zakon o zdru-

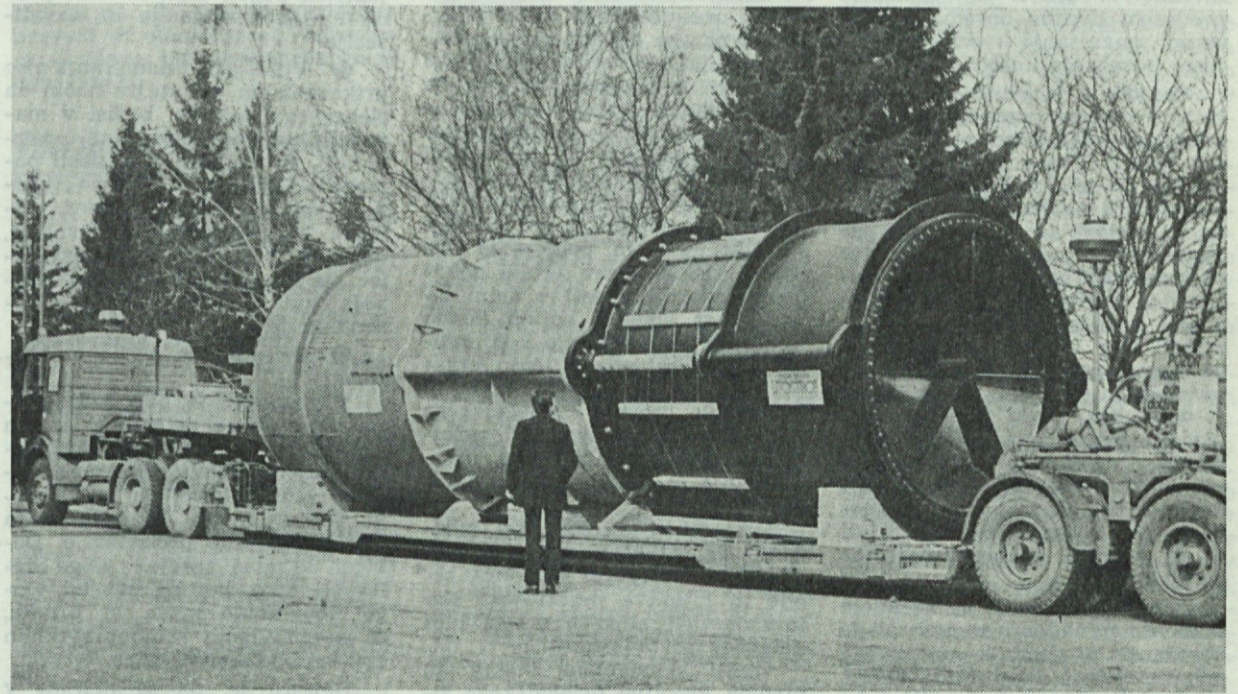
ženem delu in drugi akti, je zasnovan na najširši bazi. Ob sestavi posameznih teles smo vedno upoštevali načela kadrovske politike, da je pravno razporejena zastopnost po delih delovnega procesa, zastopnost žensk, mladine in članov ZKJ. Tu smo se vedno izkazali kot dobri načrtovalci kadrovske politike.

Družbenopolitične organizacije so v svojih kongresnih dokumen-

tih odločno zapisale začrtane poti nadaljnega razvoja delegatskega sistema. Sistem naj se uveljavlja kot estavni del samoupravljanja. Celoten mehanizem v tem sistemu mora biti zato tako naravn, da kar najbolj deluje. Zato je prišlo tudi do sprememb v oblikah in metodah dela Zveze komunistov, Zveze sindikatov in Zveze socialistične mladine. Temeljni odnos, ki je pomemben za delovanje celotnih druž-

benih odnosov, vključno s povečavo materialne proizvodnje, je delegatski odnos. Vsebinsko delegatskemu odnosu pa lahko dajejo le ustrezni odnosi v materialni proizvodnji. Aktivnost je odvisna od delegata, celotne strukture in procesov, ki se razvijajo okoli njega. Prav na to obliko dela in povezovanja pa moramo najbolj skrbeti oziroma jo spre-

(Nadaljevanje na 2. str.)

13. marca smo odpremili tretji disperzijski zasun (Howel — Bungear valve) s konično cevjo. Dimenzija: 10110 x 3510 x 3160, teža 24.600 kg. Prevoznik »Špedtrans« je prepeljal tovor do luke Koper, od tod pa bo s trajektom »Ro-Ro« odpotoval naravnost do luke Tartus v Siriji. Njegova pot se bo končala po dvanajstih dneh, ko ga bodo s kamionom prepeljali na gradbišče Hemren Dam v Iraku (Foto: M. Habicht)

Ustanovna seja delavskega sveta

12. marca 1980 so se v dvorani Izobraževalnega centra Litostroj sestali na ustanovni seji delavskega sveta delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj stari in novi delegati delavskega sveta, upravnega odbora, predsedniki delavskih svetov temeljnih organizacij in delovnih skupnosti ter drugi vabljeni gostje.

Delegati so izvolili novo vodstvo delavskega sveta, upravnega odbora, skupnega organa ter drugih, po statutu določenih teles.

Na predlog kadrovske komisije pri konferenci osnovnih organizacij sindikata je bil za predsednika delavskega sveta delovne organizacije za naslednje mandatno obdobje soglasno izvoljen tovariš Jurij Vulkan, zaposlen v tozdu Obdelava, namestnik predsednika pa je tovariš Nikola Jug (TOZD IVET).

Za predsednika upravnega odbora je bil izvoljen tovariš Franc Kostevec, delegat tozda PUM, za namestnika pa tovariš Rudolf Počič iz tozda Prodaja.

Za predsednika skupnega organa so izvolili tovariša Andreja Sekača, za namestnika pa tovarišico Tilko Kašček (TOZD PTS).

Delegati so izvolili še predsednika, namestnika in člane komisije za štipendiranje, komisije za stanovanjska vprašanja, komisije za inovacije in realizacijo poslovanja, komisije za pohvale in odlikovanja, koordinacijski komite za LO in DSZ, komisije za pripravo srednjeročnega plana in dolgoročnega plana razvoja mesta Ljubljana 2000, komisije za spremljanje samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov, finančni odbor in uredniški odbor časopisa Litostroj. Po končanem konstitutivnem delu seje je generalni direktor tovariš Marko Kržišnik podal poročilo o dosežanjih poslovanja, o stanju sredstev, o planskih nalogah in izvršitvah.

Poudaril je, da stojijo novo izvoljeni delegati pred težkimi in odgovornimi nalogami. Smo v letu stabilizacije, ki jo moramo upoštevati na vseh nivojih, hkrati pa več narediti, da bosta dohodek in produktivnost večja. Litostroju tudi v perspektivi dela ne bo manjkalo, nasprotno, pričakujemo celo večja naročila, kajti zmanjšanje investicij v državni bo prizadelo predvsem uvozno opremo, mi pa zaradi zmanjšanja uvoza pričakujemo povečanje naročil.

Poročilo o delu delavskega sveta v preteklem mandatnem obdobju je podal dosedanji predsednik tovariš Franc Gregorič. Med drugim je dejal: »V tem obdobju smo vložili ogromno dela in truda v izdelavo in sprejemanje samoupravnih splošnih aktov ter uporabo teh aktov pri delu. Zaživel je delegatski princip odločanja. Različna stališča posameznikov smo usklajevali že predhodno na organih in komisijah delavskega sveta, tako, da so se delavskega sveta delovne organizacije prišle zadeve že usklajene in so delegati v večini primerov lahko ugotovili, da so stališča delavcev, ki jih zastopajo, upoštevana, kar je omogočilo, da so bili sklepi v večini primerov soglasno sprejeti.«

Poročilo o delu v minulem mandatnem obdobju so prebrali še dosedanji predsednik upravnega odbora tovariš Vladislav Krošelj, predsednik samoupravne delavske kontrole delovne organizacije tovariš Adolf Straka ter predsednik odbora za LO in DSZ tovariš Gregorič.

Iz vseh poročil je bilo razvidno, da so samoupravna telesa delala

BO
SAMOUPRAVLJANJA

konstruktivno. Njihovo delo je bilo čutiti na področju uveljavljanja družbenoekonomskih odnosov ter samoupravne socialistične demokracije.

Ob zaključku konstitutivne seje delavskega sveta je tovariš Franc

Novo vodstvo sindikata v SOZD ZPS

V soboto, 15. marca 1980, je bila v kinodvorani Izobraževalnega centra Litostroj programsko volilna konferenca sindikata SOZD ZPS.

Na seji so sodelovali predstavniki vseh delovnih organizacij v SOZD, predsednik kolegijskega poslovodnega organa, predsednik republiškega odbora kovinarjev, predsednik občinskega sindikalnega sveta in vabljeni gosti.

Uvodno poročilo je podal dosedanji predsednik sindikata Milan Vidmar. V nadaljevanju je sledila razprava, v kateri so poudarili slabosti, ki se pojavljajo v vsakdanjem delu v SOZD. Tu je potrebno poudariti predvsem področje informiranja, odločanje in delo delegatskega sistema, medsebojno konkurenčno nastopanje med delovnimi organizacijami v SOZD, prepočasna delitev programov in specializacij znotraj SOZD, povezovanje z ostalo strojegradnjo v Jugoslaviji.

Največ časa v razpravi je bilo posvečeno pripravi na nov srednjeročni plan, ki naj ne bi bil skupek planov posameznih delovnih organizacij, ampak nova kvaliteta v vsebini plana SOZD. Govorili so tudi o skupnem nastopu pri investicijski izgradnji Železarne Jesenice, Cementarne Trbovlje ter pri ponudbi objektov »na ključ«.

Ob koncu je bil izvoljen nov koordinacijski odbor s predsedstvom. Pet članov predsedstva bo kot kolektiven politično izvršilni organ vodilo delo koordinacijskega odbora SOZD. Člani koordinacijskega odbora so predstavniki sindikata iz vseh delovnih organizacij in predsedniki komisij.

Za predsednika koordinacijskega odbora je bil izvoljen Vukoslav Živkovič iz Litostroja, za podpredsednika pa Konrad Herga, Franc Prelesnik, Janez Znoj in predstavnik Gostola, ki ga bodo izvolili naknadno. Ti sestavljajo tudi predsedstvo sindikata SOZD ZPS.

Vsem novoizvoljenim članom koordinacijskega odbora in predsedstva iskreno čestitamo ter jim želimo veliko uspehov pri delu. M. S.

Zastopa nas več kot 900 delegatov

(Nadaljevanje s 1. strani)

minjati in dograjevati v skladu s specifičnimi razmerami posameznih sredin.

Delegatski sistem se je od začetka uresničevanja in uveljavljanja pa vse do danes neprestano razvijal. Nenehno smo iskali možnosti novih poti razvoja in uveljavljanja. Jasno pa je, da se ob spreminjanju družbenoekonomskih odnosov v materialni proizvodnji spreminjajo tudi odnosi v delegatskem sistemu, kajti odnosi v materialni proizvodnji so odločujoči in pogojujejo vse ostale odnose. Prav zaradi nekaterih pomanjkljivosti v delu delegatskega sistema so ob koncu minulega leta potekale konference vseh družbenopolitičnih organizacij, ki so obravnavale in analizirale razvoj delegatskega sistema in hkrati nakazale nekatere smernice nadaljnjega uresničevanja in krepitve delegatskega odločanja.

Pomemben element pri odločanju delegatov je uresničevanje stališč o razvijanju demokracije in krepitve množičnosti delovanja delegatov in s tem tudi delavcev pri odločanju.

Zlasti pomembna oblika in metoda krepitve delegatskega sistema je tudi ohranjanje in utrjevanje že izpeljanih oblik, kot je na primer obravnava zaključnih računov itd.

Razgovor je vseboval tudi težave, ki nastajajo pri uresničevanju delegatskih odnosov. Nakazana je bila predvsem naslednja problematika:

- Gradiva so obširna.
- Dostava gradiva je prepozna, kar je občutno predvsem tedaj, ko vsebina zahteva angažiranost strokovnih služb pri obdelavi gradiva in tolmachenju ter širši obravnavi.
- Obrazložitev, ki so podane pri gradivu, so preskope — ne

Gregorič dosedanjim delegatom delavskega sveta, upravnega odbora, predsednikom delavskih svetov temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, predsedniku samoupravne delavske kontrole delovne organizacije in namestniku ter predsednikom komisij na ravni delovne organizacije izročil spominsko darilo — knjigo Edvarda Kardelja »SPOMINI«.

S. Mrkun

NOVI PREDSEDNIK DS

Ko je bil tovariš Jure Vulkan izvoljen za predsednika delavskega sveta delovne organizacije za naslednje mandatno obdobje, se je svojim sodelavkam in sodelavcem zahvalil za zaupanje in dejal:

»V tem trenutku lahko le obljubim, da bom poskušal po svojih močeh prispevati k temu, da bo delavski svet delovne organizacije tudi naprej delal v skladu s statutom delovne organizacije in drugimi samoupravnimi dokumenti.

Ker tudi v samoupravne organe prodira uresničevanje Titove zamisli o kolektivnem vodenju, mislim, da bo delavski svet lahko konstruktivno deloval le ob sodelovanju vseh delegatov iz TOZD in delovnih skupnosti.

Vsi, ki smo bili pri zadnjih volitvah izvoljeni v samoupravne organe, lahko ugotovimo, da prevzemamo te samoupravne odgovornosti in dolžnosti v dokaj zapletenih gospodarskih razmerah v svetu pa tudi pri nas. Zato bo naše delo pa tudi naša odgovornost za odločitve, ki jih bomo sprejemali, toliko večja.

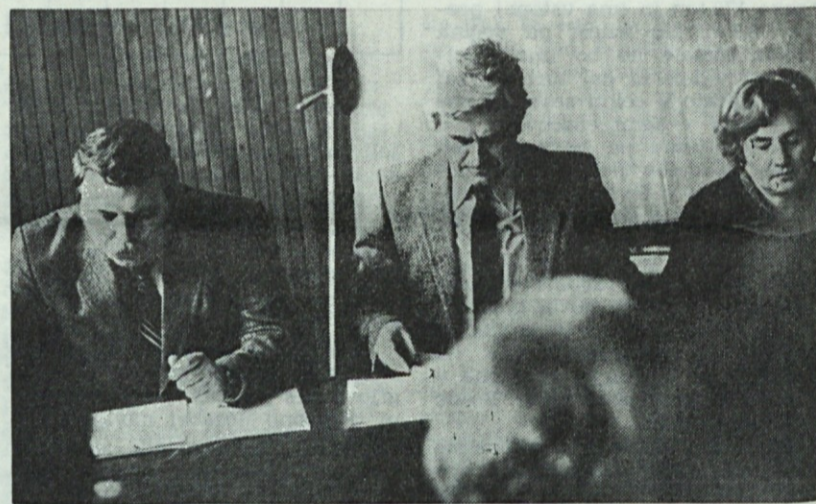
Pravkar smo na široko razpravljali o zaključnih računih in se ob tem odločali o delitvi ustvarjenega dohodka. Hkrati pa smo se že vključili v resna prizadevanja za stabilnejše gospodarjenje, kar bo v letu 1980 naša skupna in odgovorna naloga.

Gospodarski načrt, ki je še vedno v razpravi, pa vendar že znan, je zahteven in obširen, toda ne tak, da ga ne bi mogli uresničiti z našimi skupnimi prizadevanji.

Rezultati gospodarjenja za leto 1979 so bili dobri, zato pomeni Litostroj v širši družbeni skupnosti dober in stabilen kolektiv. To tradicijo dobrega in stabilnega gospodarjenja bomo morali obdržati še naprej, če hočemo v naslednjih letih uresničiti vse načrtane investicijske programe. Moto naše stabilizacije je: NAREDITI VEČ Z OBSTOJEČIMI PROIZVODNIMI SREDSTVI, KAR POMENI VEČ DOHODKA IN VEČJO PRODUKTIVNOST.

Da bi to dosegli, bo potrebno tudi v prihodnje, ko se prav na tem mestu dogovarjamo in usklajujemo najpomembnejše elemente poslovne politike, kar največ strpnosti in konstruktivnega dogovarjanja za naše skupne cilje.

Želim, da bi novo izvoljeni delegati delavskega sveta kar najbolj delovali, pri tem pa računam na dobro sodelovanje vseh sodelujočih v procesu uresničevanja samoupravne socialistične demokracije.«

Predsedstvo na seji delavskega sveta. Prvi z leve novi predsednik DS DO Jure Vulkan (Foto J. Jereb)

vi in Zakonu o združenem delu dolžni zagotavljati ter omogočiti uresničevanje delegatskega sistema v zadostni meri ne vključujejo v ta proces. Praksa je pokazala, da se nekateri od njih premalo posvečajo tej odgovorni in izredno pomembni nalogi.

Že Karl Marx je v svojih delih pisal o odmiranju države. V naši družbi smo to nalogo postavili v ospredje že takoj po vojni, še izraziteje pa po letu 1950, z Zakonom o ustanovitvi delavskih svetov kot začetni obliki uveljavljanja samoupravne socialistične demokracije. Danes po 30 letih, ko smo zakon dopolnjevali z ustavnimi amandmaji, ustavami in drugimi zakoni, ugotavljamo, da se odmiranje države ne uresničuje po zasnovani konceptiji.

Z ustanovitvijo samoupravnih interesnih skupnosti, ki smo jih tako kot druga telesa ustanovljali z namenom, da uveljavljamo samoupravno socialistično demokracijo, tega nismo dosegli v zaželeni meri. Na tem področju bo potrebno zaostri odnose na nivo ustrezne sodobne menjava dela.

Svoje delo bomo morali tudi mi v neposredni proizvodnji prilagoditi objektivnim družbenim potrebam in ne le lastnemu hotenju.

Vse to in še kaj pa je naloga naših delegatov. Res je, da bo boj za odpravo vseh težav težak in dolg, vendar z družbeno pomočjo in osebnim navdušenjem se bo dalo tudi to rešiti. Delegat ne sme izgubiti volje do uveljavljanja lastnega in širše druž-

benega hotenja. Dejstvo je, da je preobrazba družbe dolg in zahteven proces, ki se ne uveljavi čez noč.

V problematiko delegatskega sistema se morajo vključiti vse poslovodne strukture, strokovne službe in ne nazadnje tudi družbenopolitične organizacije.

Pred našimi delegati je še vse polno problemov, vendar se je v razgovoru pokazala slika, ki je znana tudi izven naše delovne organizacije — da v Litostroju načrtno izgrajujemo delegatski sistem in dopolnjujemo njegovo vsebino. Prav to pa je omogočilo in še omogoča našim delegatom dobro in aktivno poseganje v vse sfere družbenega življenja. Njim je bilo dano priznanje za njihovo samoiniciativnost, zagnanost in angažiranost. Imajo sposobnost objektivnega ocenjevanja in seveda zato tudi odločanja pri posameznih vprašanjih. Lahko trdimo, da ne nastopajo v preobleki odbornikov. Da pa bodo to tudi ostali, bo potrebno razviti tudi skupščinski sistem, izvršni svet in skupščinski organi se bodo morali boji truditi, da bo dobil delegat ustrezen odgovor na zastavljeno vprašanje, ne pa da se trudijo, kako bodo delegatu odgovor zavrnili. Delegatom pa je treba prisluhniti z vso odgovornostjo in mu zagotoviti ustrežno razlago.

Veliko je ostalo še nedorečenega o vlogi in pomembnosti ter problem uresničevanja delegatskega sistema, zato pa mora biti to vprašanje še nadalje v ospredju naših razprav.

S. Mrkun

NA PRAGU USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA

V tem mesecu bodo delegati skupščine SR Slovenije odločali o sprejemu zakona o usmerjenem izobraževanju. Osnutek tega zakona je skupščina SR Slovenije sprejela že pred enim letom in je bil potem v večmesečni obsežni javni razpravi. Zaradi številnih pripomb, predlogov, sugestij in opozoril je po končani javni razpravi predsedstvo SZDL Slovenije sprejelo stališča in predloge k osnutku zakona, v katerih je strnilo ugotovitve javne razprave in se opredelilo do tistih predlaganih rešitev, o katerih je bilo izrečenih največ pripomb. Sestavljalec predloga zakona — republiški komite za vzgojo in izobraževanje — je potem pripravil besedilo sedanjega predloga, pri čemer se je posvetoval še s številnimi strokovnimi in družbenopolitičnimi dejavniki. Tako so bile opravljene ponovne razprave tudi v okviru gospodarske zbornice, CK ZKS, republiške konference SZDL, ZSMS in ZS.

Predlog zakona se od osnutka precej razlikuje. Nekatera poglavja so v predlogu oblikovana na novo ali so bistveno vsebinsko dopolnjena, čeprav pa po drugi strani ni bilo mogoče upoštevati vseh pripomb. Ne gre namreč samo za reformo šolstva, ampak za širšo in globljo družbeno preobrazbo na pomembnem področju našega življenja.

Kot smo prenesli odločanje in izvajanje veliko drugih skupnih zadev našega življenja iz ožjih strokovnih, državnih službenih okvirov neposredno v samoupravno odločanje vseh delovnih ljudi, tako temelji tudi predlog zakona o usmerjenem izobraževanju na dejstvu, da se podružbija izobraževalna dejavnost. To pomeni, da imajo delavci, drugi delovni ljudje in občani v temeljnih organizacijah, v katerih združujejo svoje delo, in v skupnostih neposredno pravico in dolžnost, da načrtujejo vsebino in obseg usmerjenega izobraževanja in da v svobodni menjava dela z izvajalci vzgojnoizobraževalnimi organizacijami organizirajo in izvajajo usmerjeno izobraževanje. Vzgojnoizobraževalne organizacije imajo vlogo, da uresničujejo tiste izobraževalne potrebe in interese, ki jih delavci, drugi delovni ljudje in občani v svojih temeljnih oz. delovnih organizacijah in skupnostih ne morejo uresničevati sami.

Zaradi teh izhodišč, ki so bila postavljena z družbenimi dokumenti že pred leti — poleg drugih temeljnih načel za preobrazbo vzgoje in izobraževanja — predlog zakona o usmerjenem izobraževanju ni šolski zakon, ampak so v njem določila, obvezujoča tako za temeljne oz. delovne organizacije združenega dela — uporabnike, kot tudi za vzgojnoizobraževalne organizacije — izvajalce.

Nekaj temeljnih značilnosti usmerjenega izobraževanja

V našem časopisu smo objavili že več člankov o predvidenih rešitvah preobrazbe sedanjega srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje, kakor so se pač v preteklih letih oblikovale v zvezi z osnutkom zakona. V Litostroju smo o osnutku zakona o usmerjenem izobraževanju že večkrat razpravljali in imeli nanj tudi pripombe. Zato bi sedaj obnovili le nekaj temeljnih značilnosti usmerjenega izobraževanja, vendar tako, kot so opredeljene po vseh razpravah v sedanjem predlogu zakona o usmerjenem izobraževanju.

Usmerjeno izobraževanje je celotno izobraževanje po osnovni šoli. Ne samo tisto v srednjih in visokih šolah, ampak tudi tisto, ki ga izvajajo temeljne oz. delovne organizacije same ali v svojih izobraževalnih centrih, izobraževanje v delavskih univerzah in v drugih organizacijah in skupnostih, ki izvajajo vzgojnoizobraževalno dejavnost kot svojo glavno dejavnost. Tako se razširja krog izvajalcev usmerjenega izobraževanja. To izobraževanje torej ne obsega le klasičnega »šolskega izobraževanja. Seveda pa predlog zakona dolo-

ča pogoje za izvajanje vsakega izobraževanja.

● Predlog zakona opredeljuje tri glavne vrste usmerjenega izobraževanja

— izobraževanje za pridobitev strokovne izobrazbe za začetek dela,

— izpopolnjevanje strokovne izobrazbe,

— usposabljanje z delom.

Izobraževanje za pridobitev strokovne izobrazbe vključuje izobraževanje v srednjih in visokih šolah. Izpopolnjevanje strokovne izobrazbe obsega izobraževanje kasneje pri delih in nalogah, ko si je delavec prej že pridobil strokovno izobrazbo za začetek dela in se je zaposlil. Vključuje tudi vse vrste specializacije ter stalno splošno in družbeno izobraževanje. Izpopolnjevanje strokovne izobrazbe ne pomeni izobraževanja za nov poklic. Usposabljanje z delom pa obsega usposabljanje v temeljnih oz. delovnih organizacijah oz. v njihovih izobraževalnih centrih za neposredno vključitev v delo po končani osnovnošolski obveznosti, usposabljanje v času izobraževanja za pridobitev strokovne izobrazbe (praktični pouk, delovna in proizvodna praksa) in usposabljanje po izobraževanju v srednjih ali visokih šolah (pripravnništvo ob vstopu v delo, usposabljanje pri izpopolnjevanju strokovne izobrazbe, tudi pri specializaciji).

● Izobraževanje za pridobitev strokovne izobrazbe za začetek dela v srednjih in visokih šolah in usposabljanje z delom v temeljnih oz. delovnih organizacijah ali njihovih izobraževalnih centrih ni namenjeno samo mladim pred vstopom v delo, ampak se v prilagojenih oblikah izvaja tudi za zaposlene, medtem ko se izpopolnjevanje strokovne izobrazbe nanaša sploh na zaposlene. Zato opredeljuje predlog zakona izobraževanje pred vstopom v delo, ob delu in iz dela kot popolnoma enakovredne načine izobraževanja. Še več: z mnogimi instrumenti usmerjanja omogoča delavcem v združenem delu, da vse bolj uveljavljajo izobraževanje delavcev ob delu in iz dela, seveda v skladu s potrebami svoje temeljne oz. delovne organizacije. (Izobraževanje iz dela pomeni, da je delavec v času, ko se izobražuje, v delovnem odnosu s svojo temeljno organizacijo, vendar ta čas ne opravlja del in malog v delovnem procesu.)

● V usmerjenem izobraževanju se uresničujejo potrebe in interesi

— posameznika,

— združenega dela,

— celotne družbe.

Na tej širši podlagi so opredeljene v predlogu zakona tudi osnove za vsebino, obseg in zahtevnost vzgojnoizobraževalnih programov, tako da so tekoče in razvojne potrebe delovnega procesa le eno izmed izhodišč.

Na tej podlagi opredeljuje predlog zakona tudi usmerjanje mladine in odraslih v izobraževanje, pri čemer je postavljena v ospredje težnja po uresničevanju s planom določenega obsega usmerjenega izobraževanja.

Samo usmerjanje obravnava predlog z vidikov

— usmerjanja mladine v izobraževanje po končani osnovni šoli,

nje v okviru stroke oz. področja dela,

— programi za izpopolnjevanje za zahtevnejša dela v okviru pridobljenega poklica oz. za delo v sorodnih dejavnostih ali strokah ter za specializacijo,

— programi za stalno izobraževanje na področju kulture, samoupravnega in družbenopolitičnega delovanja in osebnega življenja.

Predlog zakona posebej določa trajanje programov za izpopolnjevanje, s katerimi se pridobi naziv specialist.

d) Prav tako se oblikujejo programi za usposabljanje z delom, in sicer posebej, kadar se izvaja to usposabljanje kot del srednješolskega ali visokošolskega usmerjenega izobraževanja, kot usposabljanje mladostnikov z

predvideva ena sama smer in naziv »oblikovalec kovin«. Poleg skupne vzgojnoizobraževalne osnove, ki je enaka za vse učence v srednjem usmerjenem izobraževanju, bo program obsegal enotna strokovna znanja za vse smeri programa kovinar-strojniki in posebna znanja za vse navedene sorodne poklice skupaj. Le manjši del vsebin ob koncu šolanja bo namenjen ožjemu konkretnemu poklicnemu usposabljanju, glavni del pa po končani šoli v okviru usposabljanja z delom v času pripravništva.

Postopno uvajanje izobraževanja po novem zakonu

Navedli smo nekatera temeljna določila predloga zakona, ki najbolj spreminjajo dosedanje odnose in sistem izobraževanja. Vendar te spremembe ne bodo enake za vse organizacije združenega dela oziroma za vse vzgojnoizobraževalne organizacije. Litostroj s svojim izobraževalnim centrom je že doslej razvijal precejšen del izobraževanja v skladu s svojimi potrebami. Izobraževalni center je celo ena izmed njegovih temeljnih organizacij. Ze doslej so se pri nas razvili na tej podlagi in izkušnjah številni elementi v odnosih med uporabniki in izvajalci ter v načinu izobraževanja, k postajajo z zakonom o usmerjenem izobraževanju splošno značilni. Vendar to ne pomeni, da tudi za nas ne bo zahtevalo uresničevanja zakona marsikaj novega. O konkretnih nalogah bomo pisali v naslednji številki.

Predlog zakona določa, da bomo uvajali usmerjeno izobraževanje v Sloveniji postopoma, in sicer najprej za generacijo učencev, ki se bo vpisala v srednje usmerjeno izobraževanje v šolskem letu 1980/81. Ti učenci se bodo morali odločiti ob vpisu za določeno usmeritev (npr. za kovinarsko predelovalno) in za enega izmed vzgojnoizobraževalnih programov te usmeritve. Izobraževalna skupnost SR Slovenije je izdala 7. marca 1980 v prilogi Dela Informacijo o uvajanju usmerjenega izobraževanja v šolskem letu 1980/81 s pregledom vseh usmeritev, vzgojnoizobraževalnih programov in smeri izobraževanja z značilnimi poklici.

Učenci se v prvem letu usmerjenega izobraževanja še ne bodo odločali za konkreten poklic, čeprav bodo imeli v sebi orientacijo ali željo po določnem poklicu. Odločitev za konkreten poklic ni potrebna iz več razlogov. V prvem letu šolanja si bo učenec pridobil samo znanje iz splošne, za vse učence v srednjem usmerjenem izobraževanju enake skupne vzgojnoizobraževalne osnove. Skupaj z učitelji bo ugotavljal svoje sposobnosti in nagnjenja in si tako ustvarjal podlago za izbiro ustreznih smeri v naslednjem, drugem letu izobraževanja. Takrat si bo z izbiro smeri pričel šele pridobivati temeljna in posebna znanja za bodoči poklic.

Učenci se bodo lahko že v prvem letu šolanja preusmerili na skrajšani program srednjega usmerjenega izobraževanja ali obratno, glede na svoje sposobnosti. Preusmerjati se bodo lahko prav tako po prvem letu in v drugem letu izobraževanja v smeri različne zahtevnosti v skladu s svojimi sposobnostmi, željami in potrebami uporabnikov. Vendar bodo morali učenci pri preusmerjanju na zahtevnejše smeri nadoknaditi manjkajoči del učnih vsebin, posebej pa bodo morali dopolniti znanje, če bi se preusmerili iz ene usmeritve v drugo (npr. iz elektrotehniške v kovinarsko predelovalno).

Tak način izobraževanja bo za vse učence v srednjem usmerjenem izobraževanju, zato ne bo več periodičnega (vajenskega) načina izobraževanja.

V prihodnji številki našega časopisa bomo obravnavali praktične izpeljave predloga zakona, zlasti v okviru priprav na uvajanje usmerjenega izobraževanja.

H. Premelč

Novi vzgojnoizobraževalni programi bodo obsegali skupno vzgojnoizobraževalno osnovo, strokovno teoretična in strokovno praktična znanja (Foto: J. Zlebnik)

— usmerjanja v času izobraževanja — zlasti v srednji šoli (izbira smeri izobraževanja, preusmerjanje),

— usmerjanje v delo oziroma v nadaljnje izobraževanje,

— usmerjanje zaposlenih delavcev v nadaljnje izobraževanje ob delu in iz dela.

Pri tem določa predlog zakona, da je usmerjanje skupna pravica in odgovornost tako uporabnikov kot izvajalcev in tudi drugih družbenih dejavnikov. Predlog zakona navaja načine za učinkovito uresničevanje usmerjanja (študijske in druge možnosti za izboljševanje življenjskih in drugih pogojev udeležencev izobraževanja, nadomestilo stroškov v zvezi z izobraževanjem, zagotavljanje materialnih in drugih pogojev za razvoj izobraževanja na določenem področju, pravice in odgovornosti delavcev za olajšave pri izobraževanju ob delu ipd.).

Vzgojnoizobraževalni programi

Po predlogu zakona bodo imeli vzgojnoizobraževalni programi v usmerjenem izobraževanju naslednje značilnosti:

a) V srednjem usmerjenem izobraževanju se uvajajo:

— skrajšani programi srednjega izobraževanja, ki trajajo največ dve leti in so namenjeni predvsem učencem, ki so sicer končali osnovnošolsko obveznost, a niso uspešno zaključili vseh osem razredov osnovne šole;

— programi srednjega izobraževanja, ki trajajo najmanj dve leti in največ štiri leta, učenci pa morajo imeti poprej uspešno zaključene vseh osem razredov osnovne šole — izjema je tuj jezik;

— nadaljevalni programi srednjega izobraževanja, ki trajajo največ dve leti — npr. izobraževanje delovodij.

b) Programi za pridobitev izobrazbe v visokem izobraževanju so programi za pridobitev višje strokovne izobrazbe, programi za pridobitev visoke strokovne izobrazbe, programi za pridobitev magistrskega in programi za pridobitev doktorata znanosti.

c) Posebej se oblikujejo programi za izpopolnjevanje strokovne izobrazbe, in sicer:

— kot programi za sistematično in permanentno izpopolnjevanje

motnjami v telesnem in duševnem razvoju ter invalidnih oseb, ali kot uvajanje v delo oziroma kot usposabljanje za delo oseb, ki so izpolnile osnovnošolsko obveznost ipd.

Predlog zakona določa smernice za oblikovanje vzgojnoizobraževalnih programov, določa, kdo jih pripravlja in sprejema.

Usmeritve in smeri izobraževanja

V srednjem usmerjenem izobraževanju se bodo oblikovali vzgojnoizobraževalni programi v okviru posameznih usmeritev. Usmeritev je največkrat enaka stroki ali panogi, npr.: kovinarsko predelovalna usmeritev, gradbena usmeritev, elektrotehnična usmeritev, kemijska usmeritev itd.

Znotraj vsake usmeritve bo največkrat več vzgojnoizobraževalnih programov. Vsak vzgojnoizobraževalni program bo imel naslednje vsebinske sestavine:

— skupno vzgojnoizobraževalno osnovo prvo leto in polovico učnega časa drugega leta izobraževanja ter druge vsebine splošne izobrazbe v nadaljnjih letih izobraževanja — to je enotna skupna splošna izobrazba za vse učence v usmerjenem izobraževanju ne glede na bodoči poklic;

— skupna strokovna znanja, za vse skupine poklicev oz., za vse poklice, za katere je predvideno izobraževanje po programu — to je enotni del programa;

— posebna strokovna znanja za posamezno določeno skupino poklicev ali za posamezen poklic — to je izbirni del programa.

Enotni in izbirni del strokovnih znanj skupaj tvorita v okviru vzgojnoizobraževalnega programa smer izobraževanja, ki vodi v bodoči poklic. Tu gre pri učenju poklica za precejšnjo novost, ki spreminja dosedanji način poklicnega izobraževanja: praviloma srednje šole ne bodo več izobraževale učencev za posamezne poklice, dela in naloge, ampak za več sorodnih poklicev nekega delovnega področja. Zato vzgojnoizobraževalni programi ne bodo temeljili na posameznih profilnih poklicih. Namesto posebnih poklicnih programov za strugarja, rezkalca, vrtilca, brusilca, orodjarja se npr. v okviru kovinarske predelovalne usmeritve in vzgojnoizobraževalnega programa za kovinarja-strojnika

Izvolili smo nove predsednike sindikata

V prejšnjih dveh številkah časopisa smo vam predstavili novoizvoljene sekretarje osnovnih organizacij ZK, tokrat pa vam predstavljamo predsednike osnovnih organizacij sindikata, ki so bili izvoljeni pred kratkim. Glede na velik pomen sindikata smo vsem predsednikom postavili skupno vprašanje:

Katere so po vašem mnenju osnovne naloge sindikata in na katerih področjih bi se morala dejavnost sindikata najbolj občutiti?

Odgovorili pa so takole:

Anton TURK — TOZD PPO, sedaj delovodja v montaži preoblikovalnih strojev, v Litostroju pa je od avgusta 1961.

»Sindikata mora pomagati reševati notranje probleme, ki vplivajo na počutje delavcev v tovarni, prav s problemom prostorske utesjenosti pa se zdaj ukvarjamo tudi pri nas. Zelo pomembna je tudi informiranost delavcev, ki lahko bistveno pripomore k boljši delovni disciplini. Ostale naloge so več ali manj standardne. To je pretežno športno-rekreativna dejavnost in tudi po tej poti povezovalne delovne organizacije. Predvsem pa moramo v sindikatu delovati enotno, saj drugače ne moremo pričakovati rezultatov.«

Alojz MAVEC — TOZD PTS, delovodja na delovnem mestu talnih transportnih sredstev, v Litostroju je od leta 1969.

»Delo sindikata bomo začeli po zastavljenem programu. V prvi vrsti se bomo zavzemali za izpolnjevanje stabilizacijskih ukrepov, večjo produktivnost, večjo izkoriščenost delovnega časa, nagrajevanje po delu, razvijanje medsebojnih odnosov, skrb za delavca in podobno. Večjo pozornost bomo morali posvetiti tudi delegatskemu sistemu, ki še vedno ni zaživel tako, kot bi moral. V bodoče bomo morali več razpravljati o programu dela samoupravnih organov v tozdu in s svojo politično akcijo spodbujati izvajanje sprejete programa. Aktivnost sindikata mora biti organizirana tako, da bo omogočila aktivno sodelovanje delavcev na vseh ravneh samoupravne organiziranosti.«

Mira ŠČEK — TOZD PUM, v Litostroju je že 17 let, sedaj pa je vodja kemijskega laboratorija.

»Sindikata mora spremljati vse tekoče aktualne naloge in spremljati izvajanje gospodarskega plana. Naloge je težko opredeliti vnaprej, čeprav se jih v glavnem že sedaj vseh zavedamo. Težavnim pogojem dela v našem tozdu je potrebno posvetiti veliko skrb. Sindikat si mora prizadevati, da se ne bo ukvarjal samo s športnimi dejavnostmi, temveč se mora bolj vključevati v družbena dogajanja. Vedno večji pomen imajo tudi sindikalne skupine, ki so že zaživele kot najbolj neposredna oblika informiranja in odločanja.«

Karel ERŽEN — TOZD Nabava, komercialist, zaposlen v Litostroju od leta 1955.

»Osnovna naloga, s katero se mora sedaj spoprijeti sindikat, je reševanje problematike delitve po delu in rezultatih dela. Druga naloga pa je ureditev medsebojnih odnosov posameznih služb v našem tozdu, ki precej vplivajo na delovne uspehe. S tem namenom bi se morale med seboj povezati vse družbenopolitične organizacije saj bomo le tako lahko premagali skupne težave.«

Sindikata pa si mora tudi prizadevati razvijati delegatske odnose in s tem samoupravljanje ter boljše gospodarjenje. Upam, da mi bodo pri opravljanju te funkcije sodelavci nudili vso potrebno pomoč.

Lojze FABČIČ — TOZD Prodaja: »Ob vsem gradivu o pomenu in vlogi sindikata je pravzaprav težko opredeliti, kaj je naj-

pomembnejša naloga sindikata. Naloge je veliko in vse so pomembne, le da si časovno sledijo. Kot že nekajletni Litostrojčan v vsakodnevni praksi opažam velik razkorak med teorijo in prakso v našem samoupravljanju. Kaj vse smo že zapisali v naših samoupravnih aktih o pravicah (pa tudi dolžnostih) našega delavca, člana sindikata, samoupravljalca! Kaj od tega pa se izvaja? Moramo priznati, da se v naši vsakdanji praksi marsikatera odločitev kiti s plaščem samoupravnosti, v resnici pa so jo izsilile določene skupine. Seveda smo tega delno tudi sami krivi, ker v okviru ustavnih pravic ne nastopamo enotni — smo namreč interesno preveč raznoliki. Sam lahko rečem, da si bom v času svoje funkcije nenehno prizadeval, da bo naš delavec v svo-

ji sredini lahko resnično bolj odločal o zanj pomembnih vprašanjih, da ne bi le pasivno soglašal s predloženimi materiali. Želim si, da bi vsak delavec tvorno sodeloval s svojimi predlogi in s tem postal resnični samoupravljalac.«

France TOMŠIČ — TOZD IRRP, dipl. ing. strojništva, v Litostroju zaposlen od leta 1976 in je sedaj vodja oddelka tehničnih raziskav oljnihidravličnih sistemov.

»Mislim, da v sedanji fazi razvoja delavskega samoupravljanja pripada sindikatu poveljavna vloga. Tu mislim predvsem na vlogo osnovne organizacije po posameznih tozdih in delovnih skupnostih. Osnovna celica delavskega samoupravljanja naj bi postala sindikalna skupina, mimo katere ne bi smela iti nobena važna odločitev.«

Strokovni vodja skupine naj bi postal izvrševalec hotenj skupine in koordinator med skupino in tozdom oziroma delovno skupnostjo. Vodilnih kadrov, ki se tej zadevi ne bodo hoteli ali ne bodo sposobni prilagoditi, naše socialistično delavsko samoupravljanje ne bo potrebovalo. Takšni ljudje lahko družbi več koristijo kot samostojni delavci — specialisti na posameznih področjih.«

Osnovna organizacija sindikata mora biti v tozdu osrednja družbenopolitična organizacija, ki bo sposobna in bo znala v svoj program vtakati tako iniciative zveze komunistov in mladinske organizacije, kot tudi posameznih sindikalnih skupin, katerih usklajena mnenja bodo odločilna za zavzemanje skupnih stališč.«

Letošnji zgodovinski jubileji in proslave

Letošnje proslavljanje jubilejev ZK, revolucionarnega delavskega gibanja in samoupravljanja je strnjeno v nekaj osrednjih proslav v celotni Jugoslaviji. Manjše število proslav obletnic pomembnih dogodkov iz naše preteklosti in skromnejše oblike praznovanja v obdobju gospodarske stabilizacije ne pomenijo zmanjševanja njihovega pomena. Se bolj kot doslej je treba ob proslavah razlagati zgodovinski interes delavskega razreda in pogoje ter oblike boja za njegovo uveljavljanje, za revolucionarno preobrazbo družbe in graditev socializma po samoupravni poti v korist združenega dela.

Seznanjanje z našo revolucionarno preteklostjo naj omogoča delovnim ljudem in zlasti mladim, da spoznajo, v katero smer je naravnani družbeni razvoj in da se pri usklajevanju različnih interesov pri reševanju sodobnih družbenih nasprotij borijo za uveljavljanje dolgoročnih interesov delovnih množic ter se strnejo v še aktivnejšo fronto za ohranitev neodvisnosti in ozemeljske nedotakljivosti.

Kljub nespornim uspehom razvoja naše družbe se novi družbeni odnosi v neposredni praksi uresničujejo prepočasi, zato v sedanjem zaostrenem mednarodnem položaju številni problemi in gospodarske težave dobivajo nove razsežnosti. Delavski razred se že dolgo bori za temeljne vrednosti in za njihovo uveljavljanje pridobiva zaveznike in soborce v vseh delavcih. Zato smo dolžni ob proslavah jubilejev posebno pozornost namenjati vsebini praznovanja, to je prikazovanje takratnih družbenih razmer, idejnih tokov, programov posameznih družbenih skupin ter oblik in poteku bojev za razširitev družbenih nasprotij. Nobena situacija v družbi in noben dogodek se namreč ne bosta nikdar ponovila in zato nekoč ustreznih ukrepov in revolucionarnih sil nikdar več ne bo mogoče na enak način uspešno uporabiti v drugačnih pogojih. Kljub temu pa bodo nekatera najbolj splošna spoznanja in izkušnje delavskega razreda lahko služila tudi sedanjim in prihodnjim generacijam.

Nekatera taka spoznanja n revolucionarne izkušnje lahko ugotovimo ob letošnjih jubilejih. Razen 70-letnice rojstva tovariša Edvarda Kardelja in znanstvenega posvetovanja »ZKJ in socialistična revolucija«, ki smo ga obeležili že v začetku leta, nameravamo letos posvetiti ustrezno pozornost nastanku organizacije komunistov na Slovenskem in njeni začetni dejavnosti, ki doseže svoj prvi vrh v spopadu na Zaloški cesti v Ljubljani, velikem stavkovnem valu na Tržaškem pred šestdesetimi leti, 3. konferenci KPS na Čebinah in 40. obletnici prvih odborov Delavske enotnosti. Razen tega se bomo vključili tudi v proslavljanje obletnice Vukovarskega kongresa KPJ, 5. konference KPJ in 30-letnice delavskega samoupravljanja. Spomnili se bomo tudi na 80. obletnico rojstva Mihe Marinka, 70. obletnico rojstva Toneta Tomšiča in 70. obletnico rojstva Borisa Zihlerla.

Letošnje osrednje proslavljanje jubilejev v Sloveniji bo strnjeno na prireditvi ob 60-letnici stavke železničarjev na Zaloški cesti.

Pokol stavkajočih delavcev na Zaloški cesti v Ljubljani 24. aprila 1920, to zmagovalje klerikalnega nasilja, je bil greh poveljne vlade, ki klerikalcem dolgo ni dal miru. Še po sedmih letih se je moral Janko Brejc, ki je bil v času stavke predsednik deželne vlade za Slovenijo, opravičiti, drugim pa dokazati, da sta njegova vest in vlada čista. Njegova strankarska sovražnica liberalna stranka je po dogodkih na Zaloški cesti na vprašanje, kdo je kriv pokola, odgovarjala: »Na eni strani napredni železničarji in njihovi voditelji, na drugi strani pa Brejc, Korošec, Protič.« Brejc se je dobro zavedal, da bo težko izmiti iz delavske zavesti spomin na cesto, kjer so ležala trupla mrtvih in še teže dokazati jim, da so bili tega krivi. »Pustimo vse to obtoževanje, ni čaz za to,« je tiste dni zapisalo glasilo Delavec, pač pa moramo ugotoviti, da teh žrtev ni povzročilo delavstvo, ampak sedanji sistem, ki sicer govori o socialnih vprašanjih, izvaja pa terorizem v bojznosti, da je vsako delavsko gibanje politično.« (Po zgodovinskih virih — kronika)

Velika splošna železničarska stavka pa je imela veliko vpliva v ravnanju vseh takratnih strank, kajti nobena ni želela dogodkov prevzeti la lasten hrbet. Povečal se je razdor med komunisti in socialistični demokrati. Omahljivci so zapustili Vukovarski kongres KPJ, na katerem je prevladala revolucionarna usmeritev, socialdemokrati pa so se morali obnoviti v svoji stranki in so se dokončno ločili od KPJ, kar je imelo za delavsko gibanje velikanske posledice. KPJ je zakorakala svojo specifično pot, v kateri je bilo mogoče takoj po fašistični okupaciji pripraviti in voditi boj za nacionalno in socialno osvoboditev hkrati, pred tridesetimi leti pa uzakoniti začetek delavskega samoupravljanja.

Splošna železničarska stavka je sprla nekatere stranke, ob tem pa tudi odkrila vse prijatelje in sovražnike delavskega gibanja. Njen pomen je komunistična partija pravilno ocenila, ko je trdila, da bo imela v zgodovini delavskega gibanja važno mesto in to predvsem, ker so železničarji dokazali, kaj pomeni močna organizacija in visoko razvita delavska solidarnost v borbi. Seveda pa ne smemo mimo takratne sodbe, komunistov, da bo država popustila pred strnjanim nastopom delavstva in da bodo na ta način dosegli spremembo ureditve, ne mimo napake, ki jo je napravilo strokovno vodstvo, ker ni znalo večdnevni generalni štrajki, ki je pomenil vrhunec delavskih moči in prizadevanj, pravočasno zaključiti, da se ne bi spremenil v hud poraz. Kljub temu so železničarska in splošna stavka ter drugi takratni boji pripeljali slovensko delavsko gibanje do revolucionarne usmerjenosti in pomenijo prelomnico v pogledu osvobajanja delavskega razreda. Še bolj moramo poudariti ta dogodek, saj je krvavo nasilje buržoazije nad delavstvom vplivalo tudi na odločitev mnogih koroških Slovencev, da so v jeseni pred 60. leti glasovali za takrat bolj demokratično Avstrijo, čeprav so bili s tem odtrgani od svojega matičnega naroda.

M. S.

Milorad KASAPOVIČ — TOZD PZO, po poklicu je tehnolog I in je v Litostroju od leta 1972.

»Sindikata je družbenopolitična organizacija, ki ne sme imeti več takšne naloge, kot jo je imel včasih — na primer zbiranje ozimnice. To je organizacija, ki mora spremljati proizvodno problematiko pa tudi notranje in zunanje družbenopolitične dogodke. Člani sindikata ne smejo biti samo opazovalci družbenih dogajanj, naša konkretna naloga sedaj pa je usmeriti vse naše napore k stabilizacijskim ukrepom in dvigniti produktivnost.«

M. H.

Časopis — naše ogledalo

Vzporedno z razvojem samoupravnih, družbenoekonomskih in družbenopolitičnih odnosov v naši delovni organizaciji nenehno razvijamo in utrjujemo tudi sistem obveščanja kot osnovni pogoj za uresničevanje samoupravljanja. Velik delež nalog s področja obveščanja vseh Litostrojčanov, naših družin in širše družbene skupnosti prav gotovo nosi naš časopis »Litostroj«. Izhaja že polnih 20 let in vedno smo si želeli, da bi kar najbolje opravljal svoje poslanstvo — da bi bil ogledalo v vseh obdobjih našega razvoja. Zato moramo nenehno skrbeti za njegovo pravo vsebino.

Na predlog uredniškega odbora časopisa smo v preteklem letu pripravili in objavili osnutek nove temeljne vsebinske zasnove časopisa »Litostroj«. V novo vsebinsko zasnovo smo skušali vgrajati vse tiste zahteve, ki jih za dobro obveščanje delavcev v združenem delu terja ustava, zakon o združenem delu, resolucija o temeljnih družbenega sistema informiranja ter številni družbenopolitični dokumenti, predvsem ZSS in ZKS.

Temeljna vsebinska zasnova časopisa Litostroj je sestavni del Pravilnika o izhajanju in urejanju časopisa Litostroj, zato je njena razprava o osnutku nove temeljne zasnove tekla več mesecev.

V razpravi v družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organih je bila izražena podpora taki dopolnjeni zasnovi, obema pa so bili podani nekateri koristni predlogi in pripombe, ki so vplivale na dokončno obliko vsebinske zasnove našega časopisa. Nekateri predlogi iz razprave pa so bili namenjeni dopolnjevanju celotnega sistema obveščanja v naši delovni organizaciji. Ti predlogi in pripombe bodo pripomogli k vsebinskemu oblikovanju samoupravnih dokumentov s področja obveščanja in vplivali na vsebinske zasnove vseh ostalih sredstev obveščanja pri nas, predvsem na interne informacije, posebne izdaje za zbor delavcev, na gradiva za samo-

upravne organe in DPO, posebne publikacije, oglasne deske, na boljše pripravljenost sestankov in vse druge kanale v našem sistemu obveščanja.

Časopis Litostroj je le del celotnega sistema obveščanja pri nas in ne obvešča le nas, temveč širšo družbeno skupnost, kar zahteva tudi dopolnjeno vsebinsko zasnovo.

V skladu s statutom TZ Litostroj je delavski svet delovne organizacije na svoji redni seji 5. 3. 1980 razpravljala in sprejela dopolnjeno vsebinsko zasnovo časopisa Litostroj. Tako sprejeto vsebinsko zasnovo objavljamo v tej številki časopisa v celoti, vendar mislimo, da še vedno ni najboljša. Zato prosimo bralce, da stalno spremljajo in berejo naš časopis ter s svojimi prispevki in predlogi pripomorejo k vsebinski zasnovi in vsakokratni vsebini časopisa. Le tako bomo s skupnimi močmi uresničevali medsebojno obveščanje delavcev v skladu z »Zakonom o združenem delu«.

Naša pravica in dolžnost je:

- da smo kot samoupravljalci kar najbolje obveščeni,
- da se tudi sami kar najbolje obveščamo s ponujenimi sredstvi obveščanja,
- da obveščeni pravilno in samoupravno ravnamo in obveščamo druge sodelavce o vsem kar koristi delu in samoupravljanju.

Avtorski honorarji

Na osnovi določil »Pravilnika o izhajanju in urejanju časopisa LITOSTROJ« objavljamo način honoriranja in višino avtorskih honorarjev za prispevke, ki jih objavljamo v časopisu »Litostroj«.

Zadnja sprememba višine avtorskih honorarjev je bila izvedena ob koncu leta 1978 z veljavnostjo od 1. 1. 1979 dalje. Kljub temu, da bi bilo smotno nekoliko povečati avtorske honorarje za spodbujanje dopisnikov in za pridobivanje novih, smo se odločili, da tega v letu 1980 ne bomo storili. To naj bo naš prispevek k stabilizaciji.

NAČIN HONORIRANJA IN VIŠINA HONORARJEV

Honoriramo samo članke, ki so objavljeni, in sicer objavljeno dolžino članka. Uredništvo ima pravico po potrebi članke krajšati, usklajevati ali sestavljati dva ali več člankov v isto vsebino. Članke obračunavamo po vrsticah v časopisnih stolpcih in ne po tipkanih straneh. Honoriramo jih glede na vrsto, in sicer od 1,50 do 3,50 dinarjev za vrstico.

Honoriramo:

- fotografije — industrijske in druge splošne 20 do 100 din
- umetniške fotografije ali vinjete za fleš na 1. strani 100 do 200 din
- umetniške fotografije — med tekstom 40 do 100 din
- ilustracije, izvirne risbe ali karikature 50 do 200 din
- križanka (eno polje) 1 do 1,50 din

Po vsebini in vrstah pa obračunavamo prispevke tako:

- izvlečki iz zapisnikov, revij, dnevnega tiska, strokovnih revij in knjig ter podobno po 1,50 din na vrstico
- članki o dogodkih iz DO, izvirna poročila s sestankov ali o delu športnikov, poljudni članki, reportaže, prevodi iz tujega jezika 2 din na vrstico
- samostojni komentarji o delu samoupravnih organov in drugih organizacij, članki o problemih pri delu, odnosih, ocena uspešnosti posameznih ravnanj 2 do 3 din
- originalni članki-uvodniki, vodilni članki, analize poslovanja, ocene in komentarji 2,50 do 3,50 din

Veljavni honorarji našega časopisa ne presegajo honorarjev dnevnih in drugih časopisov, ki izhajajo v širši družbeni skupnosti. Prav tako so tudi v skladu s honorarji drugih tovarniških glasil v podobnih organizacijah združenega dela.

Stalni in večkratni dopisniki prejema honorarje na žiro račune, nekaj honorarjev plačujemo tudi v gotovini prek blagajne naše delovne organizacije. Tu moramo opozoriti na to, da zneski za honorarje, izplačane v gotovini, ne smejo presegati več kot 2000 din na leto, zato morajo večkratni dopisniki imeti žiro račune. Ob prejemu gotovine pa morajo podpisati izjavo, da njihov kakršnikoli honorar (v gotovini) ne presega dovoljene vsote.

S takim načinom izplačevanja želimo vključiti čim večje število dopisnikov, ki bi tako pripomogli k pestrosti in kvaliteti našega časopisa.

Naši stalni ali občasni dopisnik lahko postane vsak aktiven ali upokojen delavec naše delovne organizacije, zato vas pozivamo k čim večjemu sodelovanju!

Temeljna vsebinska zasnova časopisa »LITOSTROJ« izhaja iz načel ustave, zakona o združenem delu, programa in dokumentov ZK, Zveze sindikatov, SZDL in ZSMS ter iz temeljnih načel zakona o javnem obveščanju. Temeljna vsebinska zasnova izhaja še iz osnovnih samoupravnih aktov TOZD in DO ZPS Titovi zavodi Litostroj ter novinarskega kodeksa. Časopis Litostroj mora s svojo vsebinsko zasnovo izpolnjevati naslednje temeljne naloge:

1. Zagotavlja oblikovanje takega javnega mnenja znotraj delovne organizacije in v širši družbeni skupnosti, ki ustreza naši socialistični samoupravni ureditvi.

2. Obvešča vse svoje delavce in širšo družbeno skupnost ter s tem spodbuja, da tvorno vplivajo na nemoten razvoj celotne politike v DO in s tem ustvarja ugodne pogoje za delo in samoupravljanje.

3. Zagotavlja ustrezno medsebojno obveščanje delavcev, združenih v SOZD Združena podjetja strojegradnje.

4. V vsebinski zasnovi časopisa »Litostroj« in drugih informativnih prilog se delavci delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj seznanjajo z vsemi zadevami skupnega pomena, ki imajo pomemben vpliv na družbenoekonomski položaj delavcev v TOZD, saj v časopisu »Litostroj« objavljamo sestavke z naslednjih področij:

— celotno poslovanje in odločitve o delu in poslovanju, problemih dela, proizvodnji in prometu, tekočih vprašanih ekonomske politike, planiranja družbenega in materialnega razvoja delovne organizacije, vprašanja razširjanja in izboljšanja materialne osnove dela, materialno in finančno stanje delovne organizacije, vprašanja in oblike združevanja dela in sredstev in rezultati tega združevanja, prevzete obveznosti po samoupravnih splošnih aktih itd.,

— vprašanja, ki zadevajo položaj, pravice, obveznosti in odgovornosti delavcev v delovni organizaciji,

— delo in poslovanje posameznih organizacijskih enot, temeljnih organizacij, skupnosti ter posameznih delavcev,

— življenje in delo ožje in širše družbenopolitične skupnosti, ljudske obrambe in družbene samozastite, varstva in izboljšanje človekovega okolja ter druga vprašanja splošnega družbenega pomena oziroma širšega pomena za delavce v delovni organizaciji.

— sklepi družbenopolitičnih in samoupravnih organov (s komentarji),

— pravočasno seznanjanje delavcev naše delovne organizacije z gradivom, ki ga organi in organizacije posredujejo v javno obravnavo (v ta namen se lahko pripravijo ustrezni izvlečki gradiv),

— znanstvenotehnični prispevki kot spodbuda za izmenjavo mišljenj,

— članki o inventivni dejavnosti, koristnih predlogih, izumih, tehniških izboljšavah, kot spodbuda za to dejavnost,

— pomembnejše vesti s športnega, kulturnega, prosvetnega ter športno rekreacijskega življenja,

— raznovrstni prispevki s področja dela, varstva pri delu in socialnega položaja delavcev, izobraževanja, zdravstvenega varstva in drugo,

— seznanjanje delavcev z njihovimi pravicami tudi izved delovne organizacije,

— možnost svobodne izmenjave mnenj,

— poročila o izvrševanju nalog na področju družbenega standarda,

— poročila o delu samoupravne delavske kontrole,

— obvestila o delu delegatov in delegacij v občinskih skupščinah in samoupravnih interesnih skupnostih,

— novosti v proizvodnji, tehnologiji in organizaciji dela,

— spomini iz naše in svetovne zgodovine, s posebnim poudarkom na delavskem gibanju ter na NOB in ljudski revoluciji,

DELAJSKI SVET JE POTRDLIL:

Delavski svet delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj je na 14. redni seji 6. marca 1980 obravnaval temeljno vsebinsko zasnovo časopisa Litostroj in jo v predloženi vsebini potrdil.

Na konstitutivni seji 12. marca 1980 pa je ob imenovanju teles pri delavskem svetu delovne organizacije na predlog kadrovske komisije pri konferenci osnovnih organizacij sindikata imenoval uredniški odbor v sestavi:

- Hrabroslav PREMELČ,
- Jurij VULKAN,
- Milan JURJAVČIČ, inž.,
- Anton TOMAŽIČ, dipl. iur.,
- Anton ERMAN,
- Marjan SIGULIN,
- mag. Peter VOGRIC, dipl. inž.

OD KOD IN KOLIKO ZA ČASOPIS

Finančna sredstva za letni načrt delovne skupnosti služb skupnega pomena (DS SSP) združujejo vse temeljne organizacije naše delovne organizacije. S temi sredstvi delovna skupnost opravlja dogovorjene naloge skupnega pomena. Ena od pomembnih nalog je tudi zagotavljanje pogojev za nemoteno delovanje delegatskega sistema, samoupravnih organov, DPO in ustrezno obveščanje delavcev. Te naloge na nivoju delovne organizacije opravlja Center za samoupravljanje DPO in informiranje, ki ima v svojem delovnem načrtu za leto 1980 predvidena tudi finančna sredstva kot osnovni vir za urejanje in izhajanje časopisa »Litostroj«.

V programu za leto 1980 je predvideno 12 rednih izdaj časopisa Litostroj, v obsegu 12 do 16 strani in v nakladi od 5800 do 6000 izvodov. Poleg tega načrtujemo še dve izredni izdaji časopisa na 4

Predvideni stroški:

1. Stroški tiska časopisa Litostroj, rednih in internih izdaj, prilog in publikacije ter letakov, plakatov in drugih zadev v zunanjih tiskarnah	1.400.000,00 din
2. Predvideni honorarji za časopis, priloge publikacij in ostalo	300.000,00 din
3. Poštni stroški za distribucijo časopisa Litostroj, publikacij in drug stroški	42.000,00 din
4. Lektoriranje prispevkov za časopis, interne informacije, samoupravne akte, publikacije in drugo	36.000,00 din
5. Raznašanje časopisa Litostroj v nekaterih KS občine Ljubljana-Šiška in drugi stroški	30.000,00 din
6. Stiki z javnostjo:	
— sodelovanje z RTV Ljubljana,	
— sodelovanje z RA Ljubljana,	
— sodelovanje z radiom Glas Ljubljane,	
— sodelovanje s časopisnimi DO: Delo, Dnevnik, Večer, Javna tribuna, Tanjug, Privredni pregled, Delavska enotnost, Komunist, Reflektor, Vjesnik, Borba ter z drugimi stalnimi in občasnimi tehničnimi strokovnimi in poljudnimi publikacijami	250.000,00 din
7. Stroški tiska Internih informacij	320.000,00 din
8. Stroški tiska in priprave za izdajanje »Posebnih izdaj« — gradivo za zbor delavcev, vseh gradiv za delovanje skupnih samoupravnih organov, delegatskega sistema ter delovanje družbenopolitičnih organizacij in drugo	620.000,00 din
Skupaj	2.998.000,00 din

Po dosedanjih izkušnjah in glede na sprejeto vsebinsko zasnovo časopisa tudi v bodoče v časopisu ne nameravamo objavljati oglasov, reklam in drugih podobnih zadev, ki bi imele značaj pridobivanja dohodka. Tako se naš časopis

— vzdrževanje in poglobljanje stikov s krajevnimi skupnostmi,

— poljudnoznanstveni sestavki ter zanimivosti,

— umetniške fotografije domačih avtorjev, šaljivi sestavki in karikature s tematiko delovne organizacije in krajevne skupnosti ter uganke in križanke za razvedrilo,

— najrazličnejša obvestila in sestavki, ki so koristni za obveščeno in za utrjevanje socialistične samoupravne zavesti delavcev.

Vsebinska glasila mora odražati skrb za lep jezik.

Delavci, delovne skupine in

do 8 strani in v nakladi 4000 izvodov. Na predlog delovne skupnosti in kordinacijskega odbora sindikata SOZD ZPS pa bomo predvidoma vsako četrtletje izdali posebno prilogo našega časopisa »Glasilo delavcev SOZD ZPS« na 4 do 8 strani in v nakladi 16 tisoč izvodov. Finančna sredstva za to prilogo so posebej zagotovljena v delovnem načrtu delovne skupnosti SOZD ZPS.

V okviru našega časopisa je predvidena še izdaja posebne publikacije ob 30. obletnici samoupravljanja in druga občasna obveščanja delavcev.

sopis financira le iz združenih sredstev temeljnih organizacij.

Iz navedenih podatkov je razvidno, da je izdajanje časopisa in vseh ostalih informativnih oblik za leto 1980 zagotovljeno.

družbenopolitične organizacije imajo pravico in dolžnost, da v glasilu »Litostroj« kot v svoji javni tribuni objavljajo prispevke in tako soočajo svoja mnenja in stališča, ki jih obravnava časopis s prilogami. Na ta način prispevajo h kritiki in oblikovanju javnega mnenja.

S tem časopis »LITOSTROJ« skupno z drugimi informativnimi prilogami pomaga pri uresničevanju sistema informiranja in pri uresničevanju samoupravnih socialističnih odnosov v DO in v širši družbeni skupnosti.

K. Gornik

Končana je že tretja faza

Tretja faza gradnje proizvodnega objekta je že mimo. Začetno delo moramo dokončati, to je poglavitni namen TOZD PPO in želja vseh, ki združujejo delo na veji preoblikovanja opreme, kakor tudi vseh, ki želijo posodobljene in večje zmogljivosti v Titovih zavodih Litostroj.

Ko smo v začetku meseca opazili smrečico na strehi proizvodne hale, smo bili prepričani, da izvajalec gradbenih del Slovenija ceste slavi delovno zmago, star običaj v gradbeništvu ob pokritju zgradbe. Dosegli so tretjo fazo in s tem omogočili v veliki meri od vremena neodvisne nadaljnje pogoje dela.

Vse kaže, da izvajalec del zelo resno želi nadoknaditi manjšo zamudo in dokončati gradnjo do postavljenega roka 1. novembra letos. Tudi pri izgradnji prizidka dela pospešeno potekajo. Seveda je to manj opazno, ker je prizidek na severni strani in ga zakriva proizvodna hala. Sedaj gradijo energetske kanale in montažne jame, ki bodo povezovale skladišče pod prizidkom s proizvodno halo ali natančneje z montažnim poljem za sestavljanje velikih strojev. Montažna jama bo omogočila postavitev stroja v jama, tako da bomo zmanjšali delo na višini. Delo na višini je nevarno in naporno ter manj učinkovito. Transport sestavin preko montažne jame bo obenem tudi razbremenil proizvodno-montažni prostor transporta.

V pripravi so dela za izdelavo temeljev velikih obdelovalnih stojev, prav tako tudi za instalacijska dela. Vsa ta dela so določena s pogodbo, katere sestavni del je rokovnik poteka del. Investicijska skupina TOZD PPO lahko preko nadzornikov natančno sledi poteku del. Bedi tudi nad dobavo opreme, saj jo je nekaj že dobavljeno, ostala pa bo tudi pravočasno prispela. Seveda je ostalo še nekaj opreme, ki bo uvožena iz zahodnih držav, nezaključene zaradi nerešenega plačila (DK). To je bilo v lanskem letu porabljeno za tovarno TVN, letos pa še ni bilo razdelitve te kvote. Ker imamo vsa potrebna soglasja in tudi tehnično razčiščeno dobavo, bo takoj po dodelitvi DK tudi ta oprema dokončno naročena.

Določili smo skupino, ki bo izdelala delovne mize, prekritja temeljev, uredila skladišča itd. Tudi ta dela so v naših rokah in so odvisna le od naše organizacije in delavnosti.

Vendar pa nastopa pri uresničevanju naložb velika motnja pri dobavi dvigal in smo glede tega v TOZD PPO nemočni. Čeprav smo poskušali vse mogoče, smo še vedno na začetku. Te motnje smo dolžni razložiti vsem, ki so glasovali na zboru delavcev za združevanje sredstev proste amortizacije v naložbe, ki bodo posodobile in povečale zmogljivosti Titovih zavodov Litostroj. K tem

naložbam spada tudi obravnavana izgradnja tovarne preoblikovalne opreme.

Delavci TOZD PPO, katerim je poverjena izgradnja proizvodnih zmogljivosti z določenimi sredstvi, svojo zadolžitev jemljejo zelo resno. Zavedajo se, da so svoj razvoj dosegli v Litostroju in se želijo še nadalje razvijati v sklopu ostalih proizvodnih vej ter izmenjavati izkušnje in znanje pri združevanju dela in sredstev.

Prav ta pripadnost Litostroju nas je vodila, da smo se odločili za naročilo dvigal v Litostroju, čeprav za mnogo višjo ceno, kot so nam jo nudili drugi proizvajalci. Seveda pa so nastale težave že pri ponudbi, saj nikakor nismo mogli do pogodbe. Opravičilo za to je nešteto naročil za dvigala v tistem času — zato tudi prezasedenost združevalcev dela za to vejo.

Delavci TOZD PPO so izdelali celoten investicijski projekt, na osnovi katerega je Ljubljanska banka dala namenske kredite za manjkajoča finančna sredstva v prostem času in brez vsakršne odškodnine. Vrednost takega projekta je približno 2.500.000 din ali 0,5 od celotne investicijske vsote. Tako sredstva bi morali uporabiti, če bi dali izdelavo investicijskega projekta specializiranim profesionalnim izdelovalcem tovrstnih projektov. Ker teh sredstev nismo potrošili, smo bili prepričani, da za del teh sredstev lahko izdelamo tehnično dokumentacijo za izdelavo dvigal še pred podpisom pogodbe s TOZD Prodaja. To bi bila vložena sredstva za prvo fazo, po kateri bi bila izdelana dvigala. S tem smo želeli omogočiti realizacijo naročila dvigal v skunem proizvodnem tozda, TOZD PPO pa kontrolno nad stanjem, kolikšno je.

1. Izvedba dvigal z upoštevanom unifikacijo sklopov za lažje vzdrževanje.

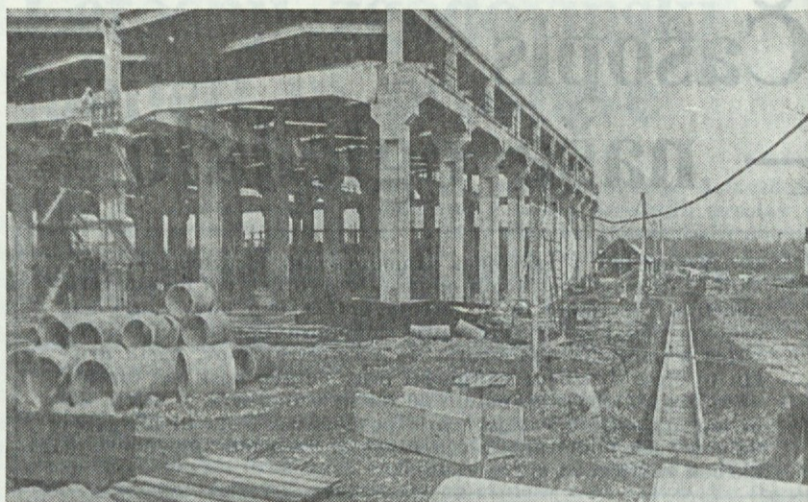
2. Omejitev stroškov za izdelavo.

3. Zagotovitev končnega roka izdelave.

Seveda pa je namera, da za približno 1.000.000 din dobimo celotno dokumentacijo z maksimalnim poenotenjem sestavin v kratkem roku, povzročila nešteto očitkov. V TOZD PPO nismo bili takrat še seznanjeni s potekom akcij za ureditev nekaterih odnosov v DO, prav tako nismo bili dolžni, da preverjamo, katera organizacija je pravilno registrirana in katera ni. Iskali smo samo možnost pravočasne izdelave dokumentacije. Sama vsota, ki smo jo

namenili za 12 dvigal v vrednosti približno 40.000.000 din, je z deležem za 1.000.000 din za dokumentacijo znašala komaj 2,5 odst., kar je prav gotovo najmanjši delež, ki smo ga kdajkoli odvajali za dokumentacijo in je že sam po sebi onemogočal kakršnokoli zlorabo. Po drugi strani pa je bila pogodba taka, da bi znesek izplačali šele po prejemu kompletne in od nas potrjene dokumentacije. Tako smo želeli kar najbolje zavarovati izvedbo in rok. Prav nič ne ugovarjamo glede postopka za preprečitev realizacije, ker je šlo za solidarnost urejanja nekaterih neurejenih odnosov. Ker pa je šlo za dokumentacijo, po kateri bi bilo izdelanih 12 dvigal za proizvodno halo PPO, smatramo, da je vsako enačenje z raziskovalnimi nalogami neumestno. Vse se je dogajalo pred podpisom pogodbe za dvigala, zato to tudi ne more biti vzrok za kasnitev.

Od podpisa pogodbe za dvigala je minilo osem mesecev pa še nimamo dokumentacije, po kateri bi lahko izdelali dvigala. Vzrok kasnitev na izdelavi dokumentacije so še vedno mnoga naročila

Pogled na tovarno PPO v tretji fazi gradnje z južne strani (Foto M. Habicht)

za dvigala, to je polarna dvigala, dvigala za San Salvador, ki predstavljajo izvoz na konvertibilno področje itd.

Kot naročniki dvigal nimamo nobenega vpogleda v izvedbo, ker bo dokumentacija šla v obtok po fazah dela. TOZD PPO se bo soočila s težavami šele, ko bo prišlo do prekoračenja stroškov, de-

lovanja dvigal itd. Kako bomo postavili težke stroje v novo halo in kako bomo začeli s povečanim obsegom del v montaži, ko še ne bo dvigal, ne vemo. Želimo, da bi tudi o tem kdo razmišljal in nam pomagal, ker poti nazaj ni, tovarna pa raste in z njo nove obveznosti.

P. Vogrič

POROČILO O POŠKODBAH PRI DELU ZA LETO 1979

Porast poškodb

Ko ob koncu oziroma v začetku novega leta delamo obratne naših uspehov ali neuspehov, moramo napraviti tudi analizo gibanja poškodb in bolniških dni v preteklem letu.

Že kar na začetku naj povemo, da preteklo obdobje v primerjavi z letom 1978 ni bilo posebno ugodno. Opažamo namreč porast poškodb, kakor tudi porast bolniških

dni zaradi poškodb in ostalih bolniških dni.

Da bo navedene podatke lažje primerjati, posredujemo prikaz gibanja poškodb v zadnjih treh letih:

Poškodbe	1977	1978	1979
Število vseh poškodb	531	412	485
Število poškodb na poti	45	39	51
Povprečno število zaposlenih	3561	3549	3569
Število poškodb na 100 zaposlenih v odstotkih	14,9	11,6	13,5

Lani smo torej imeli 63 poškodb več kot v letu 1978. Precej pa smo imeli več tudi poškodb na poti na delo oziroma z dela. Da

pa bo predstava popolna, si oglejmo še število izgubljenih delovnih dni zaradi poškodb pri delu:

Izgubljeni dnevi	1977	1978	1979
Izgubljeni delovni dnevi zaradi poškodb pri delu in na poti	6704	5240	7302
Povprečno število bolniških dni na 1 poškodbo	12,6	12,7	15,0

Vidimo torej, da se je število izgubljenih delovnih dni povečalo za 2.062 dni ali za 39 odst., seveda zopet v primerjavi z letom 1978.

V tem številu izgubljenih delovnih dni pa je skrit še en podatek, in sicer precej poškodb z daljšo odsotnostjo, katere bodo imele za posledico tudi manjšo ali večjo invalidnost. Nekaj je tudi poškodb, ki so bile posledica nesreč na službenih potovanjih in so zahtevale dolgotrajno odsotnost z dela. Na te poškodbe žal ne moremo vplivati.

Vzroke, zaradi katerih se naši delavci poškodujejo, delimo v tri skupine:

— subjektivni vzroki, zaradi katerih smo imeli 339 poškodb,

— organizacijski vzroki, zaradi katerih je bilo 117 poškodb,

— tehnološki vzroki, zaradi katerih je bilo 29 poškodb.

Poškodbe po kvalifikacijski strukturi

Ponovno lahko ugotovljamo, da se je največ poškodb pripetilo kvalificiranim delavcem. Iz tega lahko sklepamo, da pri teh delavcih prevladuje neresnost in morda tudi nezainteresiranost za varno opravljanje dela. Pogosto se zgodi, da tudi ti, ki bi morali biti ostalim nižjim strukturam za vzgled, pristopajo k delu brez premisleka.

Poškodbe po delih telesa

Ponovno lahko ugotovljamo, da so najbolj ogrožen del telesa prsti na rokah; tu smo beležili kar 131 poškodb. V preteklem letu pa so se jim pridružile še poškodbe na nogah, kjer beležimo enako število poškodb. Tudi na očeh smo imeli mnogo preveč poškodb, saj jih je bilo kar 108. Število teh poškodb bi bilo lahko precej nižje, če bi delavci uporabljali osebna varnostna sredstva — očala. Enako velja tudi za poškodbe stopal in znano je, da ravno te poškodbe najpogosteje zahtevajo dolgotrajno zdravljenje.

Poškodbe po dnevih in urah

Največ poškodb se je pripetilo v četrtek, in to 103 poškodbe, nato z minimalnimi razlikami sledijo: ponedeljek z 90 poškodbami, petek z 89, sreda s 87, torek s 75, sobota z 39 in nedelja z 2 poškodbama.

Tudi pri poškodbah po urah opažamo le male razlike med posameznimi urami. Tako je bilo največ poškodb v tretji uri (69), nato v peti (64), v drugi (54), v osmi (42), v prvi (40). 21 delavcev pa se je poškodovalo pri podaljšanem delovnem času oziroma pri nadurah.

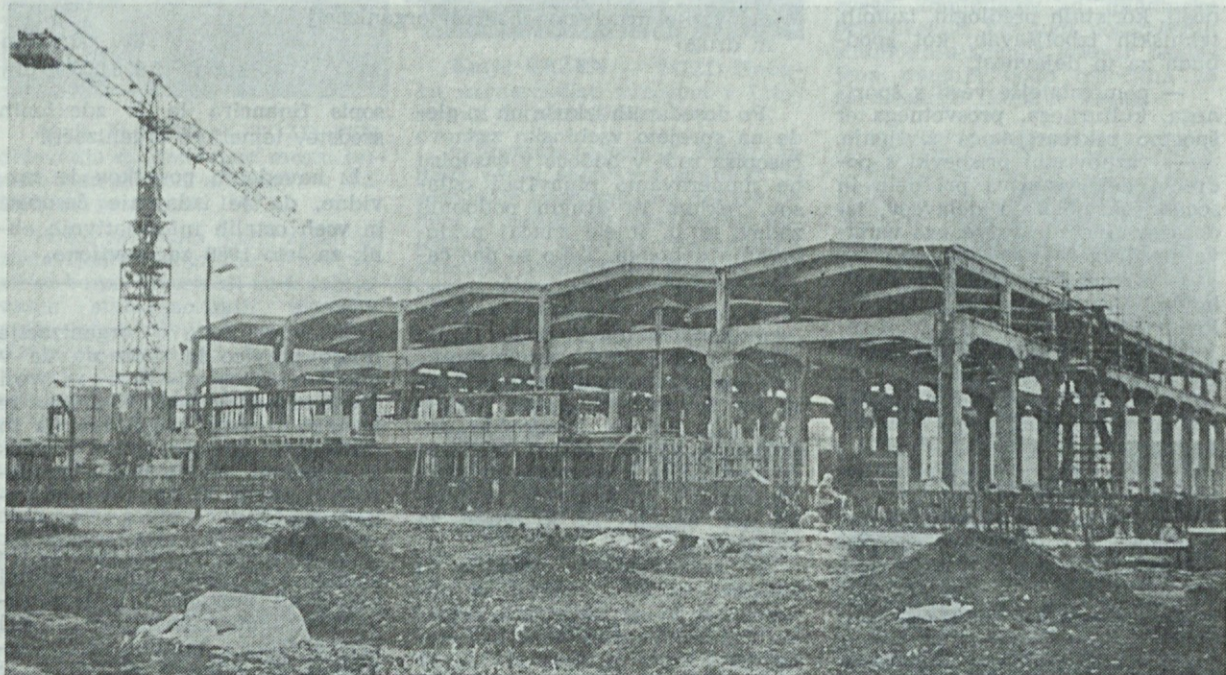
Poškodbe po letih starosti

Kot že vrsto let ponovno ugotovljamo, da se je poškodovalo največ mladih delavcev, to je v starosti od 21 do 25 let. Teh poškodb je bilo kar 184. Sledijo pa poškodbe pri še mlajših, pri tistih do 20. leta, teh je 74, v starosti od 26 do 30 let pa se je poškodovalo 55 delavcev.

Poškodbam pri teh delavcih največkrat botruje neposlušnost ali celo ignoriranje opozoril in navodil nadrejenih. Priznati pa je potrebno, da jim mnogokrat dajejo vzgled prav starejši.

Kljub slabšim rezultatom v letu 1979 pa je možno ugotoviti, da smo za varnost našega delavca storili že zelo veliko. Seveda pa naša skrb v tej smeri nikakor ne sme popustiti in pri tem moramo sodelovati prav vsi, če želimo, da bodo naši rezultati v prihodnje boljši, bolj razveseljivi.

S. Demšar

Pogled na tovarno PPO s severne strani, kjer bo upravni del stavbe (Foto M. Habicht)

Predlog pravilnika o pogojih in merilih za dodeljevanje najemnih stanovanj

Do stanovanja vsak po svojih močeh

Minila so dobra tri leta, odkar so 18. aprila 1977 delegati skupščin samoupravnih stanovanjskih skupnosti ljubljanskih občin na devetem rednem zasedanju skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti Ljubljana sprejeli »Pravilnik o pogojih in merilih za dodeljevanje stanovanj«.

Natečaj za pridobitev stanovanj, ki je bil izveden na podlagi določil tega pravilnika, pa je pokazal, da so bili kriteriji preohlapni, saj se je prijavilo petkrat več upravičencev, kot pa je bilo na razpolago stanovanj. Stevilne pripombe in kritike na določbe omenjenega pravilnika in novo oblikovana stališča o upravičencih do družbene pomoči, sprejete v kongresnih in drugih dokumentih družbenopoliitičnih organizacij, so narekovali, da začnemo čimprej izdelovati nov pravilnik.

Na podlagi analize, ki je bila izvedena na področju združevanja in uporabe sredstev za družbeno pomoč, in predloga izhodišča za nova merila za dodeljevanje stanovanj s sredstvi za družbeno pomoč, je bil izdelan osnutek novega pravilnika.

V javni razpravi, ki je trajala od 17. junija do 15. septembra 1979 leta so občani in organizacije združenega dela ter krajevne skupnosti dali številne pripombe. V tej razpravi so sodelovali tudi delegati temeljnih organizacij Litostroja. Pripombe, ki so bile v skladu z vejavnimi predpisi in usmeritvami, so bile pri oblikovanju predloga pravilnika v celoti upoštevane.

V predlogu pravilnika so opredeljena merila in pogoji za dodeljevanje najemnih stanovanj, zgrajenih s sredstvi družbene pomoči, oziroma stanovanj, nad katerimi imajo razpolagalno pravico samoupravne stanovanjske skupnosti občin in mesta Ljubljane. S pravilnikom so tudi določeni viri financiranja za gradnjo oziroma nakup najemnih stanovanj, kategorije upravičencev in pogoji, ki jih morajo upravičenci izpolnjevati. Opredeljen je tudi postopek za pridobitev stanovanjske pravice in merila za sestavo prioritete liste.

V tem sestavku bom opisal pomembnejša določila pravilnika o pogojih in merilih za dodeljevanje stanovanj in spremembe oziroma dopolnitve v primerjavi s stari.

Krog upravičencev za dodelitev stanovanj sestavljajo:

- družine in občani z nižjimi osebnimi dohodki,
- udeleženci NOV,
- mlade družine,
- upokojeni občani, delovni invalidi I. kategorije, 100% vojaški mirovni invalidi s pravico do dodatka za pomoč in potrebo ter upravičenci do stažne družbene pomoči.

Kategorija družin in občanov z nižjimi dohodki

Pomembno določilo za družine in občane z nižjimi dohodki je, da skupni dohodek prosilca in članov njegovega gospodinjstva na člana gospodinjstva ne presega mesečno 40% povprečnega osebnega dohodka na zaposlenega v SR Sloveniji v preteklem letu. (Stari pravilnik je določal 60%.)

Tukaj gre za bistveno spremembo, saj se je glede na kriterije, ki jih je določal stari pravilnik, zmanjšal krog upravičencev do stanovanj, zgrajenih s sredstvi družbene pomoči.

Mlade družine

Mlade družine lahko zaprosijo za stanovanje, če izpolnjujejo poig splošnih določil še naslednje pogoje (navajamo samo najpomembnejše):

- da namensko varčujejo za nakup stanovanja (varčevanje mora trajati najmanj tri leta oz. toliko časa, dokler ni sklenjena pogodba za nakup stanovanja);

- da organizacija združenega dela, v kateri je zaposlen eden od prosilcev, predloži stanovanjski skupnosti Ljubljana svojo menico, ki se mora glasiti na vrednost standardnega stanovanja, ki po pravilniku pripada mladi družini;

- da skupni dohodek mlade družine na člana družine ne presega 80% povprečnega čistega osebnega dohodka na zaposlenega v SR Sloveniji za preteklo leto.

Mladi družini je dodeljeno stanovanje za določen čas, ki poteka najkasneje 6 let po izdaji odločbe za stanovanje.

V določilih, ki jih morajo izpolnjevati mlade družine, gre za pomembno novost pri namenskem varčevanju. To mora trajati najmanj tri leta oziroma do sklenitve kupoprodajne pogodbe. Prejšnji pravilnik je določal namensko varčevanje kot poseben pogoj, vendar časovno ni opredeljeval dobo varčevanja. Pomembno je tudi določilo, ki obvezuje delovno organizacijo pri nakupu stanovanja za mlado družino.

Merila za določanje lastne udeležbe

Višina lastne udeležbe znaša od 1 do 4% vrednosti dodeljenega stanovanja. Višina lastne udeležbe je odvisna od povprečnega mesečnega osebnega dohodka na člana gospodinjstva.

Za delavce z nižjimi dohodki znaša višina lastne udeležbe: če presega njihov mesečni povprečni osebni dohodek na člana gospodinjstva povprečni čisti osebni dohodek v SR Sloveniji:

za 35 do 40% znaša udeležba 4% vrednosti dodeljenega stanovanja,

za 30 do 35% znaša udeležba 2,5% vrednosti dodeljenega stanovanja,

manj kot 30% znaša udeležba 1% vrednosti dodeljenega stanovanja.

Za lastno udeležbo se štejejo privarčevana sredstva in na tej osnovi pridobljeno bančno posojilo.

Lastna udeležba prosilcev za stanovanja je popolna novost, saj stari pravilnik ni vseboval določila, ki bi opredeljeval lastno udeležbo kot pogoj za pridobitev stanovanja.

POSTOPEK ZA PRIDOBITEV STANOVANJSKE PRAVICE V NAJEMNIŠKEM STANOVANJU

Samoupravne stanovanjske skupnosti občin Ljubljana obvestijo upravičence za pridobitev stanovanj z natečajem, ki je objavljen v dnevem časopisu. Natečajno besedilo vsebuje pogoje in merila, ki jih morajo kandidati izpolnjevati. Upravičenci, ki želijo pridobiti stanovanje, vložijo vlogo v roku, ki je objavljen v natečaju. Navedbo v vlogi morajo potrditi organizacije združenega dela, ki morajo predhodno ugotoviti upravičenost delavca za vložitev prošnje za pridobitev stanovanja.

Nato odbor za družbeno pomoč samoupravne stanovanjske skupnosti Ljubljana preveri utemeljenost vlog in jih odstopi občinskemu odboru za družbeno pomoč, kjer imenuje komisije, ki si ogledajo stanovanja in ocenijo

stanovanjske razmere vsakega upravičenca še pred iztekom natečaja.

Odbori najkasneje v roku 60 dni po končanem natečaju sestavijo osnutek prednostne liste in jo posredujejo v obravnavo izvršilnemu odboru stanovanjski skupnosti občin.

Izvršilni odbori samoupravnih stanovanjskih skupnosti vseh ljubljanskih občin skupaj objavijo v dnevem časopisu osnutek prednostnih list, pri tem objavijo, da se v javni razpravi sprejemajo pripombe in predlogi k osnutku list v roku 30 dni po objavi.

Po končani javni obravnavi prednostne liste, dopolnjene na podlagi pripomb in predlogov, se sestavi prednostna lista za vse ljubljanske občine. Predlog enotne liste obsega razdelitev stanovanj med posamezne kategorije ter število stanovanj po posameznih kategorijah prosilcev.

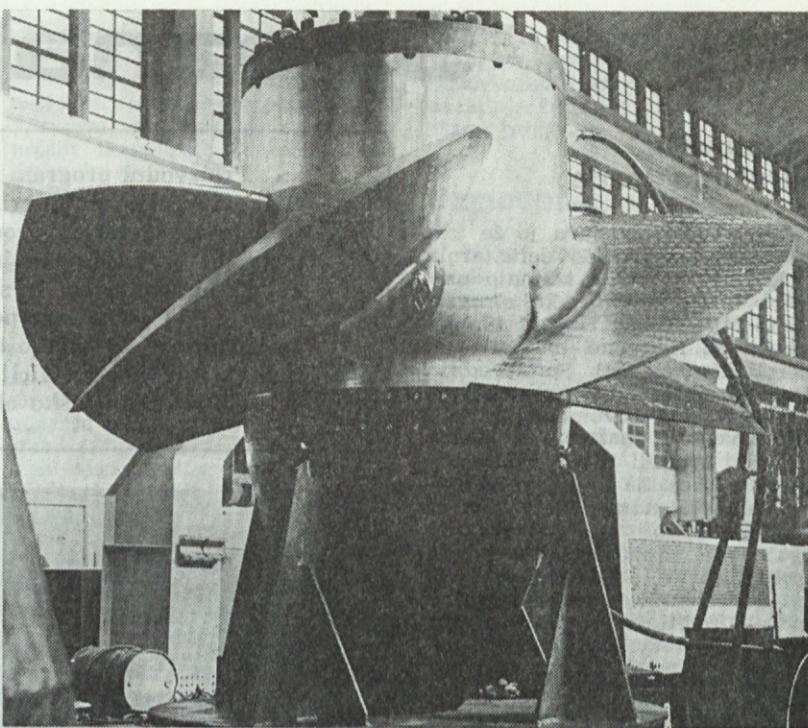
Po potrditvi liste na zboru uporabnikov skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti Ljubljana se lista javno objavi. Upravičenci, ki niso bili uvrščeni na prednostno listo, lahko vložijo pritožbo v tridesetih dneh po objavi prednostne liste.

Novice iz zadruga

Stanovanjska zadruga Litostroj, ki se pripravlja na usmerjeno gradnjo stanovanjskih hiš na zazidalnem otoku SS 12 4a v Podutiku, je v času od njene ustanovitve 5. 7. 1979 do danes preko članov sveta zadruga oz. predsednikov posameznih komisij intenzivno delala na več področjih svoje dejavnosti.

Na skupnem sestanku Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Ljubljana Šiška s predstavniki drugih organizacij združenega dela in skupnosti na območju Ljubljane je bila izvedena delitev posameznih vrst objektov: Litostroj dobi 100 objektov, Lek in Dekorativna po 10 objektov, Ljubljanska banka 9 objektov, Agrostroj in Ekonomska fakulteta po 3 objekte, temeljno sodišče, občina Ljubljana-Šiška po 2 objekta in Pivovarna Union 1 objekt.

Člani sveta zadruga so pripravili osnutek samoupravnega splošnega akta o pogojih za usmerjeno gradnjo stanovanjskih hiš Stanovanjske zadruga Litostroj na zazidalnem otoku SS 12 4a Podutik, ki je bil sprejet na 4. zboru združnikov 11. marca 1980. Samoupravni splošni akt določa pogoje za usmerjeno gradnjo do 4. gradbene faze, merila za dodelitev posameznih vrst objektov članom zadruga in pogoje o zagotovitvi finančnih sredstev posameznih članov zadruga. Stanovanjska zadruga Litostroj nastopa kot investitor na zazidalnem otoku SS 12 4a in mora po določilih Zakona o graditvi objektov oz. še veljavnih določb zveznega zakona o graditvi investicijskih objektov in na podlagi določb zakona o zavarovanju plačil med uporabniki

Kaplanov gonilnik za HE Hemren Dam (Foto J. Jereb)

KRITERIJI ZA DOLOČITEV VELIKOSTI STANOVANJA, KI PRIPADA UPRAVIČENCU

Velikost stanovanja se določa glede na število družinskih članov gospodinjstva:

- za eno osebo do 28 m²
- za dve osebi do 42 m²
- za tri osebe do 57 m²
- za štiri osebe do 66 m²
- za vsakega nadaljnjega člana gospodinjstva do 10 m².

V naši delovni organizaciji se bomo zavzemali, da bodo naši delavci, ki so upravičeni do družbene pomoči, uresničevali svoje potrebe po stanovanjih v skladu z določili tega pravilnika in stališči, ki so bila izražena na 8. seji CK ZKS 4. 12. 1978. Če pa hočemo doseči pozitivne rezultate dela na tem področju, moramo delavcem ustvariti jasno perspektivo o tem, kdaj in pod kakšnimi pogoji bodo lahko rešili svoje stanovanjsko vprašanje.

M. Toni

ta je odvisna tudi od kreditne sposobnosti stanovanjske zadruga. Člani stanovanjske zadruga lahko pridobijo stanovanjsko posojilo po načinih in pogojih, kakršni veljajo za vse občane, ki grade stanovanjsko hišo oz. kupujejo stanovanje po kreditnih pogojih, ki veljajo za organizirano stanovanjsko gradnjo. Stanovanjska zadruga je za vsakega člana preverila njegovo finančno sposobnost in bo v imenu vseh združnikov konkurirala na natečaju Samoupravne stanovanjske skupnosti Ljubljana za posojila iz združenih sredstev 6-odstotnega stanovanjskega prispevka od osebnih dohodkov delavcev, ki združujejo delo v OZD in drugih skupnostih, ki imajo sedež na območju ljubljanskih občin. Natečaj za člane stanovanjskih zadrug, ki nastopajo kot investitorji, bo v mesecu maju.

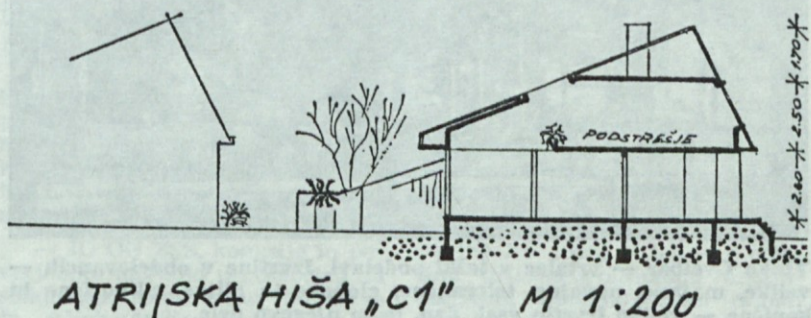
Predstavniki stanovanjske zadruga so imeli vrsto razgovorov s predstavniki strokovne službe Samoupravne komunalne skupnosti (SKS) občine Ljubljana-Šiška v zvezi z odkupom zemljišč na zazidalnem otoku 4A, s pripravo tehnične dokumentacije za komunalno infrastrukturo kolektivne in individualne porabe oz. fazo, do katere naj bi SKS komunalno uredila zemljišče. S predstavniki občinskih organov smo se pogovarjali o možnosti sprejetja odloka o določitvi, katero zemljišče je namenjeno za stanovanjsko in drugačno kompleksno graditev SS 12 Podutik I. faza.

Odlok naj bi bil na dnevnem redu seje zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti v mesecu marcu.

Na podlagi sprejetega odloka bi strokovna služba SKS pričela s pridobivanjem zemljišč. Če ne bi bilo pravno-formalnih zadržkov pri pridobivanju zemljišč, računamo, da bi bilo možno pričeti s komunalnim opremljanjem zemljišča na zazidalnem otoku 4a meseca septembra.

Za objekte v zazidalnem otoku SS 12 4a Podutik in za zunanjo ureditev je bila izdelana še lokacijska dokumentacija. Med tem časom so imeli predstavniki zadruga vrsto pogovorov s projektanti in potencialnimi izvajalci gradbenih in komunalnih del, kajti želja vseh združnikov je, da se gradi hitro, kvalitetno in ob primerni ceni.

I. Trontelj

Spoznajmo delo in življenje

Kadrovska struktura tozda

Mehanska obdelava je že tradicionalno znana po deficitarnih poklicih. Ti poklici izhajajo pretežno iz opravil in nalog strugarja in borverkista. Naloge teh poklicev so zahtevne, narekuje jih specifičen značaj proizvodnje. Povečan obseg fizične proizvodnje zahteva tudi več omenjenih profilov, vendar opažamo vse manj pritoka in tudi manj zanimanja za te poklice. Za te pojave ni kri-va zahtevna narava dela, temveč tudi ne dovolj stimulativno nagrajevanje. Novi pravilnik o nagrajevanju je to neskladje pretežno že odpravil, preostalo pa bo moral urediti še pravilnik o normah.

Povprečno je v TOZD OB zaposleno 670 delavcev, po strukturi je stanje tako:

II. stopnja izobrazbe	1 delavec
I. stopnja izobrazbe	5 delavcev
srednja izobrazba	68 delavcev
široki profil	200 delavcev
ostali profili	396 delavcev

Iz gornjih podatkov pridemo do spoznanja, da mora biti naša skrb za dvig izobrazbene strukture stalno prisotna. Potrebno bo še organizirati, da delavci, ki so si z dolgoletno prakso pridobili praktično znanje, to znanje tudi z ustrežno metodo legalizirajo.

Zmanjšati moramo tudi stalen odliv raznih profilov, predvsem s srednjo ali višjo izobrazbo v druge tako imenovane režijske enote, ker je bilo delo v proizvodnji bolj naporno in slabše stimulirano.

Deficitarne poklice skušamo reševati na več načinov. Skupno z ustrežno službo napravimo občasne akcije. Veliko kadra priučujemo sami ob inštruktaži. Priučevanje je postopno, začne se na manj zahtevnih strojih in se glede na sposobnost nadaljuje na strojih za zahtevnejša opravila. Seveda pa za to spremljanje oziroma inštruiranje potrebujemo uporabne ljudi.

Organizacijska shema

in organizacija dela v oddelkih, obratih in delovnih enotah

Za nemoteno poslovanje, razvidno po organizacijski shemi, združujemo naslednje poslovne funkcije:

1. vodstvo,
2. operativno planiranje in dispečiranje,
3. operativna tehnologija,
4. Priprava sredstev,
5. operativna kontrola,
6. proizvodnja težke obdelave,
7. proizvodnja srednje obdelave,
8. proizvodnja lahke obdelave,
9. proizvodnja orodja,
10. kalilnica,
11. proizvodnja brusilnice hidravličnih oblik.

Proizvodni cikel je opredeljen po posameznih proizvodnih fazah, prav tako so opredeljene vse naloge poslovnih funkcij.

Vsaka faza mora biti točno opredeljena vsebinsko, rokovno in dohodkovno. Odnosi med proizvodnimi fazami morajo biti urejeni, izhajati morajo iz normativnih osnov in biti povezani s skupnim proizvodom.

Zelo natančno morajo biti predvideni vhodi in izhodi, informacije in pretok proizvodov iz faze v fazo.

Ob sprejemu slehernega naročila planska koordinacija pripravi rokovnik faznih zadolžitvev, podrobno terminiranje in spremljanje pa temeljne organizacija izvajajo samostojno. Planska operativna glede na izvršeno podrobno terminiranje in razpis odlaga pretežno predelano tehnično dokumentacijo po začetnih terminih in tako pripravljeno nato pošlje v izdelavo. Skrbi tudi, da se tehnološke operacije, ki jih opravljamo v proizvodnih obratih, pravočasno pretakajo iz operacije na operaciji. Glede na časovno različne potrebe

Proizvodni program naše delovne organizacije obsega izdelke za objekte investicijske opreme, pri katerih v proizvodnem procesu sodelujejo posamezni tozdi. TOZD Obdelava sodeluje v procesu proizvodnega ciklusa s fazo mehanske obdelave. To pomeni, da je naša temeljna organizacija člen v verigi proizvodnje skupnega proizvoda. Po obsegu, vlogi in strukturi je TOZD Obdelava pomembna faza. V ilustraciji samo nekaj podatkov: povprečno se nam skozi proizvodne obrate pretaka 400 do 500 po strukturi in velikosti različnih naročil, vsako naročilo pa obsega od ene pa tudi do več tisoč pozicij sestavnih delov — obdelovancev; sleherni obdelovanec s predvideno tehnološko obdelavo pa nosi na sebi še množico zahtevnih operacij.

Anton Merčun — strugar v lahki obdelavi, vedno delaven in natančen (Foto K. Gornik)

moramo z nekaterimi operacijami začeti preje, z drugimi kasneje, vendar tako, da se s končnimi operacijami istega naročila srečamo čim bolj sočasno. Uspešnost je v veliki meri odvisna od urejenega operativnega planiranja in od tega, ali se vsi sodelujoči v procesu držijo določenih faznih rokov. Individualna proizvodnja zahteva tudi polno mero poslovne discipline, predvsem na njeno specifičnost in raznolikost.

Priprava sredstev

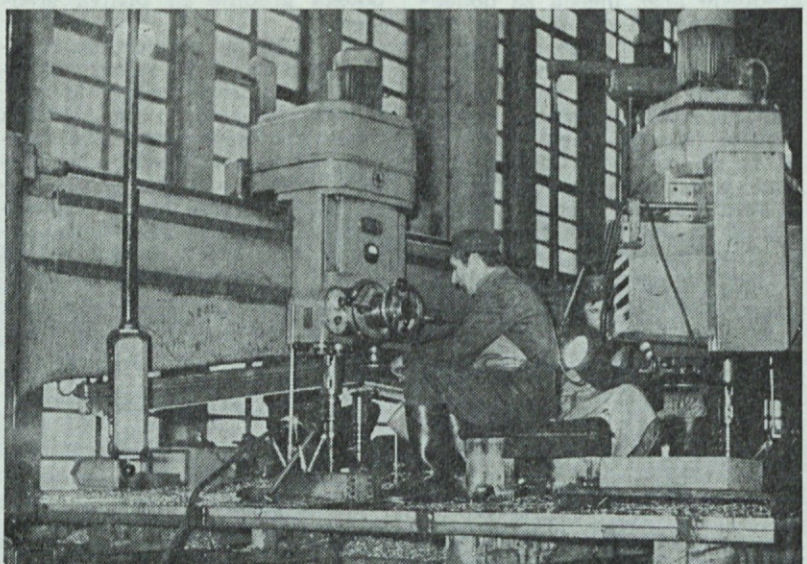
Je po dejavnosti predvsem usmerjena v dve področji:

- izdelava tehnične dokumentacije specialnega orodja,
- priprava podlog in naročanje standardnega, specialnega orodja in pripomočkov.

Specialno orodje, pripomočki in sredstva za potrebe naše proizvodnje naroča priprava sredstev izdelavo doma, v naši orodjarni.

Standardno orodje pretežno nabavljamo doma, le v izjemnih primerih, ko nimamo domačega proizvajalca, ga naročimo iz uvoza. Pri naročanju orodja iz uvoza smo v skladu s stabilizacijo obseg teh naročil skrčili na minimum, vendar pa ob naših res skromnih potrebah po orodju iz uvoza ne moremo biti zadovoljni, ker v zadnjem času skoraj ne dobimo iz uvoza nobenega orodja več. Posebej je potrebno poudariti, da so nekatera naročila nerealizirana še iz lanskega leta in da so vezana na naročila iz dogovorjene realizacije. Ta naročila bo potrebno čimprej dobiti, ker bo v nasprotnem primeru prišlo do zastoj v proizvodnem procesu.

Pomanjkanje orodja ima močan vpliv na produktivnost in niža stopnjo tehnične opremljenosti proizvodnih sredstev, zato je prav orodju potrebno posvečati vso pozornost.

Vinko Cvelbar — vrtalec v težki obdelavi. Izvrtine v obdelovancih — velike, majhne, navojne, tolerančne, globoke in plitve, cilindrične in konične — veliko izvrtin vsak dan, to je njegovo delo.

stroški poslov. 222 milijonov din
dohodek 254 milijonov din
obvezn. iz doh. 94 milijonov din
čisti dohodek 160 milijonov din

V TOZD OB je bil sleherni zaposlen do podrobnosti seznanjen z gospodarskim načrtom za leto 1980 in je o njem lahko tudi razpravljati. Dogovorili smo se, da bodo zastavljene naloge tudi izpolnjene. To pa zahteva posebne ukrepe, večjo angažiranost in racionalnejše gospodarjenje. Gospodarski načrt za leto 1980 predvideva povečanje fizičnega obsega proizvodnje. Planiranje dohodka in sredstev za osebn, skupno in splošno porabo pa smo predvideli skladno s predpisano resolucijo.

Zaključni račun za leto 1979

Celotni prihodek naše temeljne organizacije znaša 432 milijonov dinarjev, plan je presežen za 10 odstotkov, v primerjavi z letom 1978 pa je to 36 odst. več. V letih 1979 smo porabili za 229 milijonov dinarjev sredstev, to je 15 odst. preko plana in 36 odst. v primerjavi z letom 1978. Dosežen dohodek v višini 202 milijona din je 5 odst. večji od plana ter za 35 odst. višji kot leta 1978. Obveznosti iz dohodka so bile v letu 1979 72 milijonov, to je za 8 odstotkov več od planiranih ter za 18 odstotkov več kot leta 1978.

Čisti dohodek je bil dosežen v višini 130 milijonov din, to je za 3 odst. višje od planiranega in za 47 odst. višji od leta 1978.

Z rezultati poslovanja naše temeljne organizacije smo lahko zadovoljni. Pokrili smo vse družbene, kakor tudi lastne obveznosti. Povečali smo tudi lastno akumulacijo, kar je do sedaj bilo redko. Občutno pa so se nam povečale zaloge in nedokončana proizvodnja, ki nam veže precejšnjo višino obratnih sredstev, zato bomo temu stanju v nadaljevanju posvetili precej pozornosti.

Z akcijo zaključnega računa po delovnih skupinah smo seznanili in vzbudili delavca kot samoupravljalca, nosilca odločanja, na vpliv pridobivanja in razporejanja dohodka kot novo ustvarjeno vrednost. Obravnava zaključnega računa in gospodarski načrt v našem tozdu nista bila enkratnega značaja, temveč bosta predmet nadaljnjih obravnav, če hočemo doseči zastavljene cilje. Usposabljanje delavcev za boljše gospodarjenje in ocena stališč so tudi naše vodilo. Široke razprave in pe-reča vprašanja so ponovno osvežila nedorečena področja. Ta področja so predvsem v smeri dohodkovnih odnosov, svobodne menjave dela in planiranja. V stabilizacijski načrt smo torej vgradili vsa tista področja, ki imajo negativne pojave in dajejo slabe rezultate ter bi odprava teh zagotovila boljše rezultate in večjo stabilnost. Obravnave so torej močno nakazale ureditev področja planiranja in odgovornosti, od česar je odvisna tudi naša učinkovitost. Posebno pozornost bomo morali v naši temeljni organizaciji posvetiti deficitarnim kadrom, še naprej bodo potrebne široke akcije za oceno gospodarjenja, oceno stališč in sprejetih obveznosti, kot glavno sestavino akcijskega programa.

Opredelitev posameznih nalog:

— Tekoče kontrolirati doslednejše izpolnjevanje faznih rokov v smislu dogovorjene realizacije izpolnjevanja obvez. V primeru neugodnega odvijanja procesa takoj pristopiti k razreševanju problema znotraj TOZD, oziroma po potrebi na višjem nivoju.

— Na področju planiranja skrbeti, da so naloge posameznih faz skupnega proizvoda usklajene, glede na raznolikost posamične proizvodnje ima neusklajenost faz lahko usodne posledice. Vedno naj

Tehnološka operativna na osnovi prejete tehnične dokumentacije izdeluje tehnološke postopke procesa mehanske obdelave ter predpisuje časovne zahteve — norme.

Tehnologija

je razdeljena na področja po vsebini dela na:

- programsko oziroma skupinsko tehnologijo,
- tehnologijo individualne proizvodnje,
- tehnologijo za specialno orodje.

Vsaka veja izhaja iz svojega specifičnega področja, katerega mora upoštevati pri svojem delu za oblikovanje tehnoloških postopkov. Splošna ocena tehnologije je, da je sedanja dokumentacija preveč zapletena in nepregledna, glede na njen sedanji način obdelave in možnost razpisovanja kot ga pač sedaj nudijo računalniške zmogljivosti.

Proizvodne zmogljivosti se sicer posodablajo, vendar pa pogosto že občutimo, da tržišče vse pogosteje od tehnologije zahteva rešitve, ki so na meji, ali pa že prekoračujejo naše tehnološke zmogljivosti. Nadaljnje posodabljanje strojnega parka bo moralo biti vodeno v to smer, da si zagotovimo in obdržimo tudi vnaprej dobre pozicije tržišča.

Operativna kontrola

Njihova funkcija je usmerjena v izvrševanju kontrole nad kvaliteto izdelkov in zasleduje postopke za preventivno ukrepanje in zmanjševanje izmeta. Dejavnost kontrole je ozka in vseskozi povezana s proizvodnim procesom.

Proizvodni obrati

so, kot smo že uvodoma omenili, razdeljeni na šest obratov, ki združujejo oziroma tvorijo celoto določene dejavnosti.

Zaradi razširitve proizvodnih zmogljivosti tovarne in zahtevnega programa proizvodnje čutimo tudi pri nas vedno večjo potrebo po posodobitvi in razširitvi.

V zadnjem obdobju sta bila zaradi združevanja sredstev za uresničevanje načrtovanega razvojnega programa DO tako obnova kot tekoče vzdrževanje strojnega parka zmanjšana na minimum. Odstopili smo tudi od izredno dragih generalnih remontov, ker stroji ostajajo kljub temu še vedno tehnično zastareli. Priprava proizvodnje mora biti spričo takega stanja ob načrtovanju tehnološkega procesa polno angažirana. Zato izvajamo razne improvizacije in pripravljamo pomagala, brez katerih velikokrat ne bi bili kos proizvodnim nalogam. Ob razširitvi programa tovarne pa je nastal izredno pereč problem tudi pri izdelavi orodja. V sedanjih utesjenih prostorih ob zastarelem strojnem parku orodjarna že danes ni sposobna pokriti vseh potreb. Tudi kalilnica čuti potrebo po večjih prostorih, ker so se njene zmogljivosti zaradi posodobitve precej povečale. Ob nadaljevanju uresničevanja načrtovanega razvojnega programa, predvsem, ko bomo realizirali težki program, bodo s tem nekatere navedene težave odstranjene.

Družbenoekonomski položaj tozda, rezultati poslovanja 1979, perspektiva in razvoj, stabilizacijski ukrepi

Pridobivanje, razporejanje in delitev dohodka za leto 1980 letni prihodek 476 milijonov din

tozda OBDELAVA

bo prisotno načelo skupen dogovor, skupen cilj. Ta cilj je v našem primeru gospodarski načrt, v katerega smo vgradili realne stopnje rasti ob prisotnosti stabilizacijskega obnašanja. Operativni četrtletni in drugi plani morajo izhajati iz gospodarskega načrta.

— Poslovno disciplino krepiti v smislu doslednega izvajanja sprejetih sporazumov in organizacijskih predpisov, istočasno pa skrbeti za dopolnjevanje in obnovo predpisov, ki so že zastareli oziroma so jih družbeni odnosi in sam način poslovanja že prerušili.

— Pravočasno obračunavanje materiala je predvsem odvisno od predhodnih faz. To pomeni, glede na skupen dogovor, pravočasno izvrševanje svojih obvez. Priprava proizvodnje mora skrbeti, da pravočasno pripravi ustrezno dokumentacijo. Prejeto dokumentacijo mora strokovno predelati glede na dane možnosti. Upoštevati in zasledovati mora sodobne dosežke ter jih vključevati v proces. Vse službe v pripravi proizvodnje so dolžne tudi uskladiti in zasledovati predhodne faze zaradi boljšega povezovanja.

— Čimprej moramo urediti tehnično tehnološko dokumentacijo, ker je sedanji novi način dokumentacije nepregleden, zapleten in neekonomičen.

— Za izračunavanje realnih norm smo dolžni spoštovati 23. člen pravilnika o delitvi OD za vsa dela, ki jih je možno vnaprej časovno opredeliti.

— Kompletiranje naročil naj bo prioritarna postavka v sklopu našega skupnega prizadevanja. Ta naloga mora biti toliko bolj prisotna, kolikor se naročilo bliža končni realizaciji. Analize kažejo, da je kompletiranost v končnih fazah sila težavna. Naročilo, ki ni celoti kompletirano in materialno pokrito, običajno ni možno realizirati.

— Vhodni material v TOZD OB mora biti dimenzijsko in kvaliteto pravilno nabavljen in lansiran, kot je opredeljeno na tehnično tehnološki dokumentaciji. To so zahteve po kakovosti, dimenzijah, atestih in pravočasnem roku.

— Poslovanje z drobnim materialom naj bi se dokončno standardiziralo in tipiziralo ter iz sedanjega dragega normativnega poslovanja preneslo v režijski del.

— Proizvodne zmogljivosti smo dolžni optimalno izkoriščati, posebno na področju ozkih grl, s pravočasnim preventivnim posegi: pravočasnim vključevanjem kooperacije, notranjim prestrukturiranjem, uvajanjem druge izmene, podaljšanim delom ter spremembami in novimi tehnološkimi ureditvami.

— Boljše izkoriščanje delovnega časa si moramo zagotoviti predvsem z boljšo organizacijo, ki bo odpravila dolge poti pretoka dokumentacije in poenostavila določena področja poslovanja. Slednji je dolžan v okviru svojega delokroga vzpostaviti ustrezen red

in ugodno klimo, morebitne prekrške pa sproti obravnavati in ustrezno ukrepati.

— Tekoče moramo zasledovati stroške proizvodnje in jih primerjati s planiranimi, kakor tudi s preteklim obdobjem. Omejitev porabe, kontrola stroškov po vseh postavkah režijskega plana, iskanje notranjih rezerv, racionalno uporabo materiala, električne energije, transporta, zmanjšanje dodatne obdelave in riziko proizvodnje, pazljivejša uporaba strojev in naprav, vse to mora biti naša stalna naloga.

— Organizirati moramo varno in zdravo delo na vseh področjih proizvodnje in v okviru možnih sredstev, izboljšati delovne pogoje. Urediti moramo prostore za delitev hladnih in toplih obrokov, ker sedanji ne ustrezajo več tako visokemu številu delavcev.

Cilj temeljne organizacije s podanim stabilizacijskim programom je usmerjen v izvrševanje gospodarskega načrta. Realizacija gospodarskega načrta pomeni tudi stabilizacijsko obnašanje, ker smo vse te postavke in zahteve vgradili v letošnji plan proizvodnje. Z naročili smo v celoti pokriti, s tem nam je znana struktura in možnost preventivnega ukrepanja. Zagotoviti moramo z ostalimi sodelujočimi sinhronizacijo, ki je nujno potrebna pri tovrstni proizvodnji. Izpolnjevanje dobavnih rokov naj bo naša prvenstvena naloga, s tem bomo dosegli, da bodo rezultati v tem letu še boljši, da nam bodo omogočali nadaljnjo razširitev proizvodnih zmogljivosti in večalji našo akumulacijo.

Delo mladine

V delu in življenju tozda ima pomembno vlogo tudi mladina, saj je dobra tretjina vseh zaposlenih v starosti do 27. leta.

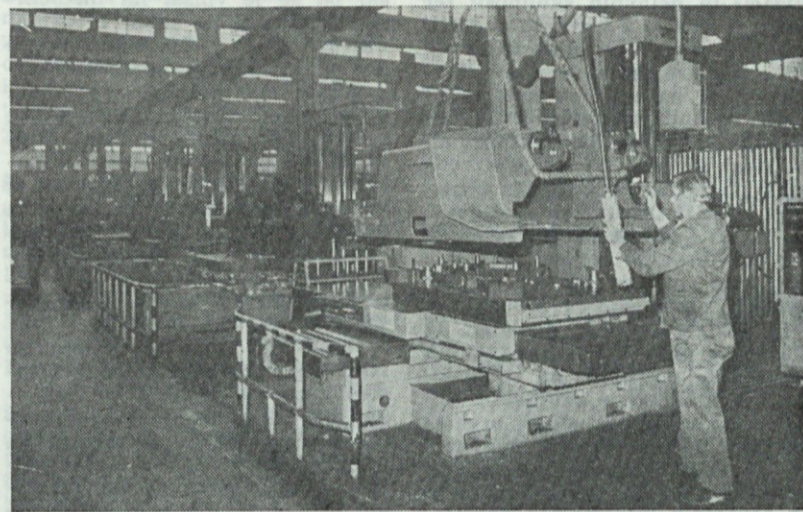
Vsi ti so vključeni v osnovno organizacijo ZSMS, žal pa z njihovo aktivnostjo ne moremo biti popolnoma zadovoljni. Mladina kaže premalo zanimanja za širšo aktivnost. Pri ugotavljanju vzrokov za tako stanje pa je poleg nezainteresiranosti posameznikov pomembno poudariti močno fluktuacijo predvsem pri mladih delavcih, pa tudi nezadostno stopnjo izobrazbe. Ker je mladinska organizacija prisotna pri vseh pripravah, razpravah in sprejemanju samoupravnih splošnih aktov, bi bilo potrebno posvečati več pozornosti usmerjanju in izobraževanju mladih za delo v družbenopolitičnih organizacijah in organih samoupravljanja.

Mladina je po zadnjih volitvah močno zastopana v samoupravnih organih in DPO tozda kakor tudi v ostalih organih samoupravljanja na ravni delovne organizacije. Tudi v vrsti dele-

gatov stojijo mladi poleg izkušenih starejših. To je velik korak naprej, saj pričakujemo od vseh izvoljenih članov mladinske organizacije, da bodo pozitivno vplivali na svoje vrstnike, s tem ko bodo zastopali njihova stališča in mnenja, v delo same mladinske organizacije pa bodo sproti vnašali nove dejavnike ter spodbujali aktivnost in široko delovanje.

Mladinska organizacija je vedno deležna podpore in razumevanja vodstva, isto lahko rečemo za vse ostale družbenopolitične organizacije v tozdu, saj je sodelovanje stalno in delovanje usklajeno.

Mladinska organizacija naše tozda ima vse pogoje za tvorno in plodno delovanje, vodstvo organizacije pa pripravlja nove in spodbudne ukrepe za zagotovitev čimvečje aktivnosti.

Milan Kovačič — na vrtalno rezkalnem stroju že 18 let uspešno opravlja zahtevne naloge (Foto K. Gornik)

Delo sindikata

Vse močnejša aktivnost OO ZSS zadnji dve leti, vključevanje v proces razreševanja nalog, ki se postavljajo pred TOZD OB in njena močno izražena aktivna prisotnost v organiziranem procesu samoupravnega odločanja dokazujejo, da je OO ZSS prerasla okvire, ki so jo v preteklosti iz različnih razlogov omejevali na vlogo formalnega družbenopolitičnega posrednika. Postala je aktiven dejavnik oblikovanja, razvoja in uresničevanja odnosov v tozdu. Tako v sedanjem trenutku ni več vprašanja, ali se bo OO ZSS TOZD OB vključila v razreševanje določenih nalog, ki zadevajo naše skupne interese, temveč si člani zastavljajo vprašanje, kako in na kakšen način pristopiti k uresničevanju določene naloge, da bi končno rezultati akcije bili bolj učinkoviti in splošno koristni.

Sprejeli smo svoj program dela, ki pa bo verjetno doživel nekatere dopolnitve, predvsem v konkretnizaciji. OO ZSS se je tudi dokaj solidno organizirala in povezala svoje akcijske usmeritve z vsemi dejavniki. Posebno velja omeniti številne komisije in poverjeniško mrežo, prek katerih OO ZSS usmerja svojo aktivnost za uresničevanje prevzetih nalog. V tem cilju pa je tudi solidno in trdno vzpostavljeno sodelovanje z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami v tozdu, predvsem z ZK, s katero bomo usklajevali naše skupne naloge in akcije za njihovo uresničevanje. Osnova, na kateri temelji naš program dela in akcije v sedanjem obdobju, so sklepi in naloge, ki jih je sprejel 9. kongres ZSS in I. konferenca ZSS. V tem smislu je osnovna orientacija takšna:

— Družbenopolitična in družbenoekonomska aktivnost mora postati vsakodnevna praksa slehernega člana te organizacije, tako da ta postane živ in ustvarjalen dejavnik procesa samoupravnega odločanja v tozdu.

— IO OO ZSS, komisije in poverjenike moramo usposabljanje za solidnejšo medsebojno povezavo in učinkovitejšo dejavnost pri

uresničevanju vsakodnevnih nalog.

— Zagotoviti moramo popolnejše in pravočasnejše obveščanje delavcev tozda o vseh važnejših dogajanjih v tozdu, DO, doma in na tujem.

Povezano s temi hotenji in ukrepi pa je OO ZSS v sedanjem trenutku usmerila svojo dejavnost na naslednje osnovne naloge:

— Oblikovanje in izvajanje stabilizacijskih ukrepov in politične stabilizacije na vseh področjih in ravneh v TOZD OB. Skladno s tem se bo sindikalna organizacija odločno zavzemala, da bo stabilizacijska politika tudi podlaga gospodarskega načrta TOZD OB za leto 1980 in srednjeročnega načrta razvoja.

— Utrjevanje in demokratizacija socialističnih samoupravnih odnosov in samoupravnega odločanja.

— Pospešeno krepitev sistema in organizacije SLO in DS z namenom, da se delovne enote in delavci tozda strokovno in teh-

predvsem pri usklajenem delu vseh struktur, pri reševanju tekočih problemov v tozdu in nenazadnje tudi pri pripravi akcijskega programa OO ZSS.

Samoupravljanje

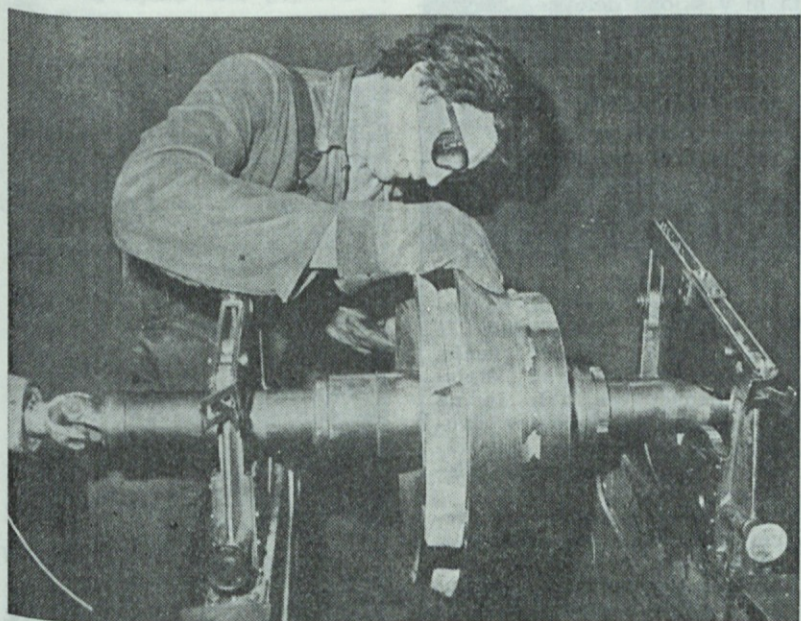
Naša temeljna organizacija spada po številu zaposlenih delavcev med največje v Litostroju. Prav zato je težko v proces samoupravljanja zajeti slehernega kot aktivnega ustvarjalca. Kljub temu skušamo aktivirati vsakega posameznika, da v samoupravni delovni skupini, na delnem zboru ali preko svojega delegata zagotovi svoj vpliv. Znano je, da se človek v manjši skupini lažje izraža in bolj tvorno sodeluje. Tega se dobro zavedamo in skušamo to spodbujati. Zato je samoupravna delovna skupina pomembna za nadaljnji razvoj samoupravljanja, kakor tudi za boljše delovne uspehe. Samoupravna delovna skupina kot jedro dogajanja še ni dosegla tiste stopnje in vloge, kakršno želimo, vendar je na najboljši poti, da to doseže. Ni pomembna samo delovna povezanost in homogenost, temveč tudi samoupravno odločanje. Zbori delavcev so logično nadaljevanje dela v samoupravnih delovnih skupinah. Zelo, zahteve, mišljenja in pripombe je potrebno uskladiti in določiti enotno smer delovanja. Zaradi velikega števila ljudi se odločamo za delne zbere in po potrebi za skupni zbor. Možnost boljše obrazložitve, bolj sproščene in neposrednega pogovora, vse to so prednosti delnega zbora. Razen na zborih se lahko delavci osebno izjavljajo pismeno na referendumu, na katerem se odloča o neodtujljivih pravicah delavcev.

DS TOZD OB sestavlja petnajst (15) delegatov iz posameznih samoupravnih skupin. Število delegatov je določeno glede na velikost stroškovnih mest in je zapisano v statutu tozda. Delovanje DS se odvija preko delovanja izvršilnega organa in komisija za delovna razmerja samoupravljanja, stanovanjska komisija, komisija za odlikovanja, komisija za tehnične izboljšave in koristne predloge, komisija za ugotavljanje škod in komisija za nabavo in odpis osnovnih sredstev). Komisija za delovna razmerja samostojno deluje in ima pravico odločanja. Verjetno je od vseh komisij najbolj obremenjena, saj zaseda skoraj vsak teden. Najtežje je bilo v času velike fluktuacije, katero pa smo uspešno zajezili. Za ilustracijo naj povem, da je komisija v preteklem mandatnem obdobju imela okoli 70 sej. Na splošno je delo komisij pri DS temeljne organizacije zelo razvito. Uspešno delovanje komisij je prvi pogoj za uspešno delovanje DS. Če se zadeve dobro pregledajo na nivoju komisije, ni potrebno potem na DS na dolgo in široko razpravljati in ugotavljati podrobnosti. Komisija mora DS izraziti svoje stališče.

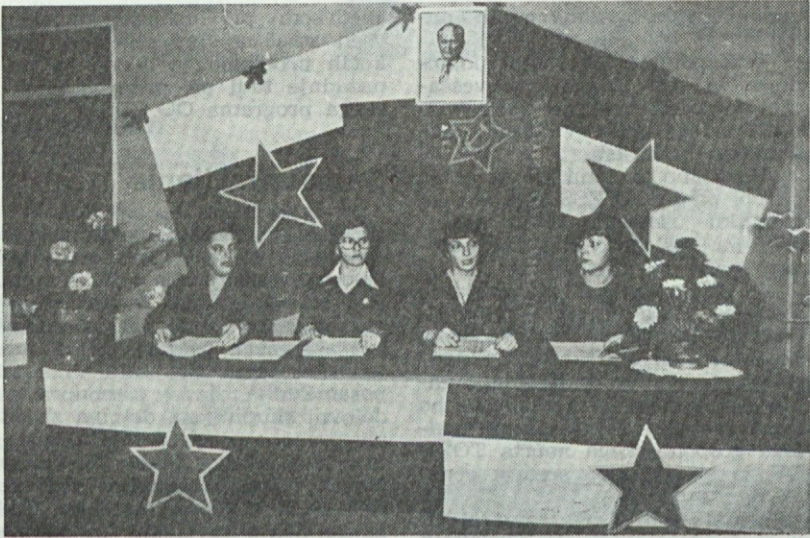
Uspešno delovanje DS, sprejemanje samoupravnih zakonitih odločitev je v nekem smislu kazalec razviti samoupravnih odnosov. Menimo pa, da moramo poudariti predvsem to, da te odločitve niso prišle od zgoraj, temveč so rezultat zavesti in znanja delegatov. Razčiščevanje nejasnosti in strokovna obrazložitve so osnova za pravilne odločitve. To je metoda dela. Vsebinsko lahko povemo, da ni akta, ki bi ga sprejeli brez predhodnega razjasnjevanja in ki bi šel mimo DS.

Tipičen primer, kako naj se izpelje postopek obravnave nekega akta, pravilnik za delitev OD delavcev. Zato tudi uspeh ni izostal. Lahko rečemo, da sprejetje in izvajanje tega delavskega pravilnika pozitivno deluje na delovno vneto in s tem seveda na proizvodnost. To potrjujejo izkušnje in analize po dobrih dveh mesecih nagrajevanja po novem pravilniku. Razmere so torej ugodne, delovne. Motivacija je dana, to pa je prvi pogoj za dobre rezultate, za doseg zastavljenega gospodarskega načrta.

Pripravili v TOZD OB

Franc Lenič na stroju za iztežiščenje. Da bi rotorji črpalk, sklopke, osi in drugi vrteči se deli bolj mirno tekli, jih je potrebno natančno iztežiščiti (Foto K. Gornik)

Svečano okrašeno volišče v tozdu ZSE (Foto: K. Gornik)

VOLITVE DELEGATOV V SAMOUPRAVNE ORGANE

Po dveh letih smo zopet izbrali in izvolili svoje predstavnike v samoupravne organe temeljnih organizacij in delovnih skupnosti ter samoupravne organe delovne organizacije in SOZD Združenih podjetij strojegradnje. Skoraj 500 delegatov je bilo na neposrednih volitvah 28. februarja izvoljenih v delavske svete, odbore samoupravne delavske kontrole in disciplinske komisije. Ponekod pa so imeli tudi nadomestne volitve v delegacije SIS. Od 3687 volilnih upravičencev v delovni organizaciji je glasovalo za predlagane kandidate 3293 volilcev ali 89,31 odstotka. Največjo udeležbo na volitvah je imela TOZD proizvodno tehnični servis s 97,10 odstotka, sledijo pa TOZD Proizvodnja transportnih vozil in naprav s 94,41 odstotka, TOZD Inštitut za raziskave, razvoj in projektiranje s 93,98 odstotka, TOZD Zunanje storitvene enote s 93,90 odstotka in TOZD Proizvodnja preoblikovalne opreme 90,91 odstotka. Zelo visoko udeležbo glede na število volilcev (skoraj 700 delavcev) imata predvsem TOZD Proizvodnja obdelovancev z 89,27 odstotka in TOZD Proizvodnja ulitkov in modelov z 88,55 odstotka. Iz takih rezultatov lahko povzamemo, da so se prav v teh proizvodnih temeljnih organizacijah združenega dela zelo potrudili, da so zagotovili visoko udeležbo na volitvah in izvolili predlagane kandidate. Nekoliko težav so povzročale glasovnice, vendar so volilni odbori premagali tudi to težavo. S skrbnim in vztrajnim pojasnjevanjem volilec, kako naj glasujejo, so pomagali, da so se volitve uspešno končale in da so bili izvoljeni vsi predlagani kandidati. Imena izvoljenih delegatov so bila objavljena v 24. številki »Internih informacij«. Izvoljenim delegatom želimo mnogo uspeha pri delu v dveletni mandatni dobi, čim boljše povezavo z delavci, katere zastopajo in čim uspešneje prenašanje in usklajevanje medsebojnih in skupnih interesov v samoupravnih organih.

V. Kreft

V Litostroju mu je bilo všeč, kljub temu, da ni mogel narediti vsega, kar je hotel

NAŠ ZDRAVNIK JE ODŠEL V POKOJ

Kdo ne pozna dolgoletnega člana naše delovne organizacije doktorja Eda Tepine, ki smo ga nešteto srečali v beli halji na kolesu, opremljenim z merilcem hitrosti in števcem kilometrov? Marsikoga je prodorno pogledal izpod košatih obrvi, vsem, ki so ga potrebovali, pa je rad pomagal, 29. februarja pa je doktor Tepina odšel, tako kot temu pravimo, v zasluženi pokoj.

Delovna doba doktorja Tepine se je začela na železnici, kjer je delal kot prometnik na progi Brezovica—Borovnica in Škofja Loka—Kranj—Kranjska gora. To službo je opravljal 4 leta, po vojski pa se je vpisal na medicinsko fakulteto. Po stažu v Kliničnih bolnicah v Ljubljani se je kot zdravnik splošne prakse zaposlil v Postojni, kjer je delal 6 let. Med tem delom se je navdušil za medicino dela, glavni razlog pa je bila njegova poklicna radovednost — kje, zakaj in kako je prišlo do nesreče na delovnem mestu. To mu je precej pomagalo pri pomoči poškodovanim delavcem, zato si je pogosto hodil ogledovat kraje nesreče.

Leta 1966 se je specializiral za zdravnika medicine dela, v Litostroju, pa se je 1. 7. 1962 zaposlil kot zdravnik splošne medicine. Malo kotičkov v tovarni je, ki jih doktor Tepina ne bi poznal. Vpraša le za stroškovno mesto in že ve, kje posamezni delavec dela. Takoj ima pred očmi, koliko je v prostoru prahu, koliko je ropota, koliko je sevnanja in podobno. V glavnem se je ves čas službovanja ukvarjal s

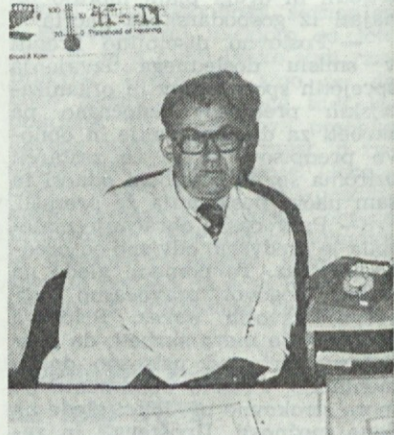
periodičnimi pregledi in pregledi pred nastopom službe. Za periodične preglede vodi debele knjige, kamor si zapisuje značilnosti zdravstvenega stanja posameznih delavcev in jih večino tudi pozna po imenih.

Na začetku je imel tudi po šest periodičnih pregledov na uro, vendar takrat niso delali nobenih poročil. Slabi so bili tudi delovni pogoji v prejšnji ambulanti, kjer se je medicinsko osebje borilo s hudo prostorsko utesjenostjo in slabo medicinsko opremo. V novi stavbi je vsaj glede prostorov veliko bolje, oprema pa je na žalost ostala ista. Posledica tega je še vedno velika izguba časa za razne preiskave, zaostaja pa tudi strokovno napredovanje. Socialno zavarovanje je sicer odobrilo nekaj sredstev za nakup medicinske opreme za kurativo in za zobno ambulanto, pri preventivnem zdravljenju pa se je zataknilo. Zelo nujen aparat za preiskavo pljučnih funkcij, ki bi ga ob otvoritvi nove ambulante še lahko kupili za devize, nam je tako rekoč splaval po vodi, saj je uvoz opreme prepovedan, pa še veliko dražji je sedaj. Možnosti izpopolnjenih periodičnih pregledov je še zelo veliko, manjka pa na žalost oprema.

Drugo področje dela dr. Tepine pa so bili pregledi pred nastopom dela. Tu je treba zelo paziti, če so upoštevane vse škodljivosti na delovnem mestu, z ozirom na to pa so možni tudi dodatni pregledi. Precej večika je odgovornost zdravnika, ko se mora odločiti, ali bo delavec lahko prenesel težke pogoje dela.

Zadnje čase smo v naši ambulanti začeli v okviru medicine dela pregledovati tudi delavce, stare nad 40 let. Pri proučevanju rizičnih faktorjev (ali dejavnikov tveganja, o katerih smo v našem časopisu že pisali) so pokazali precej slab odziv, razen tistih, ki so opazili povečane faktorje.

Doktor Tepina je bil kot vsestranski Litostrojčan tudi precej reden dopisnik našega časopisa in je objavil vsega skupaj kar 96 člankov. Pisal je tako o svojem poklicnem delu, kot tudi o rekreaciji in planinstvu. Nekaj časa je objavljala tudi serijo člankov o faktorjih delovnega okolja, ki vplivajo na ljudi, redni pa so bili zadnje čase tudi njegovi članki o delu obratne ambulante, ki smo jih objavljali v Internih informacijah. Seveda pa upamo, da bo še vedno ostal naš dopisnik. Po vsem času, ki ga je preživel med delavci Litostroja, ni čudno, da mu je tu bolj všeč kot v zdravstvenem domu. Žal mu je le, da ambulanta ni v sklopu delovne organizacije (ker spada pod Zdravstveni

Edo Tepina — zdravnik specialista medicine dela (Foto M. Habicht)

dom Šiška), saj bi se lahko v tem primeru bolj posvetil delu. Pravi, da je v zdravstvenem domu važno to, koliko pregledov je bilo opravljenih, njega pa zanima delavec in njegovo zdravje.

Pokoja se, kot kaže, nič ne boji. Nekaj časa bo delal v Litostroju še po tri ure na dan, dokler ne dobimo drugega specialista za medicino dela, ob tem pa je šest ur na teden zaposlen tudi pri zdravniški komisiji regionalne zdravstvene skupnosti. Mogoče bo potem po nekaj ur delal še v kakšni ambulanti, gotovo pa bo imel več časa tudi za svoje konjičke: planinarjenje, pešačenje in fotografijo.

Planinca dr. Eda Tepino smo lahko večkrat srečali na Sorici pa še na mnogih peš poteh po celi Sloveniji. Pravi, da ni bil edino še v Rogu in v Trnovskem gozdu, sicer pa pozna vsa Slovenija. V hribe pa, kot pravi sam, hodi bolj periodično. Če spomladi še pravi trenutek nabere kondicijo, hodi potem celo leto, drugače pa prihrani planinsko navdušenje za naslednjo sezono. Je pa že tudi dolgoleten član PD Litostroj in hodi na izlete le z društvom. In še njegova zadnja posebnost in prva, ki smo jo omenili na začetku — kolesarjenje. Avto vozi bolj malo, saj za vsakodnevne potrebe uporablja v glavnem le kolo. Vožnja s kolesom mu lahko prepreči le močan dež ali nespužena cesta, sicer pa je na kolesu pōteti in pozimi. Po njegovih besedah je to najmanj nevarna metoda za pridobitev kondicije, zato tudi upravičeno upamo, da bo upokojitev še temeljito izkoristil za vse stvari, za katere mu je do sedaj zmanjkovalo časa. In če mu bo le malce dolgčas, bo še vedno priljubljen član našega kolektiva in dobrodošel sopotnik na gorskih poteh.

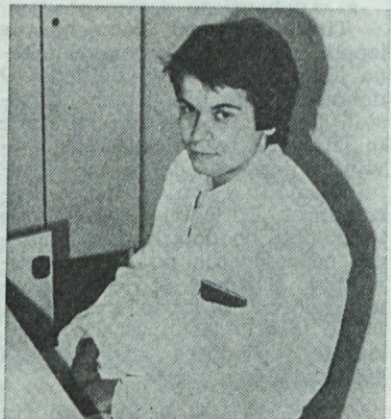
M. H.

želim vam predstaviti

Čas je že, da ponovno obudimo našo rubriko, v kateri predstavljamo nove člane delovne organizacije, ki jih bomo pogosto srečevali. Sicer ne želimo, da bi imeli z novimi sodelavci kaj dosti opravka, čeprav so simpatični in prijazni. Mogoče so malo strah vzbujajoči le njihovi poklici, saj je eden zdravnik, drugi dve pa sta pravnici.

Dosedanjega zdravnika Konstantina Isaka je zamenjal 26-letni splošni zdravnik dr. **Vinko KRISTL**. To je njegova prva služba po enoletnem stažiranju (pripravništvu) na Zavodu za socialno medicino in higieno. V službo se je javil na razpis v Zdravstvenem domu Šiška, ko pa je izvedel za prosto delovno mesto pri nas, se je odločil, da bo prevzel ordinacijo dr. Isaka.

Glede na to, da se je pri nas zaposlil 14. januarja letos, še ne more kaj dosti povedati o svojem delu v Litostroju, precej ga obremenjuje le število pacientov na dan. Po določenih kriterijih bi moral pregledati na dan približno 36 ljudi (okrog 6 na uro), tukaj pa je frekvenca od 50 do 60 na dan. Pa še vsi ne pridejo na vrsto! Seveda pa si vsi skupaj želimo, da bi nas bilo čim manj bolnih ali kako drugače potrebnih zdravniške pomoči.

Drugi dve novinki sta mladi pravnici. Prva 24-letna **Dubravka KOS**, diplomirana pravnica, je prišla iz Nove Gorice, kjer je delala v pravni službi »Salonit« Anhovo. V »Salonitu« se je zaposlila kot pripravnik, kjer se je ukvarjala pretežno z zemljiško knjižnimi zadevami, v Litostroju pa je pripravniško dobo po dveh mesecih zaključila. Tu se je ukvarjala s problemi v zvezi z registracijo delovne organiza-

cije in z delom na montažah v tujini. Njen mentor je bil sedanjí VD vodje pravne službe tovariš Anton Tomažič, dipl. pravnik, ki ji je nudil vso potrebno strokovno pomoč. Dubravka se je že vživela v novo delovno okolje in pravi, da ji je tukaj zelo všeč. V tem času se še ni povsem seznanila z delom, ki ga bo opravljala, vključila pa se je že v delo mladinske organizacije.

Tako kot Dubravka KOS se je 1. januarja zaposlila pri nas tudi 28-letna diplomirana pravica **Marinka DRENOVEC**. To je njena druga služba, saj je bila prej dve leti zaposlena v Zavodu za statistiko SRS. Tam se je ukvarjala s statistiko kriminalitete, vendar je bilo delo precej enolično in nezanimivo. Tukaj je precej drugače in kot pravi sama, bistveno boljše, saj se srečuje z raznovrstnimi pravnimi problemi. S sodelavci se zelo dobro razume, zato ji tudi ni bilo težko privaditi se na novo delovno okolje in delo samo.

Mimogrede velja omeniti še to, da je naša sedanja pravniška »zasedba« zelo mlada, saj so vsi naši pravniki mlajši od trideset let. To bo torej zelo udarna pravniška moč, ki bo polna energije reševala najrazličnejše pravne probleme in težave naše delovne organizacije.

Vsem novim sodelavcem želimo, da bi se v Litostroju dobro počutili in se delovno vključili v našo sredino.

M. H.

Mini zgodbica POMEMBNO JE ZAGOTOVILO

Preračunljiva nevesta je pred tem, da se omoži s šefom računovodstva, ki je zaposlen v eni od naših delovnih organizacij.

— »Draga, z menoj bo tvoja bodočnost brezskrbna in zagotovljena,« pravi ženin. »Imam konjunkturno, diplomsko, ekonomičen avto in na vrhu sem za dodelitev dvo-sobnega najemnega stanovanja. Kaj bi si še lahko želela?«

— »Dobro, dobro,« je precej skeptična pri tem ona. »Veš, da bi lahko vseeno malo bolj verjela tvojim obljubam, mi k vsemu priloži še en izvod vašega zaključnega računa za leto 1979!«

P. Srečkovič

Edo Tepina — planinec

30 let pihalnega orkestra

V januarski številki časopisa smo objavili prvi članek o tridesetletnem delu pihalnega orkestra Litostroj in predstavili tri glasbenike iz skupine trobil. Že tedaj smo obljubili še dva članka, v katerih bomo predstavili še skupino pihal in skupino tolkal. Na žalost je v februarški številki članek izpadel delno zaradi preobilice materiala, delno pa zaradi drugih težav. Tako bralec kot glasbenikom pihalnega orkestra se opravičujemo in upamo, da bomo napako v tej in naslednji številki popravili.

Tokrat vam želim predstaviti tri člane iz skupine pihal, in sicer gimnazijko Spelo Jenko, Litostrojčana Stefana Juraka in uslužbenca Narodne banke Mitjo Kajfeža.

Spela Jenko obiskuje tretji letnik šentvidske gimnazije in igra v pihalnem orkestru flavto. Je ena izmed mlajših članov orkestra, ki jih na žalost tako zelo primanjkuje. Igrati je začela na pikolo, pozneje se je učila flavte, ob tem pa igra tudi klavir. V glasbeno šolo je začela hoditi pred osmimi leti in zdaj ob gimnaziji obiskuje tudi drugi letnik srednje glasbene šole. Če temu dodamo še redno sodelovanje pri orkestru, ki je povezano tudi s tedenskimi vajami, je polno zasedena, če ne še kar preobremenjena.

Po treh letih igranja na pikolo se je kot flavtist pridružila pihalnemu orkestru Medvode, kjer je igrala približno štiri leta. Tam so bili tudi njen oče in brat, potem pa so vsi skupaj začeli igrati pri litostrojškem pihalnem orkestru. Oče igra bariton, brat pa klarinet, saksofon in klavir in prav tako obiskuje glasbeno šolo. Ob takih ljubiteljskih glasbenih sploh ni nenavadno, da se z glasbo ukvarja tudi mama, ki jim doma še vedno kaj zaigra na klavirju.

Ceprav stanuje v Medvodah, rada prihaja v Ljubljano na vaje, saj pravi, da je prav imenitno. Vseč ji je tudi glasba iz repertoarja našega pihalnega orkestra, še posebej pa Glenn Miller. Sicer pa ji je precej bolj pri srcu zabavna glasba kot klasika, kar je glede na njena leta popolnoma razumljivo.

Zadnjič smo predstavili trobentača Damira Juraka, tokrat pa je na vrsti njegov oče Stefan Jurak, ki je član pihalnega orkestra že od vsega začetka. Igra klarinet, po potrebi, kot pravi sam, pa igra tudi saksofon. Je tudi že dolgoleten član Litostroj-

ja, kjer je zaposlen že od leta 1949, sedaj pa je vodja oddelka za kolovdajico (prevzem). Dobro se še spominja ustanovitve pihalnega orkestra in dni, ko so še igrali v domu industrijske kovinarske šole in zatem v neometani sobi zadržnega doma v Šentvidu. Za začetek so nabirali inštrumente po vseh koncertih in krajih, samo da so bili še uporabni. Take, ki jim je bilo še kaj pomoči, so popravljali, obnavljali in kako drugače usposabljali. Po nekaj letih gostovanja v zadržnem domu so dobili svoj prostor v litostrojški dvorani, zatem pa v sedanji glasbeni sobi.

Ko se je tovariš Jurak spomnil dni ustanovitve orkestra, je z zadovoljstvom ugotavljal, da so v Litostroju vedno imeli posluh za tovrstno dejavnost in da člani niso imeli nikoli težav zaradi vaj ali nastopov. Gotovo pa je bil pomen orkestra včasih še večji, saj ni bilo raznih disco klubov in podobne zabave. Težko pa je bilo tudi glede strokovne podkovanosti tako članov orkestra kot tudi dirigentov. Prebijali so se brez not, le z vajami, ni pa bilo težko dobiti glasbenikov, ki bi sodelovali v orkestru. Sedaj je položaj popolnoma drugačen, ker ta zvrst glasbe ni več tako popularna. Temu je krivo tudi premajhno zanimanje za pomlajevanje kadra, saj mladi navadno dajejo prednost modni glasbi.

O kvaliteti sedanjega orkestra tovariš Jurak ni imel pripomb. Ve, da igrajo dobro in kvalitetno, sicer pa se da to opaziti že na obrazih poslušalcev. Potrebno bi bilo nekaj novih mladih članov, ki imajo ustrezno glasbeno izobrazbo in meni, da bi z ustreznim propagando lahko navdušili za igranje tudi veliko učencev našega izobraževalnega centra.

Razumljivo je veselje Stefana Juraka, da se s tovrstno glasbo ukvarja tudi njegov sin — čeprav tega tako kot vsakega mladega zanima tudi zabavna glasba. Dostikrat zaigrata skupaj tudi doma.

Eden izmed članov našega pihalnega orkestra je tudi Mitja Kajfež, ki je sicer uslužbenec Narodne banke, pri orkestru pa igra že 22 let. Rekel je, da je zaradi premajhnih prstov moral igrati ES klarinet, ki je pol manjši, zdaj pa igra B klarinet; vendar če primerja oba, omeni, da je ES klarinet težje igrati, ker morajo biti toni višji. V glasbeno šolo se je vpisal z devetimi leti, enajstletni pa je že igral v pihalnem orkestru. Vključitvi v pihalni orkester je botrovalo dejstvo, da je bil takrat njegov sosed dirigent Pegan Leander, ki ga je pritegnil k sodelovanju.

O tem, da je navdušen privrženec glasbe, priča tudi dejstvo,

da je z manjšimi presledki že skoraj dvajset let tudi član narodnozabavnega orkestra Veseli Šentvidčadi, kjer igra klarinet. Igral pa je še pri akademskem plesnem orkestru, pri solistih, pa še priložnostno pri drugih zabavnih orkestrih. Od pihalnih orkestrrov sedaj aktivno sodeluje le še pri litostrojškem. Veliko pa je igral tudi v obmorskih krajih.

Ob pogovoru o novem, mlajšem kadru, je tudi tovariš Kajfež pripomnil, da jim manjka mlajših članov. Ko se je spomnil dne, ko je začel sam igrati, mu je ušel hudomušen nasmeh ob misli, na kaj so včasih vse igrali.

»Bilo je čudno, da je sploh kaj prišlo ven!« je dejal.

Na vaje hodi zelo rad — le če ima čas. Delo pri dveh ansamblih je zelo naporno in gre skoraj vedno na račun drugega.

V pogovoru o zvrsteh glasbe je dejal, da mu moderna glasba ni preveč všeč, všeč pa sta mu swing, ki ga je prej veliko igral, in narodna glasba, zelo rad pa poslušata tudi jazz. V veliko veselje mu je tudi šport — posebno namizni tenis, s katerim se ukvarja enkrat tedensko. Čeprav ima tako službo, da mora pogosto delati tudi popoldne, nima težav, ko je treba nastopiti na koncertih.

V skupini pihal pa sodelujejo še naslednji glasbeniki: Jože Bergant — flavta — pikola, Jure Jenko, Živko Bergant, Jure Velikonja, Stijepan Dvorščak, Anita Pavlin, Marko Hren in Jože Repnik — klarinet B, Drago Razboršek — saksofon — alt, Marjan Gradišar — saksofon — tenor in Ivan Zaman — saksofon bariton.

Ker obljuba dela dolg, vam želimo v tej številki predstaviti še glasbenike iz skupine tolkal. V tej skupini igra le pet članov pihalnega orkestra, med njimi tudi Marjan Prudič in Nataša Ilič.

Marjan Prudič je že dolgoleten član pihalnega orkestra, saj se je priključil godbenikom že skoraj ob samem začetku. Skoraj 17 let je že zaposlen v delovni organizaciji Gorenje — Tiki, kjer dela kot visokokvalificiran ključavničar. Ko se je leta 1952 priključil pihalnemu orkestru, se je za igranje navdušilo še okrog 15 mladih fantov, od katerih pa je

Glasbenika iz skupine tolkal Marjan Prudič in Nataša Ilič (Foto M. Habicht)

sedaj na žalost ostal samo še on. Začel je z igranjem bobnov, potem je nekaj časa igral mali boben, zdaj pa igra na činele. Ko je primerjal oba bobna, je dejal, da je precej lažje igrati na veliki boben, na činele pa je začel igrati okrog leta 1962, ko je primanjkovalo čimelistov. Te so postale zdaj tudi njegov najljubši instrument.

Pri orkestru igra zelo rad. Igranje mu pomeni veselje in sprostitve, zelo prijetno pa se počuti tudi v krogu prijateljev, ki jih je spoznal v orkestru. Nastopil je skoraj na vseh koncertih in redno hodi na vaje. V službi njegovo zavzetost za glasbo razumejo, zato tudi nima težav, ko je treba igrati in zato včasih tudi izostati z dela.

Ena izmed osmih mlajših glasbenikov je tudi trinajstletna Nataša Ilič, učenka sedmega razreda osnovne šole Franc Rozman-Štane v Šentvidu. V orkestru igra mali boben, ob tem pa obiskuje tudi peti letnik nižje glasbene šole, kjer se uči igranja klavirja. Ob obeh šolah in sodelovanju pri pihalnem orkestru pa je še našla

čas za udejstvovanje pri šolskem pevskem zboru, za krožek vezenja in literarno-novinarski krožek. Od teh izvenšolskih dejavnosti ji je najljubši literarno-novinarski krožek, v okviru katerega pripravljajo različne proslave in enkrat letno izdajajo šolska lista »Slavček« in »Satovje«. Široko nasmejana je povedala, da je vse te dejavnosti sploh ne obremenjujejo, ker rada dela. Pri pihalnem orkestru, kjer najraje sodeluje, pa je spoznala tudi dobro prijateljico Spelo Jenko, s katero poleti velikokrat igra tennis.

Ko je govorila o svojih življenjskih načrtih, je povedala, da bi bila rada fizioterapevtka, ob tem pa se boji, da ji bo zmanjkalo časa za nadaljnje izobraževanje v glasbeni šoli. Za igranje pri orkestru pa bo gotovo še našla dovolj časa. Najlepši občutek ima vedno ko vidi, da so jih poslušalci sprejeli in da jih poslušajo.

V skupini tolkal pa igrajo še: Jože Kodrič — veliki boben, Marjan Gradišar (mlajši) in Janez Strnad — mali boben.

M. H.

S skupščine mešanega pevskega zbora Litostroj

Minilo je leto in člani mešanega pevskega zbora Litostroj so se 10. marca srečali na redni letni skupščini z nalogo, da podajo obračun svojega enoletnega dela, da opozore na težave, na katere so med letom naleteli in da si oblikujejo okvirni program nadaljnjega dela. Delu skupščine so prisostvovali: predsednik konference OOS Litostroj tovariš Miroslav Podbevšek, predsednik delavskega sveta DO tovariš Franc Gregorič, kulturni animator DO tovariš Blagoje Ilič, kronist pevskega zbora tovariš Janez Oprešnik in novi predsednik komisije za kulturna vprašanja pri KOOS tovariš Anton Novak. Žal se zaradi službene zadržanosti skupščine nista mogla udeležiti generalni direktor tovariš Marko Kržišnik in tovariš Vilko Kolar, predsednik kulturnih organizacij občine Šiška.

Delo skupščine je bilo uspešno. Prisotni člani so kritično ocenili svoje delo in pokazali tudi na napake, z željo, da se te v naslednjem obdobju odpravijo in da zbor zaživi tako, kot žele člani zbora. Pri pregledu opravljenih nalog smo ugotovili, da je imel zbor v desetih mesecih aktivnega delovanja kar 22 nastopov.

Predvidenega koncerta doma zbor ni uspel pripraviti, s samostojnim koncertom pa se je predstavil poslušalcev v Trebelnem in Zagradcu. Ta dva koncerta lahko štejemo kot generalko za celovečerni koncert, na katerega pevci še vedno mislijo in če ne bo objektivnih težav, bodo svojo zamisel izpeljali v jesenskem obdobju. Po pregledu delovnega programa preteklega leta so pregledali tudi finančno poslovanje in ugotovili, da so z zaupanimi sredstvi skrbno gospodarili in porabili manj, kot so imeli predvidenih sredstev, računajoč, da se bo pozitivna razlika prenesla v naslednje leto. Žal pa se to ne da izpeljati in se jim varčevanje celo maščuje, saj imajo za leto 1980 za to predvidenih znatno manj sredstev. Vendar niti odbor niti skupščina iz tega nista delala no-

benih težav, saj je bilo sodelovanje sindikata in delovne organizacije s pevskim zborom doslej zelo dobro in prepričani so, da bo tako tudi v bodoče.

Poleg celovečernega koncerta ki bo predvidoma enkrat jeseni v Domu svobode v Šentvidu, s katerim bodo proslavili tudi petletnico delovanja moškega pevskega zbora in 3. obletnico mešanega zbora, bo pevski zbor iz svojega širokega repertoarja izbral program za samostojni nastop v Trebelnem, po možnosti pa tudi v Gornjem gradu in še kje.

S samostojno izvedbo treh pesmi se zbor želi predstaviti na taboru pevskega zbora v Šentvidu pri Stični. S sodelovanjem na reviji pevskega zbora občine Šiška pa želi, s primerjanjem med zbori, ugotoviti tudi svojo strokovno rast. Na osnovi dosedanjih izkušenj bo zbor imel v naslednjem obdobju predvidoma 18 do 20 nastopov v okviru potreb v delovni organizaciji, krajevni skupnosti Litostroj in občini. Člani odbora so pripravljene sodelovati povsod, kjer bo zato izražena želja in potreba.

V razpravi je bila nanizana vrsta problemov, kot na primer di-

sciplina ob prihodih na vaje in na samih vajah, medsebojno sodelovanje, težave v organizacijskem vodstvu in podobno, vendar so člani ugotovili, da so to težave vseh amaterskih dejavnosti in da so vse take, da jih člani lahko rešujejo sami.

In potem res ni bojazni, da zbor ne bi mogel sam rešiti trenutnih težav in nadaljevati z zagonom, kakršnega so člani imeli ob ustanovitvi. Geslo »eden za vse, vsi za enega« bo moralo biti odsej vodilo vsakemu članu pevskega zbora in prepričani smo, da uspehi ne bodo izostali.

M. Keft

Glasilo delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 5800 izvodov. — Ureja ga uredniški odbor v sestavi: Anton Tomažič, dipl. iur. predsednik, Milan Jurjavčič, inž., namestnik predsednika in člani: Hrabroslav Premelč, prof., Jure Vulkan, Tone Erman, mag. Vogrič Peter, dipl. inž., Marjan Sigulin in uredniki: odgovorni urednik Karel Gornik, urednik Marijana Habicht, tehnični urednik Estera Lampič, lektorica prof. Vesna Tomc-Lamut.

Telefon uredništva 556-021 (n. c.) interna 202, 246 — Poštnina plačana v gotovini — Tiska Tiskarna Ljubljana.

Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72.

O sekciji in njenem delu v sezoni 1979

Kaj pa naši kolesarji

Za nami je leto, ko je bila na pobudo posameznikov 15. marca 1979 v Litostroju ustanovljena kolesarska sekcija. Ustanovljena je bila z namenom, da bi vsem ljubiteljem tega športa v naši DO nudila organizirano rekreacijo. Z ozirom na to, da smo hoteli v delo sekcije pritegniti kar največ članov ne glede na starost, smo temu primerno sestavili tudi program dela za prvo »poizkusno« sezono.

Trud ni bil zaman. Že prvi dnevi junija so pokazali, da je kolesarstvo med Litostrojčani pravzaprav zelo priljubljena in množična oblika rekreacije, saj je začelo poganjati pedala mlado in manj mlado. Spisek članov novopečene sekcije se je vztrajno daljšal, tako da šteje ta danes že štirideset kolesarjev, ki vsak po svojih možnostih prispevajo k delu sekcije, oziroma k svojemu zdravju. Med tolikimi ljubitelji kolesarstva se je pojavil tudi del takih, katerih ambicije in žeje presegajo meje same rekreacije. Tako lahko mirno rečemo, da imamo v sekciji že kar lepo družbo takih, ki se ukvarjajo s kolesarstvom bolj športno kot le rekreativno. Toda ne glede na posameznike, ki bi želeli v kolesarstvu doseči kaj več kot le fizično in psihično sprostitve, bo delo nove sekcije še naprej ohranilo svoj rekreativen značaj in vabilo v svoje vrste čimveč Litostrojčanov, ki jim je kolesarjenje tako ali drugače pri srcu.

Lahko rečemo, da smo ob pogledu na »prevoženo« sezono 1979 z delom novopečene sekcije lahko zadovoljni in da si želimo enakega odziva in možnosti za delo tudi letos.

V ilustracijo našega dela in hkrati kot vodilo za delo v bodoče naj navedemo najpomembnejše akcije kolesarske sekcije Litostro v sezoni 1979.

a) Prvi kolesarski maraton okrog Pohorja 24. junija 1979 v sklopu množične TRIM akcije »Kaveljc in Korenina«. Prisotnih devet članov, dolžina proge 100 in 150 km, štart v Mariboru.

b) Izlet v Kamniško Bistrico 8. septembra 1979, prisotnih 27 članov v starosti od 16. do 51. leta, dolžina proge 75 km, štart izpred Litostroja.

c) Drugi kolesarski maraton na Kokrici pri Kranju 22. septembra v sklopu akcije »Kaveljc in Korenina«. Prisotnih 5 članov (skromnejša udeležba zaradi dežja), dolžina proge 100 in 150 km, štart na Kokrici.

d) Skupna TRIM akcija »Po poteh partizanskih kurirjev« od Turjaka do Kočevja 7. oktobra 1979, prisotnih šest članov, dolžina proge 70 km.

To so bile skupne akcije, omeniti pa je treba tudi sodelovanje posameznikov na naslednjih akcijah.

a) Prva vožnja v dresih naše sekcije med lanskoletnimi prvomajskimi prazniki. Kljub dežju sta se dva naša člana s kolesi odpeljala na srečanje ZPS v Po-reč.

b) Kolesarski maraton za Dečmanov memorial 26. maj 1979 (Kokrica — Boh Bistrica), dolžina proge 130 km, prisotna dva naša člana.

c) Dva iz elite naše sekcije sta odpotovala s kolesi na dopust v Split.

d) Kolesarski »Juriš na Vršič« 23. septembra 1979. Zaradi dežja in maratona na Kokrici prejšnji dan sta bila prisotna le dva člana. Start je bil v Kranjski gori.

Glavno delo in namen sekcije pa se odraža predvsem na skupnih treningih in popoldanskih izletih ob torkih in četrtkih z vožnjami po Gorenjski, Zasavju in bližnji okolici Ljubljane.

Program dela za sezono 1980

Pokazalo se je, da so zelo zaželeni take množične akcije, v katere se lahko vključijo tudi

starejši kolesarji, ki jim pomeni taka akcija prijetno rekreacijo, predvsem pa doživetje v sodelovanju s mlajšimi kolegi.

Clani sekcije so izrazili tudi željo za čim večje število skupnih voženj v okviru naše sekcije, kot je bila na primer vožnja v Kamniško Bistrico 8. septembra 1979. Glede na pestro strukturo članov naše sekcije po starosti in njihovih željah, ki so bile izražene na sestanku 12. decembra 1979, smo sestavili program dela za leto 1980:

a) Sodelovanje v skupnih TRIM akcijah, ki jih bo tudi le-

Skupina litostrojskih kolesarjev se je 24. junija lani udeležila Pohorskega maratona

Pred Sorico 80

Letošnje srečanje litostrojskih smučarjev — že osemnajsto po vrsti — bo mimo prav v dneh, ko bo ta številka glasila zagledala beli dan. Kljub temu (ali pa prav zato) bo zanimivo »post festum« prebrati teh nekaj vrstic, zapisanih pred časom dogajanja.

Začnimo s koncem.

Kljub spremembi razpisnih pogojev, kljub letošnjim ugodnim snežnim razmeram, odprtosti in mikavnosti gostovanja na tujih smučiščih, kljub vrhunski opremljeni, za katero skrbe naše priznane tovarne Elan, Toper, Rašica in druge, stavim pet proti ena, da na letošnjem srečanju ne bo bistveno več udeležencev kot druga leta. To je gotovo velika škoda, kajti iz veselega rekreacijskega merjenja moči v odprtih igrah na snegu, kar naj bi tak praznik bil, bodo tekmovanja spet nekaka olimpiada v malem, z vsemi zarodki odlik, ki niso odlike...

Prav je, da v tekmovanje vnesemo borbenost, vendar ne borbenost za vsako ceno, zlasti pa ne na škodo tistega tovariškega duha, ki mora biti osnovni cilj takih srečanj.

Pa naredimo še korak med napovedovalce, kjer lahko že vnaprej pričakujemo, da se bodo udeleženci srednje in spodnje skupine zvrstili več ali manj po svojih sposobnostih, medtem ko bo zmagovalcem treba tudi malo sreče — konkurenca na vrhu je izredno huda (to je naravna posledica množičnosti v določenem gibanju!). Vendar ali bosta »zlati smučki« spet Kačan in Oberstarjeva? Bo tokrat le kdo za-

tos organizirala športno uredništvo RTV Ljubljana s pomočjo Kolesarske zveze Slovenije.

b) Sodelovanje v samostojno organiziranih skupnih vožnjah v dolžini od 50 do 100 km.

c) Sodelovanje v kolesarskih prireditvah za člane C in veterane vseh petih starostnih kategorij, ki jih organizira Odbor za množičnost kolesarstva pri Kolesarski zvezi Slovenije.

d) Samostojne vožnje članov sekcije v manjših skupinah po dogovoru.

V zvezi s točko C naj omenim povezavo naše sekcije s Kolesarsko zvezo Slovenije, ki nam je pripravljena pomagati pri organizaciji skupnih akcij v okviru naše sekcije oziroma v okviru akcij pri Kolesarski zvezi Slovenije.

Zato bomo svoj program dela v letošnji sezoni skušali povezati s programom dela pri Kolesarski zvezi Slovenije in tako delo sekcije še razširili in popestrili.

Koliko bomo svoj program dela uresničili, pa bo odvisno od nas kolesarjev! Naj tudi letos velja naše geslo:

»Vsi na kolo za zdravo telo!«

S. Moderc

Iz občnega zbora planinskega društva (Foto J. Jereb)

Letošnji obračun planincev

V PRIMERNO OKRAŠENI DVORANI ICL SO SE NA GREGORJEVO (12. MARCA 1980) ZBRALI PLANINCI NA REDNEM LETNEM ZBORU — »Z OBIČAJNIM DNEVNIM REDOM«, KOT JE BILO RAZBRATI Z VABIL.

POGLED NAZAJ

Predsednik Ludvik Šarf je v krajšem poročilu zajel bistvene dogodke iz pestre društvene dejavnosti v preteklem letu, pri čemer je posebej omenil proslavo 30-letnice društva in organizacijo razstave ob odprtju nove tovarne, se zadržal na izredno uspešni izletniški sezoni — zlasti v visokogorje (Monte Rosa) — in končal z željo, da planinska misel živi naprej, se krepi in tako ob vedno novih pobudah vrši svoje pomembno poslanstvo. V preteklem letu si je društvo omislilo lasten prapor, za svoje 30-letno delo pa prejelo zlato plaketo konference sindikatov in posebno pohvalo Planinske zveze Slovenije.

Podobna poročila o svojem delu so dali tudi ostali odborniki — načelniki posameznih sekcij:

— Za izletništvo — Janko Ogrič,

— za alpinizem — Peter Šterk,

— za gospodarstvo — Štefan Cankar,

— za markiranje in pota — Riko Gamberger,

— za varstvo narave — dr. Edo Tepina,

— za propagando — Tone Erman,

— za finančne posle — Marica Sparemblek in

— za nadzorni odbor — Stane Cedilnik.

Iz poročil smo izvedeli, da se število članstva sicer ni povečalo, da pa je udeležba na izletih kar dobra; da je bilo dobro sodelovanje na mesečnih sejah in delovnih akcijah, da so bili v jubilejnem letu izdatki večji od prejemkov, ker so bile večje tudi potrebe. Alpinisti pogrešajo mlajših obrazov, markacisti pa lepo vreme. Nadzorni odbor je vse skupaj lepo pohvalil in predlagal razrešnico.

PROGRAM IN POT NAPREJ

Že načelniki sekcij, ki so v svojih poročilih samokritično pokazali na nekatere pomanjkljivo-

sti svojega dela, so obenem navedli tudi nove predloge za uspešnejše delo v bodoče. To pomeni, da planinci svoje naloge poznajo in se jih lotevajo načrtno — da ne govorimo posebej o tisti zagnanosti, ki te amaterske delavce še posebej odlikuje. Tako so že pripravili bogat program izletov za tekoče leto, in sicer društvenih, mladinskih in alpinističnih. Posebej so pri tem upoštevali, da so bile vključene vse težavnostne stopnje, od najlažjih do zahtevnejših, tako da vsak lahko izbira po svojih zmoglostih.

Na zboru je bil izvoljen nov društveni odbor, v katerem se je starejšim delavcem pridružilo tudi nekaj novih, mlajših, kar bo gotovo poživilo društveno delo. Soglasno je bil potrjen tudi predlog za novega predsednika, ta bo odslej tov. Janez Soklič.

SVETLOBA IN SENCA V BARVAH

Za prijeten konec zбора je mojster fotografije tov. Oskar Dolenc, ki se je čez leto udeleževal društvenih izletov kot »dvorni fotograf, predvajal več kot 200 barvnih diapozitivov. Čudovite barve, izostren umetniški čut za posnetek o pravem trenutku, v okoliščinah, ki jih pozna samo tisti, ki je kdaj sam poskušal kaj podobnega, so posebna odlika Dolenceve fotografije.

Na mizi delovnega predsedstva je rdel košat šopek nageljnov, ko so se udeleženci zboru zadovoljni razhajali v noč — trideset svetov za preteklih 30 let in eden novemu desetletju v pozdrav. V pozdrav in potrditev, da program planincev ni le papirnat dogovor, ampak živo delo.

»To je bistveno in zato bo planinstvo ostalo ena tistih več zdrave rekreacije, ki je dostopna vsakomur in vsakomur tudi daje,« je dejal načelnik propagandnega odseka.

ETO

NI TE STRAH

V temni noči sediš sam,
toda ne bojiš se teme,
nisi tak kot drugi.
V temni noči sediš sam,

v tvojih očeh ni groze,
ni strahu,
nisi tak kot drugi.
Sediš in čakaš,
kar ti je usojeno,
ne upiraš se usodi.

Ne boš nasprotoval,
mirno sediš sam,
ni te strah.
Nisi tak kot drugi.

Irena Novak

Hopla — ta pa bo! (Foto F. Kmetič)

Kje bomo letovali, kam potovali...

PRAV TE DNI BO PO TOZD IN DS V LITOSTROJU ZAKLJUČENA RAZPRAVA O PREDLOGU TOZD ZSE, KJE BOMO LETOVALI V LETOŠNJEM LETU, KAM BOMO POTOVALI IN PO KAKŠNI CENI.

Glede na situacijo, ki je v letošnjem letu zelo problematična, smo si že okvirno zagotovili nekaj rezervacij v Kukljici na otoku Ugljanu ter v Pulju v naselju Nova Veruda. Prav zaradi teh načelnih rezervacij moramo izvršiti ta razpis s prijavitelji do 30. aprila.

A) — LETOVANJE OB MORJU

Fiesa od 20. 6. do 11. 9. (90 ležišč), ekonomska cena penziona 160 din, regresirana cena penziona 100 din.

Kukljica od 30. 6. do 1. 9. (30 ležišč), ekonomska cena penziona 240 din, regresirana cena 150 din.

Pulj od 30. 6. do 1. 9. (50 ležišč), ekonomska cena penziona 240 din, regresirana cena penziona 150 din.

Prikolice v kampu Stupice (Pulj) od 30. 4. do 30. 9. (5 prikolic s po štirim ležišči in enim dodatnim) ekonomska cena prikolice je 180 dinarjev na dan, regresirana cena 150 din na dan.

Prikolice v kampu Funtana (Vr-sar) od 30. 4. do 30. 9. (3 prikolice s po štirim ležišči in enim dodatnim), ekonomska cena 180 din na dan, regresirana cena 150 din na dan.

B) — SORIŠKA PLANINA — litostrojska kočja je odprta vse leto. v njej je 39 ležišč v sobah in 16 skupnih ležišč. ekonomska cena penziona je 160 din, regresirana cena pa 120 din.

Regresirano ceno lahko koristijo vsi člani kolektiva, njihovi nezaposleni otroci, njihove nezaposlene žene ter upokojniki Litostroja.

Otroci do 7 let z ležiščem imajo 20 odst. popusta, otroci do 7 let brez ležišča pa imajo 30-odstotni popust. Regres se lahko koristi skupno le 10 dni v letu.

C) — KAM BOMO LAHKO POTOVALI?

V Krinice na Poljskem bomo potovali z avtobusom (50 oseb) od 28. 6. do 6. 7. po ekonomski ceni za 3.500 din, po regresirani ceni pa za 2.500 din.

V Brno na ČSSR — Blansko bomo potovali z avtobusom (50 oseb) od 31. 5. do 5. 6. za 2.000 din po ekonomski ceni oziroma za 1.700 din po regresirani ceni.

V Orlik — ČSSR bomo potovali od 26. 4. do 3. 5. z avtobusom (50 oseb) za 2.500 din po ekonomski ceni ali 2.200 din po regresirani ceni.

V Červeno in Milevsko — ČSSR bomo organizirali avto rally — (50 oseb) od 20. 9. do 26. 9. za 1.600 din po ekonomski ceni ali 1.300 din po regresirani ceni.

Dojransko jezero v Makedoniji od 28. 6. do 6. 7. Potovanje bo organizirano z letalom (40 oseb) po ekonomski ceni 3.500 din ali 2.500 din po regresirani ceni.

Burgas v Bolgariji ob Črnem morju je posebnost letošnje zelo ugodne ponudbe v organizaciji Kompas, kjer nam ponuja kompletni 10-dnevni penzion ter letalski prevoz v mesecu juliju za ceno približno 4.500 din.

Poleg omenjene ponudbe ne smemo pozabiti na letošnje prvomajsko srečanje v Poreču od 30. 4. do 4. 5., kjer je neomejeno število tudi za sorodnike in znance naših sodelavcev.

Kompletni paket za 4 dni znaša 800 din. Srečanje bo popestrjeno s kulturnim programom in rekreacijskim tekmovanjem ter slavnostno večerjo.

— Vse izmene letovanj so točno določene po dnevih (in prilagojene voznim ponedeljkom in petkom):

1. izm. od 20. 6. do 30. 6. — 10 dni
2. izm. od 30. 6. do 11. 7. — 11 dni
3. izm. od 11. 7. do 21. 7. — 10 dni
4. izm. od 21. 7. do 1. 8. — 11 dni
5. izm. od 1. 8. do 11. 8. — 10 dni
6. izm. od 11. 8. do 22. 8. — 11 dni
7. izm. od 22. 8. do 1. 9. — 10 dni
8. izm. od 1. 9. do 11. 9. — 10 dni

DODATNA NAVODILA:

● Prijavitelji za dopust so dobili vsi člani kolektiva v INTERNIH INFORMACIJAH.

● Znesek za letovanje mora interesent vplačati najkasneje 30 dni pred nastopom letovanja, v nasprotnem primeru se pravnica razveljavi. Z vplačilom se prijava šteje kot dokončna, nepreklicna in obvezna za obe strani.

● Kdor predvidenega letovanja ne izkoristi in ga vsaj 14 dni pred rokom oziroma pred nastopom ne odjavi na referatu za počitniške domove, tel. številka 262, se mu vrne samo 30 odst. od vplačanega zneska.

Izjema je le odjava zaradi višje sile.

● Pri razporejanju interesentov v počitniške domove in delitve sob veljajo določila, ki jih je potrdila konferenca sindikata.

Prednost pri razporeditvi imajo naslednji prijavitelji:

- a) zaposleni, ki delajo na zdravstveno ogroženih delovnih mestih,
- b) prijavitelji, ki dajajo časa niso koristili regresa v naših počitniških domovih,
- c) zaposleni, ki imajo kolektivni dopust,
- d) starši, ki imajo šoloobvezne otroke,
- e) pri enakih omenjenih pogojih se upošteva tudi čas zaposlitve v delovni organizaciji Litostroju.

● Prijavitelje bomo razporedili po domovih in sobah po 5. maju 1980. Po tem datumu prišle prijave se upoštevajo le, če bo v domovih prostor.

● Za prevoz na počitnice in nazaj skrbi vsak sam.

● Napotnica velja le za tiste osebe, ki so na njej napisane. Vsi drugi bodo sprejeti le, če bo prostor in če bodo takoj doplačali razliko do polne cene, ki je določena v ceniku.

● V cene penzionov ni vračunana turistična taksa.

● Če gost prekine letovanje in tako ne izkoristi vseh plačanih penzionov, nima pravice do povračila za neizkoriščene dneve.

● Obvestila o razporeditvi bo TOZD ZSE vročila interesentom do 15. 5. 1980.

● Vse prijavitelje morajo biti izpolnjene natančno, ker jih v nasprotnem primeru ne bodo mogli upoštevati.

● Vsi gostje so po prejemu obvestila dolžni plačati letovanje najmanj mesec dni pred datumom letovanja.

M. Vidmar

ČASOPISA LITOSTROJ

SOLSKO PRVENSTVO V VELESLEALOMU

V ponedeljek, 17. marca so učenci našega izobraževalnega centra smučali na Soriški planini in tam priredili šolsko prvenstvo v veleslalomu. Tekmovanje je bilo v okviru športnega dne za 1. in 3. letnike, udeležili pa so se ga za nagrado tudi odlični in prav dobri učenci, kot obliko dodatnega pouka, tokrat športno-rekreativnega. 250 učencev drugega letnika pa je imelo v februarju na Soriški planini enotedensko smučarsko šolo.

V veleslalomu se je pomerilo 51 tekmovalcev, 9 jih je bilo diskvalificiranih. Prvo mesto je s časom 36,3 dosegel VIDI MAJDIČ iz 1. c razreda, drugo s časom 37,8 JANEZ JUHANT iz 1. b, tretje mesto pa si delita ZDRAVKO KERŠMANC iz 3. c in Robert

Ivan NIKOLIČ:

BILI SMO NA SORIŠKI PLANINI

Megleno ljubljansko jutro, prav prijetno za spanje do osmih, toda naša mati šola se je odločila, da bo tega dne raje počila svoja utrujena nedra. Počila? Oh, saj to pa pomeni počitnice ali vsaj športni dan! Počitnic naša nadobudna mladež sicer ni imela, športni dan pa je bil. Športni dan za prve in tretje letnike, drugi letniki pa so imeli pouk, ker so svoje športne dni izkoristili za učenje smučanja na Soriški planini. Prve in tretje letnike je mati šola še naprej delila. Odločila se je, da od vseh izbere tiste »naj —«, ki gredo na Soriško planino na nagradno smučanje zaradi svojega prav dobrega ali odličnega uspeha. Drugi, ki imajo nekoliko skromnejši »naj —«, pa so preizkusili svoje podplate na šišenski transverzali iz Tacna na Smarno goro in Rašico. Teh je bilo tudi nekoliko več kakor tistih »petičnih« smučarjev (čeprav je vožnja veljala samo 70 dinarjev).

Smučarjem je bilo naročeno, naj se zbero pred šolo ob 6. uri in 30 minut; verjetno smem pohvaliti naše učence, saj so imeli sorazmerno točne ure. Točnost učencev pa ni bila dovolj, kajti enega avtobusa ob napovedani

Spokojna, vabljava in zmeraj prijazna Sorica (Foto E. Lampič)

Od kamna do kamna... pa tja do morja (Foto P. Poženel)

Na vrhu pa kar se le da hitro na smuči ter preizkusiti novo vlečnico in smuk progo ob njej! Kot turist se je lahko vsakdo vprašal, zakaj je stara vlečnica na Lajnar tako zanemarljiva in počasna. Upam, da se mi ne bo štelo v zlo, če zapišem, da nas je bilo v vrsti približno petdeset in da sem se v eni uri lahko peljal z njo do vrha največ trikrat. Žal sta bili bolj za silo urejeni samo progi levo in desno od vlečnice, nekoliko bolj v stran pa je bila nedotaknjena snežna belina. Pa bodi dovolj o tem. Ne nazadnje pa naj še omenim neupoštevanje navodil vožnje na vlečnici, saj ob upoštevanju prepovedi vijuganja med vlečenjem ne bi moglo priti do izpadanja vlečne vrvi in tako do dolgega in zahtevnega popravila. Vendar — kaj vse to! Glavno je, da je bil sneg bel in da smo na njem preživeli čudovit dan!

Mati šola pa je sklenila, da mora med svojo mladino gojiti tudi tekmovalnega duha in s tem namenom je bila postavljena tekmovalna proga. Tekmovanje se je začelo ob enajsti uri in je bilo borbeno in zanimivo, proga pa lepo speljana. Zadnje preverjanje kvalitete oziroma prvo preizkusno vožnjo je opravil kar sam profesor telesne vzgoje tov. Slavko Zadel, ki je bil kasneje tudi starter. Profesor Janez Justin pa je zagrizeno tekmovalce spuščal v »ogonj«. Toda že četrto tekmovalce mu je na startu ušel, a ni prišel dlje kot do dvanajste palice, ki ga je izločila iz nadaljnega tekmovanja. Tako je padel, da je tekmovalca s startno številko pet kar minilo smučanje med temi nevarnimi koli.

Pa kaj bi, olimpijski duh pravi: »važno je sodelovati, ne zmagati!« pa naj to velja tudi na pobočjih Soriške planine. In v skladu s staro slovensko »navado« ne smem pozabiti povedati tudi, kakšno vreme smo imeli. Suhoparno meteorološko sporočilo bi se glasilo: Sedem osmin oblačno ob spreminjajočem se sunkovitem jugovzhodnem do jugozahodnem vetru, pri 4° Celzija.

Brrr, nas sedaj strese — poleti pa nič več (Foto J. Jeraša)

OBČNI ZBOR INDUSTRIJSKEGA GASILSKEGA DRUŠTVA

Pregled štiriletnega dela

16. februarja 1980 ob 9. uri dopoldne so imeli v mali dvorani litostrojske restavracije člani Industrijskega gasilskega društva Litostroj svoj občni zbor, na katerem so pregledali svoje štiriletno delo, izvolili nove organe in sprejeli program dela za naslednje leto. Dvorana je bila okrašena z zastavami, na vidnem mestu pa je bil obešen kovinski znak gasilcev, ki ga je skoval član društva in poklicni gasilec Avgust Burger. Na občnem zboru je bilo okrog 40 članov društva.

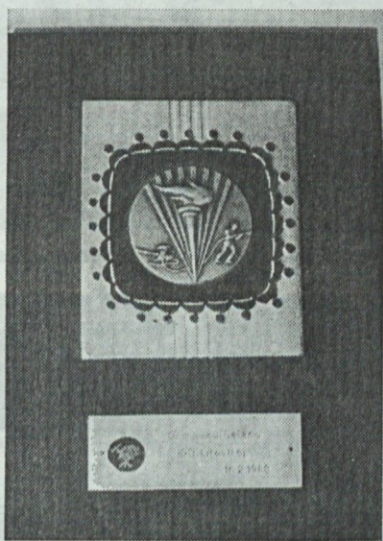
Občni zbor je začel predsednik društva tovariš Dominik Selan. Pozdravil je predstavnika občinske gasilske zveze, predstavnik industrijskih gasilskih društev Avtomontaže, SAP — Viator, IMP Trata, Dekorativne iz Ljubljane, predstavnik IGD Atmos iz Hoč in TAM iz Maribora ter predstavnika gasilskega društva Zgornja Šiška. Vabilu se je odzval tudi vodja Kadrovskega splošnega sektorja tovariš Stane Vogelink.

Po izvolitvi organov zbora so sledila poročila predsednika društva, poveljnika, blagajnika in predsednika nadzornega odbora. V poročilu je predsednik Selan omenil, da se je končalo štiriletno obdobje, odkar je bil na občnem zboru 16. januarja 1976 sprejet tudi nov statut društva, ki je postal delovna in pravna osnova naše prostovoljne gasilske organizacije. Prav tako je poudaril tudi pomen pravilnika o varstvu pred požarom, ki je bil sprejet v delovni organizaciji konec leta 1977. Tudi ta pravilnik opredeljuje delo in naloge društva, ki ga je ustanovila delovna organizacija z namenom, da se okrepi požarna varnost. V poročilu je predsednik opozoril na pomembno vlogo, ki jo imajo prostovoljni gasilci pri varovanju družbenega premoženja. Člani društva so prisotni povsod v delovni organizaciji na svojih delovnih mestih in lahko takoj priskočijo na pomoč v primeru požara, še preden pridejo poklicni gasilci. Prav gasilsko društvo ima pomembno nalogo, da preko svojih članov po vsej delovni organizaciji razvije zavest o skupnih interesih na področju varstva pred požarom. Zato bi bilo potrebno, da je v vsakem tozdu vsaj ena desetina prostovoljcev.

Pravilnik o varstvu pred požarom pravi, da ima industrijsko gasilsko društvo v primeru požara in drugih elementarnih nesreč iste obveznosti kot poklicna gasilska enota. Predsednik je tudi ugotovil, da povezava med društvom, poklicnimi gasilci in delovno organizacijo še ni dovolj zaživela. Zaradi majhnega števila članov, saj jih je komaj nekaj nad 60, od tega le 14 do tridesetega leta, je predlagal, naj se v programu dela za leto 1980, ki ga je sprejel občni zbor kot ena glavnih nalog določi pridobivanje članstva. Skupno z družbenopolitičnimi organizacijami, vodstvi tozdov in s sodelovanjem odborov za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito bo potrebno organizirati akcijo za pridobivanje članstva. Poveljnik društva tovariš Vinko Klemenčič je opisal težave in uspehe operativnih članov društva. Pohvalil je mlado desetino, ki je na občinskem tekmovanju v Šiški dosegla tretje mesto, čeprav so nekateri člani ekipe imeli prvič v rokah gasilsko cev. Na tekmovanju gasilskih društev ZPS pa je ekipa dosegla drugo mesto, vendar so v tej desetini sodelovali tudi poklicni gasilci.

Nato sta svoje poročilo prebrala tudi blagajnik društva tovariš Avgust Kočar in predsednik nadzornega odbora dr. Edo Tepina. Oba sta ugotovila, da je društvo pravilno poslovalo. Po poročilih se je razvila živahna razprava. V razpravi je bilo ponovno ugotovljeno, da je nujna povezava med poklicnimi in prostovoljnimi gasilci ter gasilsko enoto v civilni zaščiti, saj morajo delati po enakem programu. Govorili so še o vključevanju mladine v društvo, o uspehih na tekmovanjih in o sodelovanju med gasilskimi društvami v okviru Združenih podjetij strojegradne.

Po razrešnici dosedanjim organom društva je predsednik dru-

Na občnem zboru gasilskega društva sta bili podeljeni dve srebrni plaketi tovarišema Vinku Klemenčiču in Dominiku Selanu

štva tovariš Selan devetnajstim članom podelil značke za deset, dvajset in tridesetletno sodelovanje v gasilskih društvih. Priznanja za aktivno delo v operativni enoti je prejelo 13 članov, trije gasilci pa so prejeli priznanje za prizadevno delo pri izpolnjevanju društvenih nalog. Posebno priznanje s srebrno plaketo sta prejela Vinko Klemenčič za vodenje gasilske operativne enote in za dosežene uspehe na tekmovanjih ter

Dominik Selan za vodenje društva in uspehe pri delu.

Na občnem zboru so izvolili nov upravni odbor, v katerem so Janez Gal, Ilija Katilovič, Vinko Klemenčič, Avgust Kočar, Franc Kolar, Janez Kos, Vasja Kreft, Branko Peternel in Ciril Vreča. V nadzorni odbor pa so bili izvoljeni Ivan Maričič, Dominik Selan in dr. Edo Tepina.

Občni zbor je sprejel tudi sklep, da se v l. 1980 zopet uvede članarina v višini 50 dinarjev letno, da se s tem zagotovi tudi nekaj finančnih sredstev ter boljši pregled članstva.

Občni zbor je uspešno vodil predsednik delovnega predsedstva tovariš Ciril Venika, star Litostrojčan, ki je sedaj sicer v pokoj, a še vedno član našega gasilskega društva.

Po končanem občnem zboru je bila še majhna zakuska, na kateri so člani društva v pogovoru izmenjali svoje izkušnje pri delu s predstavniki drugih društev. Obenem pa so bili tudi vsi prisotni seznanjeni, da v letošnjem letu litostrojsko društvo organizira tekmovanje industrijskih gasilskih društev Združenih podjetij strojegradne, ki je postalo že tradicionalno in bo predvidoma septembra.

Nov upravni odbor je 21. februarja že imel konstitutivno sejo in je iz svoje sredine izvolil predsednika društva in upravnega odbora tovariša Franca Kolarja, za podpredsednika Cirila Vreča, do ločil pa je tudi nosilce ostalih funkcij.

Novemu upravnemu odboru gasilskega društva želimo pri nadaljnjem delu mnogo uspehov, da bi še številčno okrepili svoje vrste in uspešno izvršili program dela, ki so ga sprejeli.

V. K.

Nekaj litostrojskih smučarjev, ki so preživeli zimski dopust na Češkem — (Foto Klemen)

Smučali smo na Češkem

Osnovna organizacija sindikata Litostroj ter TOZD ZSE sta skupaj s sindikatom »Tovarne ventilatorjev« v Milevskem (Češkoslovaška) organizirala zimske počitnice za naše delavce v Šumavi na Češkem.

48 udeležencev je 20. januarja preko Avstrije in Nemčije odpotovalo v ČSSR. Potovanje je potekalo brez težav, tako da smo zvečer istega dne prispeli v Zdikov na Češkem, kjer so nas pričakali predstavniki sindikata tovarne iz Milevskega. Skupaj smo nato odpotovali v kraj Stachy Zádov, kjer so nam pripravili prenočišče in večerjo.

Naslednji dan so nam naši gostitelji razdelili proste karte za vlečnico, tako da smo takoj lahko pričeli smučati. Tereni so primerne samo za manj izurjene smučarje, motilo pa nas je tudi pomanjkanje snega na smučišču. Skoda, da ni obratovala nova se-

dežnica, ki je postavljena ob zahtevnejših progah.

Imeli smo srečo z vremenom, saj smo imeli prva dva dni celo nekaj sonca. Ko se je v sredo vreme poslabšalo, smo se odpravili na krajši nakupovalni izlet v bližnje mesto Strakonice.

Če so smučišča v predelu Šumave manj zahtevna, pa so bile v okolici hotela odlično vzdrževane tekaške proge. Skoda, da smo imeli s seboj samo dva para tekaških smuč in so tako samo nekateri lahko preizkusili kvaliteto tekaških prog.

Čas počitnic v ČSSR je po mnenju večine udeležencev kar prehitro minil, vse prekmalu je bilo treba misliti na odhod. Mislim, da se bo marsikdo prihodnje leto z veseljem vrnil v te kraje, seveda, če bo možno ponovno organizirati tako zimovanje.

M. Klemen

ZAHVALE

Zaradi objektivnih razlogov se, žal, s precejšnjo zamudo zahvaljujem delovni organizaciji Litostroj za razumevanje in poslano pomoč. Ob tej priložnosti želim delavcem Litostroja veliko delovnih uspehov tako v letošnjem letu kot tudi v prihodnje.

Antonija Fras

Ob odhodu v pokoj se iz srea zahvaljujem sodelavcem v obratni ambulanti Litostroj, službi varstva pri delu in kadrovskemu sektorju za darila, s katerimi so se me spomnili. Obenem pa se sodelavcem iz ambulante, predvsem sestri Ivi Ljubič, iskreno zahvaljujem za dolgoletno sodelovanje.

Za sodelovanje pri preventivnem zdravljenju se zahvaljujem tudi vodstvom obratov, še posebej pa inž. Šavorju in njegovim sodelavcem. Enako to velja tudi za vodjo kadrovskega splošnega sektorja ing. Vogelnika, socialno delavko ter za vodjo oddelka za delovne odnose in vodjo oddelka za sprejem. Leta in delo v Litostroju mi bodo ostali v trajnem in lepem spominu.

Vsem skupaj v Litostroju pa želim še obilo zadovoljstva, zdravja in uspehov pri nadaljnjem delu.

Dr. Edo Tepina

ČESTITKA

Naš dolgoletni sodelavec Franc KOVAČ je 30. marca srečal Abrahama. Kljub vsakodnevni reševanju likvidnosti naše DO je še vedno živahen starejši mladenci.

Kolektiv DS PFSR mu želi še mnogo let trdnega zdravja in uspehov na delovnem področju.

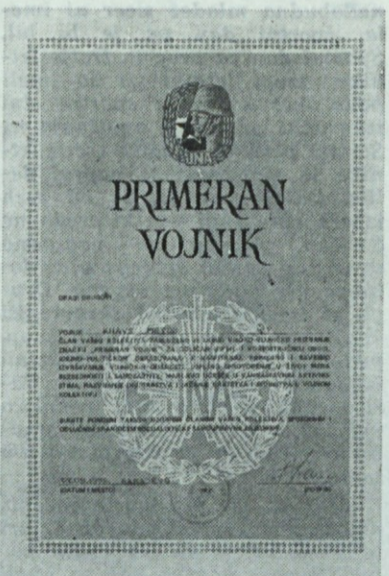
Ob smrti moje drage mame Marije Kušar se iskreno zahvaljujem sodelavcem TOZD PFSR za iskreno sožalje in podarjeno cvetje.

Janja Ivačić

Ob smrti moje drage mame se iskreno zahvaljujem sodelavcem TOZD MONTAŽA - plansko analitska služba za iskreno sožalje in denar za cvetje.

Jože Humski

Vsem, ki so pripomogli k temu, da sem dobil novo dvosobno stanovanje, se prav lepo zahvaljujem.

Ivan Cafuta,
invalidski upokojenec,
DS SSP

Priznanje, ki ga je dobil vojak Metod Knavs

POZDRAVI VOJAKOV

Vse naše delavce, ki služijo vojaški rok, obveščamo, da bomo izplačevali 500 dinarjev tako kot vsako leto v mesecu maju. Seveda pa morate tisti, ki še niste poslali svojega naslova oziroma naslova vojne pošte, to čimprej storiti — naslov javite v svojo temeljno organizacijo ali vojaškemu referentu, lahko pa tudi v uradništvo časopisa.

Nekateri vojaki sprašujejo, zakaj ne dobivajo našega glasila Litostroj; zanje velja isto — verjetno nimamo njihovega naslova. Tudi v primeru, ko gre vojak v prekomando, mora javiti svoj novi naslov. Zgodi se tudi, da nam naši delavci iz JLA pošiljajo lepe pozdrave in prosijo, da jim pošljemo naš časopis, pozabijo pa napisati svoj naslov. Za nas je zelo neprijetno, ker vojakovi prošnji ne moremo ugoditi.

Nekateri naši vojaki nam pišejo zelo pristrana pisma, razglednice, dopisnice. Eno izmed pisem nam je poslal Stane Slokan, ki služi vojaški rok na Reki (v. p. 2249-2 51002 Rijeka). Piše, da želi biti dober vojaški miličnik, predvsem pa dober vojak, ki bo znal stati ljudstvu ob strani, če bi bilo to slučajno potrebno. Prav tako, kakor vsi občani, delavci itd. tako tudi vojaki sledijo zdravljenju našega predsednika in mu srčno želijo čimprejšnje okrevanje. Tovariš Slokan na koncu lepo pozdravlja vse sodelavce in vse delavce naše delovne organizacije.

Veliko vojakov je še, ki nam pišejo o svojih vtisih, uspehih. Med njih spada tudi vojak Metod Knavs, ki je prejel vojaško priznanje:

Pozdravi naših vojakov: Zdravko Fažon iz Kraljeva, Mate Čulov iz Črnomlja, Dušan Babič iz Banjaluke, Dušan Mekanović iz Novega Sada, Marjan Pekolj iz Ljubljane,

Miloš Ostojić iz Koprivnice, Radimir Utješanović iz Subotice, Franci Leme iz Čakovca, Bogdan Štimoc iz Beograda, Janez Hrastar z Reke, Vjekoslav Sokol iz Zagreba, Željko Cerovac iz Novega Sada, Danilo Delić iz Kumanovega, Slobodan Vidic iz Novega Sada, Pavel Pogačar iz Bele Crkve, Anton Žugelj iz Celja, Slavko Brestovec iz Kraljeva, Šefik Bosnić iz Trebinja, Milan Dečman iz Lađevce, Mirko Picek iz Skopja, Alojz Nahtigal iz Bitolja, Jože Šlander iz Pule, Bojan Cievarić iz Skopja, Ivan Bolarić iz Kumanova, Damjan Smrtnik iz Ajdovščine, Janez Košir iz Skopskega Petrovca, Marko Lazić iz Pivke, Mihael Starman iz Trebinja, Vladimir Mitrović iz Prizrena, Bojan Bergoč iz Beograda, Muradif Hasanović iz Sl. Bistrice, Rudi Jambrošič iz Maribora, Zlatko Pašalić iz Niša, Jasmir Mahić iz Črnomlja, Marijan Vinković iz Subotice, Jože Avgustinčič iz Pazina, Vlado Magdalenic iz Kraljeva, Aleš Golub iz Sombora, Ismet Kanić iz Valjeva, Peter Kogovšek iz Travnika, Small Tumbut iz Sombora, Andrej Saksida iz Pule, Zlatko Kodrić iz Kraljeva, Mijo Hren iz Banjaluke, Jasmir Mahić iz Črnomlja, Viktor Adamič iz Hercegnovega, Radovan Jovanović in Stanko Jurić iz Titogradu, Ladislav Kutnar in Avgust Levačić iz Požarevca, Božo Bartolić iz Subotice, Milovan Lukač iz Kraljeva, Slobodan Klicov iz Tržiča, Čedo Ožegović iz Zagreba, Spasoje Lazić iz Zivinice, Hasib Hodžić iz Šibenika, Slavko Brestovac iz Kraljeva, Milan Aničić iz Klane, Ismet Alešević iz Skopja, Stane Slokan z Reke, Milan Modrić iz Buleča.

Vsem vojakom hvala za lepe pozdrave in želje za uspešno delo, mi pa jim želimo, da bi jim vojaški dnevi čimprej minili!

M. Perhaj

Stabilizacijsko leto 1980

Planski biro je v sodelovanju s temeljnimi organizacijami pripravil gospodarski plan za leto 1980 že v mesecu decembru. Izhaja iz republiške resolucije, katera predvideva, da morajo biti v gospodarskem planu za leto 1980 dosledno upoštevane naslednje stopnje rasti:

— realna rast dohodka	4
— realno stanje rasti zaposl.	1,6
— rast produktivnosti dela	2,4
— povečan obseg proizvod.	5
— stopnja izvoza	6
— stopnja uvoza	1
— investicije v osn. sredstva	5
— delež prod. v realnem dohodku	60 %
— normirana rast OD	25 %
— povečanje od nam. rasti doh.	
— rast skupne porabe	16
— rast splošne porabe	16

Navedene skromnejše rasti dohodka so posledica zaostrenih pogojev gospodarjenja. V zvezi s tem je bil sklenjen dogovor o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1980 in objavljen v Uradnem listu SRS dne 7. 2. 1980.

Planski biro je na podlagi zaključnih računov za leto 1979 pripravil po temeljnih organizacijah dopolnjene in z resolucijo usklajene planske akte za leto 1980. Razmerja v teh planskih aktih zagotavljajo razmerja med sredstvi za osebne dohodke in skupno porabo ter sredstvi za akumulacijo (za pospešeno amortizacijo, za razširitev in izboljšanje materialne osnove dela ter za rezerve). Tako pripravljeno gradivo je obravnaval finančni odbor, Z malimi popravki je planske akte posredoval delavskim svetom TOZD in delavskima skupnostima v razpravo in sprejem.

V skladu z odredbo, objavljeno v Uradnem listu št. 3 z dne 7. 2. 1980 o evidenci kazalcev iz planskih aktov temeljnih organizacij združenega dela za leto 1980, so temeljne organizacije službi družbenega knjigovodstva skupno z zaključnim računom predložile tudi podatke o razporejanju dohodka iz svojega planskega akta za leto 1980.

Ti podatki obsegajo: dohodek, čisti dohodek, povprečno število zaposlenih na podlagi delovnih ur, del čistega dohodka za osebne dohodke, del čistega dohodka za namene skupne porabe in sredstva za akumulacijo; vse navedeno v primerjavi z doseženimi rezultati v zaključnem računu za leto 1979 ter z izračunanimi in-

deksi, ki se morajo ujemati s predvidenimi resolucijskimi rasti.

K sprejetim elementom bo planski biro prilagodil še ostale podatke finančnega plana in tako posredoval gospodarski plan za leto 1980 delavskemu svetu DO v potrditev. Tako sprejeti stabilizacijski gospodarski plan za leto 1980 je podlaga za nadaljnje delo. Naloga vseh nas sodelujočih pa je, da pri opravljanju svojih delovnih nalog in opravil dosežemo predvidene rezultate in s tem prispevamo svoj delež k boljšim rezultatom tozda in delovne organizacije kot celote.

B. Tertnik

Vzajemna pomoč

Pred približno dvajsetimi leti je bila v naši delovni organizaciji ustanovljena vzajemna pomoč kot oblika solidarnostne pomoči med zaposlenimi. Število članov je naraščalo iz leta v leto in danes je vanjo včlanjenih že preko tisoč.

Najvišja vsota posojila pri vzajemni pomoči je sedaj 6.000 din in je odplačljiva v 12 rednih mesečnih obrokih. Glede na to, da je skoraj vsak mesec okoli 80 prosilcev, je bilo nemogoče vsakemu izplačati najvišji znesek posojila, t. j. 6.000 din, ker je bilo premalo denarnih sredstev, če upoštevamo, da je mesečna članarina le 100 din. Zato smo na pobudo članov pričeli razmišljati o višji vsoti posojila. Domenili smo se, da bomo razdelili med člane anketni list z nekaj variantami, ki bi nakazale, na kakšen način lahko to dosežemo:

1. varianta

Ob mesečni članarini 120 din bi prejelo:

78 članov	6.000 din posojila,
67 članov	7.000 din posojila,
58 članov	8.000 din posojila,
47 članov	10.000 din posojila.

2. varianta

Ob mesečni članarini 150 din bi prejelo:

83 članov	6.000 din posojila,
71 članov	7.000 din posojila,

62 članov	8.000 din posojila,
50 članov	10.000 din posojila.

3. varianta

Ob mesečni članarini 200 din bi prejelo:

91 članov	6.000 din posojila,
71 članov	7.000 din posojila,
68 članov	8.000 din posojila,
55 članov	10.000 din posojila.

Ob pregledu vrmljenih anketnih listov smo ugotovili, da se je največ članov odločilo za mesečno članarino 200 din (3. varianta).

Na podlagi tega je odbor vzajemne pomoči sklenil, da bo od 15. aprila 1980 dalje mesečna članarina vzajemne pomoči 200 dinarjev, člani bodo upravičeni do višje vsote posojila postopoma, ker predvidevamo, da se bo do konca 1980. leta fond za izplačila posojil toliko povečal, da bodo člani lahko prejeli več posojila že v septembru ali oktobru letos.

Pozivamo vse, ki še niso člani vzajemne pomoči, da se včlanijo in s tem dokažejo svojo solidarnost!

Odbor vzajemne pomoči

ODŠLE SO V POKOJ

Zopet je odšla ena starih Litostrojčank v zaslužni pokoj. Tovarišica Greta KOKOL se je poslovila od nas, ko je dopolnila svoja leta službovanja. V Litostroj je prišla leta 1948 in bila zaposlena na delovnih mestih tajnice. V začetku v delovni pripravi, kasneje pri tehničnem direktorju, potem v organizacijski službi in končno, zadnjih 10 let v današnjem tozdu IVET.

Marljivi in vestni sodelavki se za plodno sodelovanje zahvaljujemo in ji želimo mnogo let zadovoljstva!

Sodelavci v TOZD IVET

— Jedilnemu listu v delavski restavraciji iskreno čestitamo ob njegovi stoletnici.

Štiri generacije delavcev

Pera Srečković

29. februarja letos je odšla v pokoj Mihaela Babšek, glavni komercialist v prodaji ulitkov. Bila je res naša dolgoletna sodelavka, saj je prišla v Litostroj skoraj točno pred 26 leti in sicer 15. 2. 1954. V zaslužnem pokolu ji sodelavci želimo mnogo zdravja in zadovoljstva.

31. decembra je odšla v pokoj Nežka TOMAŽIN, knjigovozinja v tiskarni TOZD ZSE. V Litostroju se je zaposlila že 7. oktobra 1948 in je tako bila naša dolgoletna sodelavka. Želimo ji, da bi zdrava in čila dolgo uživala zaslužni pokoj.

Jezikovne napake

Kadar beremo besedilo — članek, reportažo, roman itd., ne zaznavamo samo vsebine tega, kar smo brali, temveč tudi občutimo — zavestno ali podzavestno — da je besedilo napisano dobro ali slabo. Za nekatere pisce pravimo, da imajo dober slog ali stil, da lepo ali dobro pišejo. Gre za na-

čin, kako nam pisec podaja neko snov in kako uporablja izrazna sredstva, ki so mu na razpolago.

Vsi pisci pišejo z enim samim namenom: sporočilo povedati tako, da nas bo bralec oziroma poslušalec dobro razumel, bolje in hitreje dojel določeno vsebino. Vemo, da je možno vsako stvar povedati na dva načina ali celo več, pri tem pa je bistveno povedanega vedno isto, spreminja se samo kvaliteta sporočila. Enkrat je boljši ali primernejši en, drugič drug izraz, drug način pisanja. O tem, kdaj uporabiti eno in kdaj drug izrazno sredstvo, nas uči praktična stilistika. Izvedemo, katera izrazna sredstva so v določenih besedilih dobra, katera slaba, katera torej priporočila in katera odsvetuje.

Po tem moramo oceniti, da ima umetniški jezik svoje posebne, »nedotakljive« zakonitosti in pravila, zato bomo tu govorili samo o sporočilih v vsakdanjem življenju ali v poslovnih rabi.

Vrnimo se nekoliko nazaj. Že prej smo omenili, da ima pisec v bistvu en glavni namen: podati nam besedilo tako, da bomo dobro razumeli vsebino (pravilno, hitro, natančno, jasno). Pisec se mora sam potruditi, da bo to razumevanje bralcu olajšal, to pomeni, da mora pisati zelo enopomensko jasno, enostavno. Zakaj, če bo bralcu besedilo zapleteno, nerazumljivo, se lahko zgodi, da se bralec ne bo potrudil besedila prebrati do konca, se ne bo potrudil, da bi ga razumel in potem sporočilo izgubi svoj osnovni namen. Isto se zgodi tudi z besedilom, če je predolgo in povrhu še nerazumljivo (le kdo bo vzdržal do konca!), nepregledno, nejasno, razvlečeno, dolgočasno.

Iz vsega tega že lahko zaključimo kako mora biti besedilo napisano. Oblike dobrega sloga so torej: jezikovna pravilnost (slovnica!), besedna čistost (tujke, izposojenke, popačenke), živost, jasnost, jednatost, natančnost, nazornost, primernost.

Prihodnjič več o posameznih zahtevah dobrega pisanja, podkrepljenih s primeri (predvsem iz člankov za naš časopis).

Vesna Tomc-Lamut

Piše: Marjana Habicht
OD ZAMISLI DO NOVINARSKEGA PRISPEVKA

Od Gutenberga do računalnika

Novinarstvo je danes na prelomu, stoji pred novimi, korenitimi spremembami. Obdobje zanesenosti iz Mainz — tiskarja Johana Gutenberga — se približuje koncu. Danes stojimo na pragu računalniške dobe.

Cela stoletja je človek svoje misli, izkušnje in znanje prenašal bodisi z rokopisi bodisi ustno. Razni pisarji so se včasih tudi celo življenje trudili, da so na roko napisali eno knjigo. Vendar koliko ljudi je lahko to knjigo prebralo? Do kod je prišlo njeno sporočilo? Nič dlje od samostanskih zidov in plemiških dvorcev. Informacija se je v tem času gibala s hitrostjo poštnih kočij in trgovskih karavan. Šele Gutenbergovi svinčeni vojaki so krenili v silen, nezadržan pohod — in informacija je na juriš osvojila svet. To je bil začetek renesanse duha, ko je postala informacija lastnina širokega kroga ljudi. Nekaj stoletij kasneje je tehnologija še pomnožila možnost prenosa informacije — to so bile revolucionarne iznajdbe telegrafa, telefona, radia in nazadnje televizije. Svet — razburljiv, plemenit in iznakažen z vojnami — je vstopil v domove, v katerih bo tudi ostal.

Novinarstvo kot poklic se je rodilo iz potrebe modernizirane družbe, v kateri je prišlo do nove delitve dela. Dogodki so mo-

rali dobiti svoje kroniste in človek je vedno več želel izvedeti o sebi in o drugih. Informacija kot obvestilo, sporočilo, razgovor je postala najnost sodobnega sveta.

Zanimivo pri tem je, da tehnični dosežki niso nastajali zato, da bi se razvijala informacija in se vedno hitreje širila, temveč je bil napredek last kapitalizma. Le-ta ga je potreboval in ga še potrebuje za vzdrževanje svojega sistema vladavine in za uvajanje učinkovitejših oblik družbene kontrole. Vendar pa si je velik del napredka prilastilo tudi novinarstvo. Sadovi znanstveno-tehnološke revolucije niso mogli obiti »sedme sile«, čeprav je bil njen cilj povsem drugačen.

Lahko rečemo, da danes še živimo v svetu računalništva. Ko so se računalniki pojavili, so v glavnem služili le za knjigovodske operacije in proračune. Odslej pa bo njihova najvažnejša naloga, da bodo sredstva za prenos in obdelavo informacij v najširšem smislu. S pomočjo računalnika bomo lahko uskladiščili, obdelali in predelali vse probleme, s katerimi se srečujemo v industrijski družbi. V večini primerov bo lahko tisti, ki bo uporabljal računalnik, imel doma ali v pisarni majhno napravo (terminal), ki bo ne glede na razdaljo direktno povezan z velikim raču-

nalnikom fantastičnih delovnih sposobnosti. V njegovem elektronskem spominu ogromnih zmogljivosti bodo zbrani vsi znanstveni in drugi podatki. Že današnji uspehi v izpopolnjevanju računalnikov kažejo, da bo človek kmalu lahko obvladoval računalniške operacije tako, kot rečimo vožnjo z avtomobilom. Kmalu se bomo lahko obračali na računalnik ustno, odgovore pa bomo prav tako dobili ustne — se pravi zvočne in celo po telefonu. To se sliši kar malo fantastično, vendar je glede na napredek tehnologije več kot možno.

Zelo zanimiv je po svoje podatek, da je bil 4. oktobra 1957 lansiran v orbito prvi umetni satelit, ki je imel nalogo proučevati neznane vesoljske svetove, samo deset let kasneje pa je postal »Telstar« last in sredstvo masovnega komuniciranja — brez nje ga si danes sploh ne moremo več predstavljati radijskih in televizijskih prenosov z enega na drugi konec sveta.

Na fantastične možnosti, ki jih odpira računalniška doba, je najprej pokazala olimpiada leta 1972 v Münchnu. Mimolo je le četrt stoletja od tedaj, ko je bil izvršen direktni radijski prenos. Münchenske olimpijske igre pa je lahko spremljala ob televizijskem ekranu skoraj milijarda ljudi. Glavno vlogo je imel računalnik z imenom »golimn«, ki je lahko dal vse podatke ne le o udeležencih te olimpiade, temveč o vseh tekmovalcih od leta 1896 naprej.

Tako tiskarstvo danes ponehuje biti večina in postaja znanost. Elektronika je vstopila tudi v prostore, v katerih so zaradi izporevanja strupenih kemikalij in svin-

VESTI IZ PROIZVODNE

TOZD MONT

Turbine

Vsa naročena oprema avtomatike za HE Ožbolt je gotova in v glavnem odpremljena. V fazi priprave za končno odpremo so samo še tri podskupine, katere bomo odpremili v najkrajšem času.

Za HE Tikveš sta gotova in pripravljena za odpremo prvi in drugi regulator tlaka. Od pripadajočih tlačnih naprav prvo tlačno napravo pripravljamo na funkcijski preizkus, druga pa je še v fazi poizkusne montaže.

Za pričetek poizkusne montaže za HE Čakovec trenutno pripravljamo vbetonirani konus skupno z nizvodnim obročem in pripadajočimi vrati. Nujno potrebne cevi za prvo fazo betoniranja so že kompletirane in odpremljene na teren.

Vsa ostala oprema za HE Čakovec je še v fazi izdelave polizdelkov, nabave izdelkov, mehanske obdelave in kompletiranja posameznih sklopov za poizkusno montažo.

Za izvozno naročilo HE Sholayar poizkusno montiramo še preklopni ventil, ki bo v nekaj dneh končan in pripravljen za odpremo. Vsa ostala oprema je že pripravljena za odpremo.

Od še neodpremljene opreme za HE Hemren Dam je prvi gonilnik v zaključni fazi montaže pred odpremo, opremo za drugi gonilnik pa pripravljamo za pričetek poizkusne montaže.

Od štirih Howell Bunkerjev se v poizkusni montaži nahaja še zadnji, na katerem je potrebno izvršiti še nekatere manjše dodelave. V pospešeni poizkusni montaži se nahaja tudi prva turbinška gred z vodilnim ležajem, ohišjem ležaja, vmesnim obročem in ogljeno tesnilko. Do pričetka poizkusne montaže drugega kompleta pa je potrebno, da nam v čim krajšem času Rade Končar dobavi drugo turbinško gred, ki je že pripravljena za prevzem (prevzel jo bo predstavnik naročnika), temu bo sledil transport v Litostroj.

V fazi poizkusne montaže pred funkcijskim preizkusom sta še prva in druga tlačna naprava.

V zaključni fazi mehanske obdelave se pred poizkusno montažo nahajajo še zadnje pozicije za regulator tlaka.

Gotova in predana odpremi je tudi oprema za izvozno naročilo Jaldhaka.

Žerjavi

Za ZSSR je naročen most z mačkoma (160 ton) za trans 510 končan in trenutno v fazi priprave za odpremo.

Za Čakovec je most 70 Mp x 16,2 m s pripadajočima mačkoma 70 Mp x 2,6 m in 10 Mp x 2,6 m v fazi montaže s pripadajočima mačkoma 20 Mp za istega naročnika. Za Železarno Štore trenutno montiramo dvigalo EPD 10 Mp x 25 m z mačkoma in pripadajočim grabilcem.

Naročena oprema za rekonstrukcijo dveh žerjavov je gotova in odpremljena naročniku Kozara iz Banjaluke.

Reduktorji

Trenutno je za Čakovec v fazi montaže zobniški prenosnik MAC 12/88,5 V-170 B za dvig 20 Mp, za Železarno Štore pa zobniški prenosnik MC 78 V-28 A za dvig 10 Mp.

Cementarne

V fazi montaže je korčni elevator za Toplarno Ljubljana, za Strojne tovarne iz Trbovelj pa rekonstruiramo korčni elevator 1250.

Črpalke

Trenutno so v fazi montaže za Suhi Dok Chittagong iz Bangladeša tri črpalke 80 V1, štiri črpalke 8VCK 20 S, štiri črpalke 4VCK 15 a in dve črpalke 3CN8. Za istega naročnika pa pripravljamo odpremo armature s cevovodi.

Montiramo še šest črpalke 20/50-2 za IMP Maribor, štiri črpalke tipa CN 56/55 za Vodovod in kanalizacijo Split in štiri črpalke tipa P8/12 r za Č. P. Dvor.

Dieselski motorji

Za naročnika iz ZSSR kompletiramo in pripravljamo za končno odpremo rezervne dele za motorje raznih tipov.

V fazi montaže so za Uljanik iz Pulja trije motorji tipa 6T 23 LH za prvo gradnjo. Oprema za drugo gradnjo motorjev pa je še v fazi izdelave polizdelkov in izdelkov.

TOZD Montaža je imela v mesecu februarju 1980 po gospodarskem načrtu predvideno količinsko realizacijo 486,0 ton. Uspelo nam je doseči 520,7 tone oziroma 107,1 odst.

B. Seme

TOZD PPO

Po gospodarskem načrtu bi morali v mesecu februarju izdelati 197 ton proizvodov, dosegli pa smo je kar 207 ton oziroma za 5 odstotkov preseglj predvidevanja. Blagovna proizvodna realizacija, to je realizacija, ki smo jo odpremili iz delovne organizacije, pa je 193 ton oziroma 98 odstotkov planirane. Kumulativna proizvodna realizacija za dva meseca znaša 278 ton oziroma 105 odstotkov planirane, blagovna proizvodnja za isto obdobje pa 269 ton oziroma 102 odstotka.

V gospodarskem načrtu za leto 1980 smo planirali 2000 ton preoblikovalnih strojev in opreme, torej 200 ton več kot v letu 1979.

Za proizvodnjo v letu 1980 imamo 95 odstotkov potrebne dokumentacije, vse pa mora biti tehnološko obdelana in predana do konca marca. Tako upamo v boljše materialno pokritje, kot je bilo v preteklem obdobju. V montaži imamo večje število preoblikovalnih strojev, vendar so težave zaradi njihovega kompletiranja. Manjkajo določeni deli, ki še niso materialno zagotovljeni ali pa so še v fazi mehanske obdelave.

V februarju smo odpravili 12 preoblikovalnih strojev: šest hidravličnih zapogibnikov HKOC-1-250-5000 za Stankoimport ZSSR (P93095) in tako zaključili naročilo 16 strojev, hidravlični preoblikovalni stroj HPO-1-400 za Skip Ljubljana (-62270), hidravlični vlečni stroj HVC-2-160 za Avtomontažo Ljubljana (P-62285), hidravlični preoblikovalni stroj HPC-1-160 za Metalno Maribor (-62306) in hidravlična stroja HDS-2-100 za Oki Ivanič Grad (P-62349) v skupni tži 193 ton.

Predvidevamo, da bomo v marcu zmontirali, funkcionalno preizkusili in odpremili 9 preoblikovalnih strojev: za IM Rakovica hidravlični vlečni stroj HVC-2-250 (P-62272), za TOB Dubrovnik hidravlični stebni stroj HSS-2-1000 (P-62274), za EVAL Novi Sad hidravlični preoblikovalnik HPO-1-100 (P-62289) za OKI Ivanič Grad dva hidravlična stroja HDS-2-100 (P-62325), za Bagat Zadar hidravlična obsekovalnika HOS-1-25 (P-62374) in za MUTAL Guss (ZRN) stroj za tlačno litje DMKh-400-M (P-93117) v skupni teži 158 ton.

Po dogovoru s obratovodstvom TOZD Montaža črpalke smo februarja oziroma marca pričeli montažo hidravličnega preoblikovalnika HPO-1-100 za EVAL No-

vi Sad in hidravlični stebni stroj HSS-2-1000 za TUB Dubrovnik.

Če bomo uspešno odpravili težave s kompletiranjem navedenih preoblikovalnih strojev in opreme, bomo v I. četrtletju 1980 realizirali 409 ton blagovne proizvodnje.

L. Gorjanc

TOZD PUM

Krepko smo zakoračili v zadnje leto srednjeročnega načrta 1976-1980. Naša temeljna organizacija lahko ugotavlja, da uspešno opravlja načrtovane obveznosti. Rast količinske proizvodnje kakor tudi dohodka je ugodna. Usmeritev proizvodnje, ki je bila prav v tem obdobju občutno realizirana, nam omogoča zelo solidno zasedbo in to prav v vseh obratih proizvodnje.

Trenutno je še vedno kritična potreba po hitrejši izdelavi modelov, ki so še vedno poglavitni dejavniki dobavnih rokov. Ne smemo pa prezreti, da v zadnjem času opažamo prezasedenost čistilnic, ki ne zmorejo sprotnega dela. Vzrok za tako stanje je še vedno pomanjkanje oziroma izpadi žarilnih peči, istočasno pa tudi ugotovljamo, da smo v mesecu februarju v vseh oblikovalnicah ulili mnogo več kot običajno. Izdelava modelov poteka po ustaljenih načrtih, tako nam je uspelo v februarju izdelati model za čelno steno mlinice za rudnik urana Žirovski vrh in dva kompleta modelov za parne turbine za Jugoturbino iz Karlovca. Trenutno pa izdelujemo model za 8-cilindrski DM za Brodogradilišče Split. Za istega naročnika pa izdelujemo tudi 6 večjih modelov za ladijske dele: krmne statve in velika ležajna ohišja. Vsekakor je potrebno omeniti, da bomo pričeli z izdelavo večjih modelov za naše dieselske motorje tipa DM 28. Te vrste motorjev še nismo izdelovali.

V proizvodnji ulitkov sive litine izdelujemo predvsem ulitke viličarske in turbinske proizvodnje. Na področju blagovne proizvodnje pa že dalj časa izdelujemo ulitke za regulator iz Brežic in Gradis iz Maribora.

Specialne litine pa največ izdelamo za Dalmatinske cementarne iz Solina, pa tudi naročniku Slovenija ceste pošiljamo dnevno za kamion gotovih ulitkov. Potrebno bo vsekakor povečati zmogljivosti čistilnic, saj se kup neočiščenih ulitkov iz dneva v dan povečuje. Istočasno pa moramo tudi ustreči našim kupcem, saj pred novo sezono v gradbeništvu nujno potrebujejo naše ulitke.

Podobna problematika je opazna tudi pri proizvodnji jeklenih ulitkov. Potrebe so mnogo večje, kot jih lahko izpolnimo. V mesecu februarju je bilo gotovih več ulitkov za HE Grabovica in HE Obrovac, končali smo tudi z izdelavo ulitkov za žerjave za Río Lempa iz San Salvadorja. Trenutno je najbolj pereča izdelava ulitkov naše viličarske proizvodnje, za katero moramo izdelati do meseca junija vse ulitke, ki so potrebni za letošnjo finalizacijo. Tudi za dele hidravličnih stiskalnic imamo več naročil ulitkov, posebno cilindri so za izdelavo zelo zahtevni, roki izdelave pa zelo kratki. Za zunanje kupce (za Jugoturbino) izdelujemo ulitke za parne turbine; posebnost tega naročila je v tem, da bomo izdelali vse ulitke iz specialno kvalitetnih jekel za turbino, ki bo po končani izdelavi v Jugoturbini montirana v Ljubljani. Še nadalje uspešno izdelujemo ulitke za drobilne mlne za »Minel« iz Beograda, rudnik Majdanpek ter Itas iz Kočevja.

A. Gruđen

● Ptica se spozna po glasu, lev pa po šapah... (Samo ne odkrivaj levjih sledi, če nimaš za seboj vsaj slona-)

Pera Srečković

V Soški dolini so zahrumeli stroji

Tam pod 682 m visoko goro Skalnico, slab streljaj od elegantnega železniškega mostu, ki se v loku pne čez Sočo, nastaja gradbišče nove hidroelektrarne Solkan.

Elektrarna bo imela vgrajeni dve Kaplanovi turbini, ki bosta obratovali na padcu 20,4 m z močjo po 10.800 kW.

Misel o tej elektrarni je že stara, do uresničitve projekta pa je pršlo še le lani, ko je investor — Soške elektrarne, Nova Gorica — sklenil pogodbo za dobavo strojne opreme. S tem je oživela tudi gradbena dejavnost in iz faze pripravljajnih del prešla v okrepljeno investicijsko dejavnost.

Tako je v dnu korita Soče že zgrajena predelna stena, za katero stroji neurtudno poglabljajo gradbeno jamo, težki kamioni pa iz nje odvažajo nakopani material, da pripravijo prostor za temelje nove strojnice.

Kdor bo hodil po Soški dolini, gotovo ne bo zamudil priložnosti, da si ogleda nastajanje tega novega energetskega objekta.

Načrtovano je, da bodo turbine začele redno obratovati v začetku leta 1983. Morda bo spričo energetske krize tedaj tudi odločitev o gradnji HE Kobariid že kaj bliže — naši pogledi se s časom marsikdaj spreminjajo...

ETO

OBISK DELEGACIJE KPI

V četrtek, 21. februarja 1980, popoldne je bila v Litostroju naobisku delegacija Komunistične partije za Tržaško pokrajino. Vodil jo je njen sekretar Claudio Tonel. Goste so sprejeli generalni direktor in sekretarji nekaterih OO ZK iz delovne organizacije Litostroj.

Najprej smo goste popeljali po tovarni, predvsem v proizvodne obrate sive in jeklo livarne, pločevinarne, obdelovalnice, TVN, nove proizvodne hale in ambulanto, da bi se boljše seznanili z našim proizvodnim programom in tehnološko opremljenostjo.

V nadaljevanju je sledil razgovor v mali sejni sobi delavske restavracije o delu osnovnih organizacij ZK, organiziranosti družbenopolitičnih organizacij in delovne organizacije.

Posebej smo jim obrazložili tudi socialno dejavnost in reševanje stanovanjske problematike.

Clane delegacije je predvsem zanimalo socialno področje in sodelovanje delovne organizacije s sorodnimi organizacijami v Italiji. Ob zaključku smo enotno soglašali, da usmerimo vse sile v navezavo gospodarskih stikov in poglabljanje sodelovanja s sorodnimi podjetji na Tržaškem ter tudi v tesnejše politične stike.

M. Sigulin

Programsko volilna konferenca v Litostroju

V sredo, 5. marca 1980 je bila letna programsko volilna seja konference osnovnih organizacij sindikata Litostroj. Na seji so sodelovali predstavniki vseh OO sindikata, predstavniki vodstva delovne organizacije in družbenopolitičnih organizacij.

Vsi udeleženci so kritično analizirali delo v preteklem obdobju. Največ razprave je bilo posvečene rezultatom gospodarjenja v zadnjem letu. Med razpravljalci se je izoblikovala misel, da smo gospodarili dobro, da pa mora biti naša glavna naloga v tem letu bitka za večji dohodek in s tem tudi bitka za realizacijo plana.

Tudi na področju delegatskih odnosov je bil dosežen korak dalje. Delegatski sistem vztrajno razvijamo in poglabljamo, iščemo stališča, porajajo se pobude iz samoupravnih skupin, doseči pa moramo, da bo ta sistem postal vsakdanja nujnost slehernega delavca, s tem pa bomo dosegli množičnost, kar je eden od pogojev za delegatsko odločanje.

Na koncu so predstavniki OO sindikata sprejeli programsko usmeritev za delo v novem mandatnem obdobju in izvolili novo kolektivno vodstvo.

Za predsednika konference osnovnih organizacij sindikata je bil ponovno izvoljen Miroslav PODBEVSEK iz TOZD PUM, za podpredsednika Pavle STUPNIKAR iz TOZD IVET, za sekretarja Gorazd HARTNER iz TOZD PRODAJA. Vsi trije vodijo v skladu s kolektivnim delom še posamezne komisije in sodelujejo v delu predsedstva. Ob koncu se je bil izvoljen še novi nadzorni odbor, ki ga vodi Miroslav Brečko iz TOZD PFSR.

Vsem novoizvoljenim članom konference osnovnih organizacij in novemu vodstvu iskreno čestitamo in jim želimo uspešno delo.

M. S.